

Ilmihal Sažetak

(NAMAZ U SLIKAMA)

Neophodna znanja o vjeri za svu djecu osnovnog i srednjoškolskog uzrasta, za polaznike kurseva Islama i sve one koji su u procesu razvoja i sazrijevanja

**FAZİLET
NEŞRİYAT ve TİCARET A.Ş.**

Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 52 Güneşli, Bağcılar - İST.
Tel.: (0212) 657 88 00 (Pbx) - Faks: (0212) 657 95 88

www.fazilet.com.tr

Ilmihal Sažetak

© Bütün Hakları FAZİLET® Neşriyat ve Tic. A.Ş. 'ye aittir.

Grafik / Tasarım
Fazilet Neşriyat

Ctp / Montaj
Fazilet Neşriyat

Baskı
Fazilet Neşriyat

İstanbul 2012

ISBN: 9944-251-25-9

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayncılık Sertifika No: **16384**

FAZİLET
Neşriyat ve Ticaret A.Ş.

Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 52 Bağcılar - İST.
Tel: 0212-657 88 00 Faks: 0212-657 95 88
www.fazilet.com.tr

UVODNA RIJEĆ

Neizmjerna je Hvala Allahu Uzvišenom koji je čovječanstvo i sve svjetove stvorio sa velikim ciljem i mudrošću.

Neka je selam i salavat na najveću milost, najvećeg zagovornika i najvećeg pejgambera Muhammeda Mustafu, na njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ga slijede.

Ilmihal je znanje koje sadrži pojašnjenja o vjerovanju i obredima za muslimane.

Pejgamber, neka je mir i spas njemu, je kazao: »Svaki musliman i muslimanka obavezan je učiti i sticati znanje.» Znanje koje je spomenuo veliki Pejgamber, neka je mir i spas njemu, i koje je obaveza muslimanu i muslimanki je ono znanje koje će im koristiti kako bi postigli sreću na ovom i budućem svijetu. A to je Ilmihal. Usljed toga je svaki musliman i muslimanka dužan naučiti ono što je neophodno o vjerovanju i obredima. Sve dok ne nauči i ne uvjeruje ovo što nazivamo nužnim znanjem ne može se biti u potpunosti musliman i muslimanka.

Na ovu temu napisano je mnogo Ilmihala, velikih i malih. Mi smo se opredijelili za ovaj Ilmihal jer držimo da je prikladan i da će biti od pomoći djeci kako bi savladali temeljna pitanja i zapamtili neophodne sadržaje.

Da Allah bude zadovoljan!

VAŽNA NAPOMENA

Poštovani čitaoče,

U knjizi koju imate u ruci navedene su neke sure, ajeti i dove transliterirani latinskim pismom. To je za one koji ne znaju arapsko pismo kako bi se mogli pomoći prilikom učenja. Jer, nije moguće naučiti ispravno i tačno ono što je napisano latinskim slovima. Oni koji nauče na latinici moraju to popraviti kod nekog imama i naučiti ispravno.

Kada se uče ove sure nužno je obratiti pažnju na sljedeće znakove:

âa : glas a se uči duže

aa : glas a uči se dugo

uu : glas u uči se dugo

ii : glas i uči se dugo

Glas **h** koji je podvučen manjom crticom izgovara se kao hrapavi glas **h**, sličan glasu koji se proizvodi prilikom hrkanja.

Glasovi **s** i **z** podvučeni manjom crticom izgovaraju se kao da tepamo sa jezikom na prednjim zubima.

Napomena!

Napominjemo da se, s obzirom na ajete iz Kur'ana i sure sadržane u njoj, prema ovoj knjizi treba pažljivo odnositi i ne bacati je na tlo.

NAŠA VJERA

ISLAM

VJERA (DIN)

Vjera: Božanski zakon koji svakog razumnog čovjeka njegovom slobodnom voljom i željom vodi do sreće i spasa na ovom i budućem svijetu

Uzvišeni Allah je od prvog čovjeka i pejgambera Adema, neka je mir i spas njemu, ljudima preko pejgambera dostavljao i objavljuvao vjere koje su u osnovi bile predanost (islam). Ove božanske vjere su kasnije iskrivljene i izgubile su svoju osnovu, pa je Uzvišeni Allah preko našeg Pejgambera, mir i spas njemu, objavio posljednju i najpotpuniju vjeru, današnji islam. Onoga ko prihvata islam nazivamo muslimanom. Mi smo, hvala Allahu, muslimani.

ŠERIAT

Šeriat dolazi i u značenjima dina, odnosno vjere, pa se obredi, pravila, odnosi nazivaju šeriat. Tako se kaže da je šeriat din a din šeriat.

IMAN

Iman je prihvatanje principa koje je Pejgamber, neka je mir i spas njemu, dobio od Uzvišenog Allaha i obznanio ih. Iman se sastoji od tog vjerovanja. Ali, da bi se prema nekome postupalo kao prema muslimanu neophodno je da on tokom svoga života, pa i u svojoj smrti, jezikom izgovori šehadet a srcem to uzvjeruje.

Imanskih šarta ima šest: Ovih šest postulata (šarta) imana dato je niže u arapskome tekstu te u prijevodu:

أَمَّنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكَتُبِهِ وَرَسُولِهِ وَالْيَوْمَ
الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى
وَالْبَعْثَ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقًّا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Âmentu billahi ve melâiketihî ve kutubihî ve rusulihî ve'l-jevmî'l-ahîri ve bi'l-kaderi hajrihî ve šerrihî minallâhi teâlâ ve'l-ba'su ba'de'l-mevti hakkun **eşhedu en lâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne muhammeden abduhû ve resûluh.**

Prijevod: Ja vjerujem u Allaha, Njegove Meleke, Njegove knjige, Njegove Pejgambere, Sudnji dan, određenje, vjerujem da dobro i zlo postoje Allahovim stvaranjem. Proživljjenje nakon smrti je istina. Ja svjedočim da nema drugog Boga osim Allaha, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov Pejgamber.

IMANSKI ŠARTI

- 1- Vjerovanje u Allaha,
- 2- Vjerovanje u Božije meleke,
- 3- Vjerovanje u Božije knjige,
- 4- Vjerovanje u Božije pejgambere,
- 5- Vjerovanje u Sudnji dan,
- 6- Vjerovanje u određenje: dobro i zlo je od Allaha, proživljenje nakon smrti je istina.

Za onoga ko ne vjeruje makar u jedan od ovih postulata vjerovanja (imana) kaže se da ne vjeruje ni u jedan. Na primjer, ne može biti musliman onaj ko vjeruje u pet, a ne vjeruje u šesti imanski šart. Na primjer, musliman ne može biti onaj ko ne vjeruje u Sudnji dan a vjeruje ostalih pet imanskih šarta.

VJEROVANJE U ALLAHA

Prvi temelj vjerovanja, odnosno prvi imanski šart, je vjerovanje u Allaha Uzvišenog. To znači da Allah Uzvišeni postoji. On ima sva svojstva savršenstva. On ima sva svojstva savršene ljepote, Uzvišen je i daleko od svih nedostataka.

ZATIJJE SVOJSTVA:

Šest je svojstava Allahove biti:

- 1- **Vudžud:** Postojanje. Allah ima i postoji
- 2- **Kidem:** Bespočetnost. Allah Uzvišeni nije postao.
- 3- **Beka:** Beskrajnost. Vječost. Allah Uzvišeni neće nestati.

4- Vahdanijet: Jednoća. Allah je jedan sa svojim svojstvima. Nema druga.

5- Muhalafetun Li'I Havadisi: Ne sličiti na ono što je postalo. Allah nije ničemu sličan. Allah je sve drugo od onoga što možemo pomisliti.

6- Kijam bi nefsihi: Postao je po sebi i opстоји по себи. Njemu нико не треба, нити му је ко нуџан за njegovo постојање, али, све друго Нђега треба.

SUBUTIJE SVOJSTVA

Svojstva Allahovog, Uzvišen je On, savršenstva има 8 и то:

1- Hajat: Živjeti. Allah je živ i daruje život.

2- Ilm: Znati. Allah sve zna. Allah Uzvišeni zna и namjere skrivene u srcima.

3- Semi: Čuti. Allah sve čuje.

4- Basar: Vidjeti. Allah sve vidi. U mrkloj ноћи на crnom kamenu vidi hod mrava i čuje rad njegovih nogu.

5- Iradet. Htjeti. Allah Uzvišeni što hoće to bude onako kako On hoće.

6- Kudret. Biti jak. Allah ima snagu za sve.

7- Kelam. Govoriti. Kur'an Plemeniti Allahov je govor. Allah govorи без потребе за glasom i slovima.

8- Tekvin. Allah iz ničega stvara. Allah Uzvišeni je stvorio сва створења.

VJEROVANJE U MELEKE

Vjerovanje u postojanje meleka je drugi stub vjere. Meleki su duhovna bića stvorena od svjetlosti.

Mogu se pojavljivati u oblicima i formama u kojima žele.

Kod njih ne postoji razlikovanje na muške i ženske meleke. Nikad nisu neposlušni Allahu. Izvšavaju sve njegove naredbe. Ne umaraju se i ne posustaju. Oni nemaju prohtjeve kao što su jelo i piće. Neki imaju dužnosti na nebu, neki na zemlji, a neki na Aršu. Njihov broj zna samo Allah. Četvorica velikih meleka su njihovi poslanici.

ČETIRI VELIKA MELEKA

1- DŽEBRAIL. To je melek čija je dužnost dostavljanje Allahovih knjiga poslanicima. Dakle, zaduženje mu je Objava. On je pejgamber i posrednik između Allaha i Njegovih pejgambera.

2- MIKAIL. Melek zadužen za prirodne pojave kao što su kiša, vjetar, nicanje i rast biljaka i sl.

3- ISRAFIL. Melek koji će puhanjem u sur obznaniti nastupanje kijametskoga dana i okupljanje na Sudnjem danu i proživljenje .

4- AZRAIL. Melek zadužen za uzimanje duše onima kojima je došao smrtni čas.

Osim ovih za svakog čovjeka je zaduženo po 384 meleka. Kiramen katibin i Hafaza meleki su oni koji zapisuju i bilježe svaki čovjekov postupak.

VJEROVANJE U KNJIGE

Treći stub vjere je vjerovanje u knjige. Allah Uzvišeni je s vremena na vrijeme preko Svojih pejgambera slao knjige u kojima su bili sadržani: Božija volja, naredbe, zabrane, svrha, mudrosti.

Ove se knjige zovu Božanske knjige. Broj knjiga i listova koji su preko meleka Džebraila dostavljeni poslanicima iznosi 104.

SUHUFI

10 stranica (suhufa) Ademu, neka je spas i mir njemu.

50 stranica Šitu, neka je spas i mir njemu.

30 stranica Idrisu, neka je spas i mir njemu.

10 stranica Ibrahimu, neka je spas i mir njemu.

Ukupno je dostavljeno 100 stranica - suhufa.

KNJIGE

Tevrat : Musau, neka je spas i mir njemu.

Zebur : Davudu, neka je spas i mir njemu.

Indžil : Isau, neka je spas i mir njemu.

Kur'an : Muhammedu, neka je spas i mir njemu. Sa dolaskom Kur'ana dokinuta su pravila ranije tri knjige. Kur'an Plemeniti sadrži 114 sura i 6666 ajeta. Dio Kur'ana između dva stajanja, dvije pauze, naziva se ajet. Nijedno slovo Kur'ana nije promijenjeno. Svi Mushafi na svijetu su isti. Kur'an će do Kijametskoga dana biti pod Allahovom zaštitom i neće doživjeti promjene.

VJEROVANJE U PEJGAMBERE

Četvrti postulat vjere je vjerovanje u pejgambere.

Poslanici su odličnici koje je Allah Uzvišeni izabrao i slao ljudima da im prenose i objašnjavaju Njegov vjerozakon (šeriat), naredbe, zabrane i vijesti. Poslanici su odvraćali ljudе od zablude, idolopoklonstva, pripisavanja Allahu Uzvišenom druga i na taj način pokazivali ljudima put sreće na ovom i budućem svijetu. Allah, Uzvišen je On, je slao pejgambere jer ljudima njihov razum nije bio dostatan da shvate suštinu stvaranja i Pravi Put. Uzvišeni Allah je pejgambere osnažio mudžizama (čudima); s Božijim zadovoljstvom oni su činili i one stvari koje su bile nemoguće i kojima se sličnih nije moglo naći.

Prvi čovjek i prvi pejgamber je Adem, neka je mir i spas njemu. Uslijed toga čovjek, sa aspekta svoga stvaranja nije, kako ga neki loši mislioci predstavljaju, majmun. On je, u osnovi, čovjek. Teze po kojima je čovjek nastao od majmuna su u novije vrijeme dovedene u pitanje i u krugovima u kojima su nastale. Mi smo postali od Adema, neka je mir i spas njemu, i hazreti Havve i u to nema nikakve sumnje.

SVOJSTVA PEJGAMBERA

Nužno je znati pet svojstava koje su svi poslanici imali.

1- **Sidk:** Poslanici su ispravni. Nikad nisu govorili laž,

2- **Emanet:** Bili su povjerljivi u svim situacijama,

3- **Teblig:** Dostavljali su Božije naredbe i zabrane u cijelosti i doslovno,

4- **Fetanet:** Bili su vrlo oštromumni,

5- **Ismet:** Bezgriješni, bili su sačuvani od grijesnja.

Naš Pejgamber, neka je spas i mir njemu, je, za razliku od ostalih, imao i sljedeća svojstva:

1- Bio je priznatiji od drugih pejgambera,

2- Poslan je cijelom čovječanstvu i džinima,

3- Posljednja je halka u lancu pejgambera. Posljednji je pejgamber i poslije njega neće biti pejgambera,

4- Poslan je kao milost svim svjetovima,

5- Njegov vjerozakon će trajati do Kijametskoga dana.

POSLANICI SPOMENUTI U KUR'ANU

Od Adema, mir i spas njemu, do našeg Pejgambera, neka je spas i mir njemu, bilo je prema jednoj predaji 124.000, a prema drugoj 224.000 pejgambera. Od ovog broja imena 28 pejgambera spomenuta su u Kur'anu. Plemenita imena pejgambera koji se spominju u časnome Kur'anu i koja treba znati su:

1) Adem	8) Ismail	15) Harun	22) Zekerijja
2) Idris	9) Ishak	16) Davud	23) Jahja
3) Nuh	10) Jakub	17) Sulejman	24) Isa
4) Hud	11) Jusuf	18) Junus	25) Uzejr*
5) Salih	12) Ejjub	19) Iljas	26) Lukman*
6) Ibrahim	13) Šuajb	20) Elyesa	27) Zulkarnejn*
7) Lut	14) Musa	21) Zulkifl	

28) Hazreti Muhammed, neka je selam i spas na sve njih.

---

*ima mišljenja da su ova trojica evlije.

NAŠ PEJGAMBER

PRETCI NAŠEGA PEJGAMBERA

Imena Pejgamberovih, neka je spas i mir njemu, predaka koji potiču od Ismaila, spas i mir njemu, od njega samog pa do Adnana su:

Hazreti Muhammed, Abdullah, **Abdulmuttalib**, Hašim, **Abdimenaaf**, Kusajj, **Kilab**, Murre, **Kaab**, Luej, **Gaalib**, Fihr, **Malik**, Nadr, **Kinane**, Huzejme, **Mudrike**, Iljas, **Mudar**, Nizar, **Meaad**, Adnan.

Po majčinoj liniji Pejgamberovi pretci su:

Hazreti Muhammed, Amina, **Vehb**, Abdimenaf, **Zuhre**, Kilab.

Najodabraniji i najveći pejgamber, u bilo kojem pogledu, je naš pejgamber Muhammed, mir i spas njemu. Većina pejgambera prije njega bila je poslana nekoj skupini, nekom gradu ili selu. Muhammed, mir i spas njemu, poslan je kao milost Božija cijelome čovječanstvu, svim stvorenjima. Znači, on je pejgamber svih 18.000 svjetova. Da bismo znali kakva je milost svijetu ukazana njegovim dolaskom trebali bismo se zagledati u stanje naroda prije njegovoga dolaska.

Kao što je poznato, prije dolaska našega Pejgambera, mir i spas njemu, cijeli svijet je prolazio kroz period prepun sukoba, nesporazuma, razvrata i svih oblika nevaljalština.

Ljudskost, humanizam, pravda i civiliziran odnos bili su zatrti i zatomljeni divljaštvom. Vladala je svaka vrsta nepravde, zuluma, razvrata i razbojništva. To je bilo takvo stanje da je onaj koji je bio jači mogao, bez ikakvih posljedica, oduzimati imovinu drugoga, napadati ga, silovati žene i uzimati sebi sve što poželi. Jedan broj ljudi je, naslanjajući se na kriva vjerovanja i običaje, zakopavao živu žensku djecu ubijajući ih. Razvrat i nemoral toliko su bili uzeli maha da je više muškaraca moglo nesmetano imati odnose sa jednom ženom. Štaviše, žena u društvu nije imala nikakvih prava. Prema njoj se odnosilo kao prema najobičnijim stvarima koje se moglo uzimati i prodavati za novac. Ljudi su bili podijeljeni u plemena, uglavnom suprotstavljene skupine ljudi između kojih je vladala krvna osveta.

Eto, u takvome okruženju 571. godine, u noći 12. rebiu-l-evvela u časnoj Mekki svijet je počašćen dolaskom našeg plemenitog Pejgambera, mir i spas njemu.

Posljednja karika u lancu Božijih pejgambera - naš Pejgamber, neka je spas i mir njemu, je, i prije dolaska objave i potvrde njegovoga poslanstva u četrdesetoj godini života, pokazao mnogo čudnoga i neuobičajenog za to doba. Svaki korak i svaki dio njegovoga života bio je primjer istine i ispravnoga puta, jer je bio predan Božijoj, Uzvišen je on, zapovijedi da bude na Pravom putu koji mu je naređen.

On je bio daleko od svake vrste laži i stranputice. Iako je živio u periodu u kojem niko nikome nije vjerovao i nije se mogao pouzdati ni u koga, njemu su svi vjerovali, pouzdavali se u njega, a kada bi se razilazili u nekim pitanjima prihvatali bi njegov sud i njegove mudre savjete.

I njegovi protivnici i neprijatelji priznavali su mu istinoljubivost, poštenje, povjerljivost i njegovu nesklonost i najmanjoj laži i stranputici. Zbog njegovog visokog i jedinstvenog morala i povjerljivosti, nazivali su ga Muhammed El-Emin, povjerljivi, pouzdani Muhammed.

Dakle, naš Pejgamber, neka je spas i mir njemu, poslan kao milost svjetovima, došao je u takvom periodu u kojem je vladala svaka vrsta nepravde da bi izbavio svijet od iskrivljenih vjerovanja i običaja, da bi dostavio i objasnio svjetlo imana i islama i na taj način izveo ljude iz tame na svjetlo, te da bi čovječanstvu pokazao ključ uspjeha i sreće na ovom i budućem svijetu. Pejgamber, mir i spas njemu, je time pokazao pravi, civilizirani put.

Danas čak i orijentalisti, koji su uvijek subjektivno govorili i pisali o povijesti islama, prihvataju veličastvenu historijsku ulogu našeg Pejgambera, neka je spas i mir njemu, njegov visoki moralni kod i činjenicu da je on uistinu milost i najveći izbavitelj za cijelo čovječanstvo.

U knjizi koju je preveo Mahmud Esad a čiji je autor engleski filozof Mr. Karlay stoji:

«Hazreti Muhammeda cijenim stoga što je potpuno udaljen od svake niske potrebe i stranputice. Nema ljudski rod nikakvoga instrumenta, nikakve vage kojom bi mogao mjeriti Muhammeda, spas i mir njemu. On je toliko velik i značajan da ga ne možemo ocjenjivati.»

Ako nemuslimani ovako govore o Pejgamberu, neka je spas i mir njemu, onda mi, pripadnici njegovoga ummeta, moramo dobro razmisliti o našoj potrebi vezivanja za Pejgambera, neka je spas i mir njemu, i iskazivanja poštovanja prema njemu.

Ovdje treba dodati sljedeće: Nakon što je naš Pejgamber, neka je spas i mir njemu, počastio svijet svojim dolaskom raniji propisi, zapovijedi Božijih, Uzvišen je On, glasnika prije njega su prestali važiti. Propisi i pravila su jedino validni ako su zasnovani na temelju Kur'ana i ako se vezuju za Pejgambera, neka je spas i mir njemu. Zato je Pejgamber, neka je spas i mir njemu, kada je video neke stranice derogiranog teksta Tevrata u rukama Hazreti Omera, kao da će ga gurnuti, kazao:

«Zar i vi, kao Jevreji i kršćani, osporavate i sumnjate u poslanstvo koje mi je dato i u Kur'an koji mi se objavljuje. Tako mi Allaha, da je ovdje Musa, neka je spas i mir njemu, kome je objavljen Tevrat ni on ne bi ništa drugo mogao raditi osim da mene slijedi.» Na ovaj način je Pejgamber, neka je spas i mir njemu, izrazio istinu.

Stoga, unatoč propagandi krivovjernih, a posebno snažnoj kršćanskoj propagandi, treba znati da u našem vremenu ne vrijede i nisu na snazi propisi Tevrata i Indžila. I danas, a i do Sudnjega dana jedino vrijede propisi časnoga Kur'ana i našeg Pejgambera Muhammeda Mustafe, spas i mir njemu.

UPOZNAJMO DOBRO NAŠEG PEJGAMBERA

Da bismo mogli biti dobri, plemeniti, vrijedni i časni ljudi na ovom i budućem svijetu trebamo poznavati i razumjeti Muhammeda, spas i mir njemu, i biti dijelom njegovoga ummeta. Neko ko ne voli Pejgambera, neka je spas i mir njemu, ko ga ne poznaje i ne razumije ne može biti nikako vrijedan i častan.

Ime našeg Pejgambera, neka je spas i mir njemu, je Muhammed. Ocu mu je ime Abdullah, a njegova majka zove se Amina. Kad mu je bilo sedam mjeseci, još dok je bio u utrobi, umro mu je otac. Rođen je u noći, pred zoru, dvanaestoga rebiu'l-evvela 571. godine u Mekki. Kada je rođen nije sličio nijednom djetetu. Svjetlost koja je iz njega sjala zasljeplivala je oči koje bi ga gledale.

Do četvrte godine svoga života ostao je kod svoje majke po mljeku Halime. Poslije je vraćen svojoj porodici. Kad mu je bilo šest godina umrla mu je majka Amina. Djed mu Abdulmutallib uzeo ga je sebi. Kad je Pejgamber, neka

je spas i mir njemu, imao osam godina umro mu je djed Abdulmutallib. Poslije djedove smrti ostao je sa amidžom Ebu Talibom.

Djetinjstvo, dani mladosti, momački dani i vrijeme ženidbe, pa i cijeli njegov život nije sličio životu nijednoga drugog čovjeka. To je bio veličastven i vrijedan život. Sa dvadeset pet godina oženio se našom majkom Hatidžom. Nikad se nije klanjao kipovima. Još od djetinjstva ih nije volio. Bio je predan Allahu na način vjere pejgambera Ibrahima, spas i mir njemu. S vremena na vrijeme odlazio je na brdo Hira u blizini Mekke, i tamo, osamljen razmišljao o Božijoj svemoći i veličini. Spominjaо je Allaha u zanosu svoga monoteizma svojom, od Allaha darovanom, ljubavlju.

Jednoga dana, dok je Pejgamber, spas i mir njemu, na brdu Hira bio u zanosu svojih misli, po Božijem određenju i zapovijedi došao je Džebrail, neka je mir i spas njemu, kako bi ga obavijestio o dodijeljenoj mu ulozi pejgambera. Džebaril je izbavitelju čovječanstva i miljeniku Božijem Muhammedu, spas i mir njemu, kazao:

«Uči!»

«Šta da učim» reče Pejgamber. Džibril-i Emin ponovi: «Uči!. Muhammed, spas i mir njemu ponovi isti odgovor. Potom Džebrail uze Pejgambera, spas i mir njemu, i tri puta mu stisnu prsa. Time je metaforički obavio «operaciju». I, Pejgamber, spas i mir njemu, za veliko čudo odjednom poče učiti. Melek je treći put zapovijedio, i prvi put bi proučen ajet objave. Uzvišeno značenje tih ajeta je:

Čitaj! U ime Gospodara tvoga koji stvara. Stvara čovjeka od ugruška! Čitaj! Plemenit je Gospodar tvoj, koji poučava peru! Koji čovjeka poučava onome što ne zna.

Tako je pejgamberu Muhammedu, spas i mir njemu, dato poslanstvo. Za dvadest tri godine objavljen je cijeli Kur'an. Pozivanje u Mekki i objavljivanje Kur'ana trajalo je trinaest godina. Pejgamber, spas i mir njemu, je bio izvrgnut mnogim teškoćama, poniženjima i nedaćama. Sve je to izdržao i širio istinu o Božjoj jednoći i postojanju. Potom je preselio u Medinu. I tamo je deset godina svom svojom snagom izvršavao svoju poslaničku misiju. Ljudi je podučavao ljudskosti, objašnjavao im civilizacijski kodeks. Crna srca je osvjetljavao svjetлом islama. Tako je svoju misiju završio. Umro je u šezdeset trećoj godini. Čovječanstvu je ostavio u amanet i preporučio časni Kur'an i svoj sunnet.

Salavat i selam tebi Božiji Poslaniče. Allah Uzvišeni je taj Koji te zna po istini i Koji te hvali. Ti si milost svjetovima. Pejgamber ljudi i džina. Pečat si svih pejgambera. Ti si Muhammed Mustafa.

ČASNI ASHABI

Ashabi su oni muslimani koji su makar jednom sreli Pejgambera, spas i mir njemu, vidjeli ga svojim očima i prisustvovali njegovom govoru. Svi ashabi su na vrlo visokom mjestu, na visokim deredžama. Jer, oni su svojim očima vidjeli Pejgambera, spas i mir njemu, u najtežim trenucima bili uz njega i svojim imecima i životima pomagali širenje imana i islama. Zbog toga su zaslужili Pejgamberove, spas i mir njemu, najveće počasti. Svi su, od glave do pete, kao svjetiljke.

Oni su predvodnici širenja naše uzvišene vjere. Kada bi neko danas ovladao cijelim svijetom, i kada bi pozlatio cijeli svijet, opet ne bi dostigao stepen najnižega nivoa drugova Božijeg Pejgambera – ashaba. Naša je dužnost i obaveza voljeti, poštovati i cijeniti sve ashabe. Ne smijemo, ni o jednome od njih, zbog razlika i razilaženja među njima, kazati i izgovoriti ništa ružno. Jer, oni su učinili vlastiti napor za vjeru i donosili rješenja kao mudžtehidi. Onaj ko o njima nešto ružno kaže slabi svoj iman i nanosi štetu svojoj vjeri. Takav čovjek sve dok ne popravi svoj odnos prema ashabima ne može biti potpuni vjernik.

DVIJE SU VRSTE ASHABA

- 1- Muhadžiri
- 2- Ensarije

Muhadžiri su oni muslimani koji su ostavili svoje imetke, napustili Mekku radi Božijega zadovoljstva i preselili se u Medinu.

Ensarije su muslimani medinskoga porijekla, starosjedioci Medine. Oni su svojoj braći muhadžirima, pristigli iz Mekke, pružili bezrezervnu pomoć i podršku, a samo sa jednim ciljem – steći Allahovo zadovoljstvo. Svaka od ovih skupina je zaradila velike sevabe i visoke stepene zbog svega što su učinili u ime Allaha.

Nakon pejgambera najveći među ljudima su časni ashabi. Najveći među ashabima su po redu: Hazreti Ebu Bekr, Hazreti Omer, Hazreti Osman, Hazreti Alija, neka je Allah zadovoljan s njima.

VJEROVANJE U SUDNJI DAN

Peti stub imana je vjerovanje u Sudnji dan. To podrazumijeva vjerovanje da će se puhnuti u sur, da će svi mrvi biti proživljeni i da će ustati iz svojih mezarja, da će im se dati knjige njihovih djela a potom će se zaputiti na mahšer gdje će sakupljeni biti i gdje će biti pitani za svoja djela i polagati račune, te vjerovanje u vaganje, zagovorništvo (šeфаат), sirat ćupriju, kevser, Džennet i Džehennem.

Ahiret, je vječni svijet koji nastupa poslije ovoga na kojem živimo. Allah Uzvišeni je ovaj svijet i sva stvorenja stvorio za prolazno vrijeme. Kada Israfil, neka je mir i spas njemu, prvi put puhne u sur sve živo će umrijeti, a svijet i sve izvan tog svijeta će se raspasti i nestati. Kada se drugi put puhne u sur stvorenja će biti proživljena i sakupljena na mahšeru gdje će polagati račune. Na mahšeru će i ljudi i džini, stojeći pred Allahom, Uzvišen je On, odgovarati za svoje postupke, pa i one najsitnije, i svako će dobiti ono što je zaslužio. Po završetku polaganja računa dobri ulaze u Džennet, a loši u Džehennem. Jedan broj ljudi koji uđu u Džennet vidjet će Ljepotu Stvoritelja. Onaj ko ne vjeruje u Ahiret ne vjeruje ni Allaha ni Njegove pejgambere.

EDŽEL

Edžel se naziva odredba prema kojoj se završava čovjekov ovozemaljski život. Kada dođe edžel neće se moći ni ubrzati ni odgoditi ni za jedan jedini tren. Kojim god povodom čovjek umre umro je sa edželom.

VJEROVANJE U KADA I KADER

Šesti stub imana je vjerovanje u određenje (kader).

(Uslijed činjenice da se kada i kader, nerijetko, teško razumijeva pojasnićemo najprije pitanje slobodne volje kako bi lakše razumjeli ovaj stub imana.)

SLOBODNA VOLJA

Slobodna volja: Allah Uzvišeni je svojim robovima podario određenu odgovornost i slobodu. Ali njena važnost je vrlo velika. Znači, ako čovjek svoju volju, svoj izbor okrene dobru Allah stvara dobro, a ako je okrene zlu Allah stvara zlo. Time čovjek, koristeći svoje pravo izbora, stiče Džennet ili Džehennem. Da, Stvoritelj je samo Allah Uzvišeni. Ono što On ne želi i ne stvori ne može ni postati. Tako je čovjek onaj koji radeći zarađuje, znači želi i uradi a Allah je Stvoritelj.

Slobodna volja data čovjeku slična je volanu u automobilu. Na koju stranu čovjek okrene volan vozilo će tamo ići. Zato niko ne može kazati: »Šta ja mogu Allah je tako odredio i tako stvorio», i time opravdavati svoj neposluh Allahu, Uzvišen je On. Tačno, Allah je odredio, ali odredio je zato jer je čovjekova želja i izbor bio takav. Zapravo, ako ne bi postojala slobodna volja i pravo izbora, onda Allah, Uvišen je On, ne bi stavljao čovjeka na ispit i tjerao bi ga na činjenje dobra ili zla. Uslijed toga i kazna bi bila besmislena ako bi čovjek djelovao pod prisilom.

Neki kažu kako su duše nekih ljudi u ezelu učinile sedždu, a nekih nisu pa će oni čije duše nisu učinile sedždu biti nevjernici, kafiri. To nije tačno. Takvi stavovi u korijenu sasijecaju čovjekovu vjeru. Ezel nije mjesto neposluha i protivljenja. Tamo su svi učinili sedždu htijući ili ne htijući. Kada je Uzvišeni Allah stavio duše na ispit i upitao ih:

»Zar ja nisam vaš gospodar», sve su duše odgovorile:

»Da, mi svjedočimo».

Također, neki koji pogrešno razmišljaju kažu: »Ti radi što god hoćeš Allah će dati kako On hoće. Ako hoće uputu dat će je, ako hoće zabludu dat će je». Ni ovakvi stavovi nisu ispravni. Mnogi potpuno pogrešno tumače plemeniti ajet. Sulejman Hilmi Tunahan kaže da će Allah dati uputu onome ko hoće uputu, a dat će zabludu onome ko hoće zabludu.

Dakle, u ezelu nije postojala odredba po kojoj će naprimjer Ahmet u Džennet a Mehmet u Džehennem. Ali oni koji su se odjenuli imanom, svjetлом, pokornošću oni su obukli odjeću Dženneta, a oni koji su se ogrnuli nevjerstvom, kufrom, nepravdom, otpadništvom oni su se odjenuli odjećom Džehennema. Čovjek je prepušten svojoj slobodnoj volji da izabere što hoće, da izabere svoj ogrtač. To znači da će čovjek onamo čemu je stremio i za što se oblačio.

S obzirom da je čovjek odgovoran za svoje postupke i da će za njih odgovarati njegov izbor ne bi smio biti neposluh, već pokornost i zadovoljstvo s onim što mu se dogodi. Uporedo s tim naša je obaveza da Uzvišenom upućujemo dove i molimo ga za svoje zdravlje, opskrbu, da nas sačuva od nedaća i poštasti i sl. Pejgamber, spas i mir njemu, u jednome hadisu kaže kako davanje sadake uništava belaje i produžuje život.

KADER

Kader: Allah zna svaku stvar, dobru ili lošu, lijepu ili ružnu, od postanka do vječnosti, i sve što se događa događa se s Njegovom voljom i određenjem.

KADA

Pojavljivanje, realiziranje, u vremenu i prostoru, svega što je u ezelu zapisano i određeno s hodno Božijem znanju i htijenju.

PITANJE OPSKRBE

Opskrba (rizk) je sve ono što je Allah stvorio živim bićima za ishranu i sve što ta živa bića konzumiraju. Ali, čovjek bira na koji će način dolaziti do opskrbe, hoće li to biti na dozvoljen ili nedozvoljen način. Allah će dati ono što čovjek izabere. Oni ljudi koji svjesno pribavljaju sredstva za opskrbu na nedozvoljen način sami su krivi i sami će snositi posljedice takvoga odnosa. Oni svoju slobodu izbora koriste na loš način.

Treba se vezati za Opskrbitelja (Razik) a ne za opskrbu. Allah je Onaj koji svakom živom stvorenju daje njegovu opskrbu.

Treba u Njega vjerovati i od njega tražiti. Njegova hazna je velika, nepresušna. Oni koji se iskreno svojom vjerom vežu za njega nemaju tegoba. A, oni koji zaboravljaju Opskrbitelja, Allaha, oni će imati brojne tegobe i neće se moći spasiti od propasti.

TEVEKKUL

Tevekkul znači da se učini sve i da se upotrijebe svi umni i materijalni potencijali kako bi se postigao cilj, a potom se osloniti na Allaha i od Njega čekati konačnicu. Ako se nekome ne desi ono što očekuje ne smije tugovati zbog toga, već treba kazati: «Možda je to za mene hajirnije, bolje», i biti zahvalan na datome. Jer, Allah Uzvišeni u Kur'anu kaže:

«Propisuje vam se borba, mada vam nije po volji! - Ne volite nešto, a ono može biti dobro za vas; nešto volite, a ono ispadne zlo po vas. - Allah zna, a vi ne znate.»

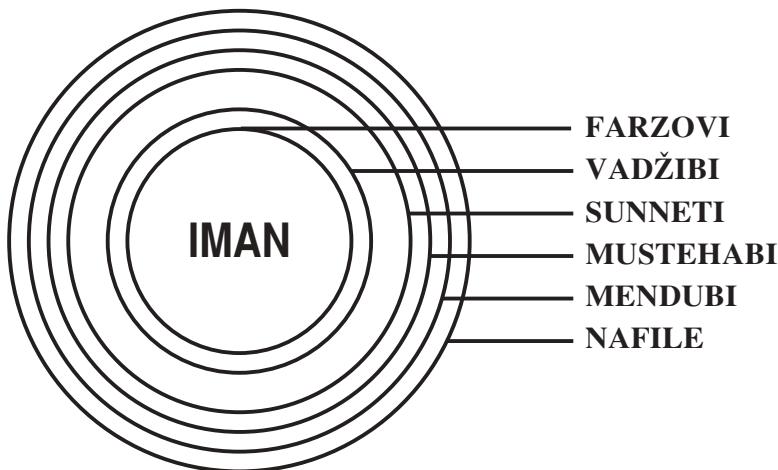
NASTAVAK IMANSKIH ŠARTA

Ono što je najnužnije i najpotrebniјe čovjeku na ovome svijetu je vjera, iman. Svaki je čovjek obavezan vjerovati i tu svoju vjeru ponijeti na onaj svijet. Zato je svaki vjernik obavezan voditi računa o sljedećem:

- 1.** Vjerovati u nevidljivi svijet (gajb). To je ona dimenzija, onaj svijet koji ne možemo dokučiti svojim čulima: Allah, Melek, Džennet, Džehennem...
- 2.** Vjerovati da je dozvoljeno (halal) dozvoljeno. Znači, ne govoriti za ono što je dozvoljeno da je zabranjeno.
- 3.** Vjerovati da je zabranjeno (haram) zabranjeno. Znači, ne govoriti za zabranjeno da je dozvoljeno. Naprimjer: ne govoriti za alkohol, kamatu i druge zabranjene stvari da su dozvoljene.
- 4.** Uvijek se bojati Allaha, Uzvišen je On.
- 5.** Poštivati svetinje i ne omalovažavati ono što je islam učinio svetim.
- 6.** Ne gubiti nadu u Božiju milost.
- 7.** Znati nevjernika kao nevjernika i vjernika kao vjernika. Ako bi neko, naprimjer, za nekoga ko je otvoreni neprijatelj vjernicima kazao da je musliman izašao bi iz vjere. Također, ako bi neko za one koji služe vjeri, rade na njenom širenju vjerujući u Allaha, Uvišen je On, kazao da je kafir, nevjernik, izašao bi iz vjere.
- 8.** Ne smještati Allaha u prostor. Naprimjer govor o tome kako je Allah na nebu izvodi iz vjere.
- 9.** Vjerovati u Kur'an bez sumnje. Ako bi neko rekao za Kur'an da ima nedostatke i slabosti, ili da je Džebrail napravio grešku, on bi izišao iz vjere.

TVRĐAVE KOJE ČUVAJU VJERU (IMAN)

Vjera je žiška, svjetlost koju je Allah podario srcima vjernika. Kule, tvrđave koje čuvaju vjeru, njen zaštitni omotač, su: farzovi, vadžibi, sunneti, mustehabi, mendubi i nafile.

Iman se čuva u tvrđavi okruženoj ovim obredima. Oni koji ruše te tvrđave su oni koji napuštaju, ostavljaju farzove, vadžibe, sunnete. Oni će vrlo teško sačuvati svoj iman.

Definicije farza, vadžiba, mustehaba, menduba i nafile navest ćemo na narednim stranicama.

MUSLIMAN SE MORA POSEBNO KLONITI

- 1- Iskrivljenih vjerovanja koja nisu u skladu sa Ehli-sunnetom,
- 2- Napuštanja činjenja dobra kao petog šarta islama,
- 3- Odstupanja od istine u svojim namjerama i postupcima,
- 4- Upornog činjenja grijeha,
- 5- Nezahvaljivanja na blagodati islama,
- 6- Nedostatka straha zbog odlaska s ovog svijeta bez imana,
- 7- Činjenja nepravde drugima,
- 8- Neodazivanja na poziv mujezina ezanom,
- 9- Neposluha prema roditeljima u stvarima koje nisu u suprotnosti s vjerom,
- 10- Stalnog i čestog zaklinjanja,
- 11- Neozbiljnog pristupanja namazu izostavljajući pravilno klanjanje (tadil-i erkan),
- 12- Pijenja zabranjenih pića,
- 13- Zlostavljanja muslimana,
- 14- Predstavljanja zastupnikom, starateljem bez pokrića,
- 15- Zaboravljanja vlastitih grijeha,
- 16- Podilaženja samom sebi i visokog mišljenja o sebi kao učenom, alimu,
- 17- Ogovaranja i klevete,
- 18- Zavisti prema bratu muslimanu,
- 19- Neposluha prema pretpostavljenima (ulu'l-emr),
- 20- Paušalnih ocjena o ljudima i kvalifikacija bez argumenata o nekome kao dobrom ili lošem čovjeku,
- 21- Laganja,
- 22- Neupoznavanja vjere i ne učenja o njoj,
- 23- Poistovjećivanja muškaraca i žena,
- 24- Ljubavi prema neprijateljima vjere,
- 25- Neprijateljstva prema uistinu učenim ljudima.

IZVORI VJEROZAKONA (EDILLE-I ŠER'IJJE)

Edille i šer'ijje su izvori vjerozakona, odnosno izvori na kojima se temelje vjerski propisi i pravila. Ima ih četiri:

1- Knjiga: Časni Kur'an,

2- Sunnet: Plemenite riječi našeg Pejgambera, spas i mir njemu, njegova praksa i ono što je on vidio da neko drugi radi i to šutnjom odobrio.

3- Konsenzus ummeta (idžma-i ummet): Suglasnost mudžtehida, sljedbenika Muhammeda, spas i mir njemu, jednog vremena o nekom pitanju.

4- Analogija fakihha (kijas): Sastoji se od uspoređivanja nekog pitanja ili događaja sa sličnim koji je riješen na osnovu Knjige, sunneta i konsenzusa mudžtehida i rješavanje tog pitanja na isti način.

5- Idžtihad: Ulaganje intelektualnog napora kako bi se neko šeriatsko pitanje riješilo na šeriatom propisan način.

6- Mudžtehid: Veliki učenjak koji na osnovu Kur'ana i hadisa donosi sud o nekom šeriatskom pitanju, osoba koja može graditi analogiju. Da bi neko bio mudžtehid mora poznavati odlično islamske znanosti i razumjeti tajne Božijeg stvaranja.

PUTEVI SPOZNAJE I NAŠA SREDSTVA ZNANJA

Tri su puta spoznaje:

1- Zdrava osjetila, čula: vid, sluh, okus, miris i dodir - pet čula koja posjedujemo,

2- Pouzdana vijest: postoje dvije vrste pouzdane vijesti:

a) Vijesti koje dolaze od pejgambera,

b) Vijesti koje dolaze od skupine za koje se pouzdano zna da se ne bi mogla složiti u laži,

3- Razum.

MEZHEBI

MEZHEB

To je zbirka propisa i rješenja velikih mudžtehida donesenih na osnovu izvora šerijata, vjerozakona.

Postoje dvije vrste mezheba:

- 1- Akaidski mezhebi, mezhebi u vjerovanju,
- 2- Praktični mezhebi, mezhebi obreda.

Ispravni mezheb u vjerovanju je Ehli sunnet ve'l-džemaat. To je onaj pravac koji je zasnovan na vjerovanju i praksi Pejgambera, spas i mir njemu, i njegovih drugova-ashaba.

Imami Ehli sunneta ve'l-džemaata u vjerovanju:

- 1- Imam Ebu Mensur El-Maturidi,
- 2- Imam Ebu'l Hasan El-Eš'ari.

Mi smo u akaidu, u vjerovanju, sljedbenici mezheba Ebu Mensura El-Maturidija.

Imam Ebu Mensur Muhammed El-Maturidi rođen je 280. godine po Hidžri ili 894. godine po Isau, spas i mir njemu, u Maturidu, mahali u Semerkandu, gradu u današnjem Uzbekistanu. Umro je u Semerkandu 333. godine po Hidžri ili 945. godine po Isau, spas i mir njemu.

Imam Eš'ari rođen je u Basri 260. godine po Hidžri ili 873. godine po Isau, spas i mir njemu, a umro je u Bagdadu 324. godine po Hidžri ili 936. godine po Isau, spas i mir njemu.

ISPRAVNI MEZHEBI U OBREDIMA

Četiri su mezheba Ehli sunneta ve'l-džemaata u obredima:

Hanefijski mezheb: po velikom Imamu Ebu Hanifi. Ime mu je Nu'man, sin Sabitov. Rođen je u Kufi, 80. godine po Hidžri ili 699. godine po Isau, spas i mir njemu, a umro u Bagdadu 1150. godine po Hidžri, odnosno 767. godine po Isau, spas i mir njemu.

Malikijski mezheb: po Imamu Maliku, sinu Enesovom. Rođen je u Medini, 93. godine po Hidžri, odnosno 711. godine po Isau, spas i mir njemu, a umro u Medini 179. godine po Hidžri, odnosno 795. godine po Isau, spas i mir njemu.

Šafijski mezheb: po Imamu Muhammedu, sinu Idrisovom, Šafiju. Rođen je u Gazi 150. godine po Hidžri, odnosno 767. godine po Isau, spas i mir njemu, a umro u Egiptu 204. godine po Hidžri, odnosno 819. godine po Isau, spas i mir njemu.

Hanbelijski mezheb: po Imamu Ahmedu, sinu Hanbelovom. Rođen je u Bagdadu 164. godine po Hidžri, odnosno 780. godine po Isau, spas i mir njemu, gdje je i umro godine 240. po Hidžri, odnosno 855. po Isau, spas i mir njemu.*

Svi ovi, gore pobrojani, mezhebi zasnovani su na Knjizi, sunnetu, konsenzusu mudžtehida i analogiji a njihovi utemeljitelji su, gore navedeni, plemeniti imami.

---

*Dok je Pejgamber, spas i mir njemu, bio živ muslimani su sve vrste nedoumica i nepoznanica rješavali učeći od Pejgambera i od velikih, časnih ashaba. Ovi plemeniti imami su pitanja vjerozakona, obreda učili od ashaba i sabrali ih na jedno mjesto. Oni su pitanja koja nisu tretirana ajetom, sunnetom i praksom ashaba rješavali svojim idžtihadom i tako su nastali mezhebi.

STUBOVI ISLAMA (ISLAMSKI ŠARTI)

Islam: Biti pokoran Allahu Uzvišenom izgovarajući jezikom i vjerujući srcem u ono što je obznanio Pejgamber, spas i mir njemu, i što mu je objavljeno.

Stubova (šarta) Islama ima pet. Znači, Islam se temelji na pet stubova.

- 1- Kelime-i šehadet izgovarati,
- 2- Namaz obavljati,
- 3- Postiti mjesec ramazan,
- 4- Zekat davati,
- 5- Hadž obaviti.

Onaj ko obavlja Islamske šarte naziva se musliman.
Onaj ko poriče bilo koji od ovih šarta izlazi iz vjere.

KELIME-I ŠEHADET

Prvi stub Islama kelime-i šehadet glasi:

أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Ešhedu en lâa ilahe illallah ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluh.

Značenje: Svjedočim da nema drugog Allaha osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Božiji rob i Božiji pejgamber.

EF'ALI MUKELLEFIN

Islam je svim pametnim i punoljetnim muslimanima propisao neke naredbe i zabrane. Za sve one koji su obavezni poštivati te naredbe i zabrane kaže se mukellefi. Za one, pak, radnje obveznika (mukellef) koje su dužni činiti ili ih se kloniti kaže se ef'ali mukellefin.

EF'ALI MUKELLEFIN IMA OSAM

1. Farz: Propisi i dužnosti utemeljene na nepobitnim dokazima a ima ih dvije vrste:

Fard-i ajin: To su radnje koje je obavezan izvršavati svaki musliman osobno, na primjer klanjati pet dnevnih namaza i postiti mjesec ramazan.

Fard-i kifaje: To su dužnosti koje može obaviti jedna grupa muslimana i time skinuti odgovornost sa svih. U ove dužnosti spada dženaze-namaz i primanje selama. Ako niko ne bi obavio ovu dužnost onda su svi odgovorni.

2. Vadžib: Su dužnosti na razini farza, ali nisu zasnovane na nepobitnim dokazima kao farz. U ove dužnosti spada bajram-namaz i vitr-namaz.

3. Sunnet: Su one radnje koje je Pejgamber, spas i mir njemu, preporučio, radio ili video da drugi rade pa ih šutnjom odobrio. Dvije su vrste sunneta:

a) Sunnet-i muekkede: Su one radnje koje je Pejgamber, spas i mir njemu, često činio i nije ih, gotovo nikad, izostavljao. Takvi su klanjanje sabahskoga i podnevskoga sunneta.

b) Sunnet-i gajri muekkede: Su obaveze koje je Pejgamber, spas i mir njemu, činio s vremena na vrijeme, kao što su klanjanje jacijskoga i ikindijskoga sunneta.

4. Mustehab: Su radnje koje je Pejgamber, spas i mir njemu, ponekad činio. U mustehabe spada davanje sadake i postiti dobrovoljni post.

5. Mubah: Radnje od kojih nema ni grijeha ni sevaba, ni nagrade ni kazne. Sjediti, piti, jesti, ustati i sl.

6. Mekruh: Su radnje koje je pokuđeno činiti. One kvare druge radnje koje je pohvalno ili naređeno činiti. Naprimjer, klanjajući namaz gledati okolo.

7. Muftid: Radnje koje kvare već započetu drugu radnju. Naprimjer, ako poteče krv ili sukrvica dok smo u namazu, smijanje u namazu, pojesti nešto za vrijeme posta i sl.

8. Haram: Su radnje koje je zabranjeno činiti a takvim su na osnovu nepobitnoga dokaza o njihovoj zabrani. U to spada, naprimjer, piti alkohol, biti neposlušan roditeljima i sl.

NAMAZ

Drugi stub islama je namaz.

Najznačajniji i najvažniji stub islama, poslije vjerovanja u Allaha i Pejgambera, je namaz. Namaz postoji u svim objavljenim religijama.

Namaz ima dvanaest farzova. Uvjeti za namaz nazivaju se šarti, a neizostavni dijelovi namaza zovu se rukni i oni su sastavni dijelovi namaza.

NAMASKI ŠARTI

1. Taharet - čišćenje od velike nečistoće	1. Početni tekbir
2. Taharet- čišćenje od male nečistoće	2. Stajanje - kijam
3. Pokrivanje stidnih dijelova	3. Učenje - kiraet
4. Okretanje prema kibli	4. Pregibanje - ruku
5. Vrijeme	5. Sedžda
6. Nijet namjera	6. Posljednje sjedenje - kade-i ahire

NAMASKI RUKNI

TAHARET

Jedan od uvjeta za namaz jeste otklanjanje nečistoće.

Postoje dvije vrste nečistoće:

Mala nečistoća: biti bez abdesta,

Velika nečistoća: muškarac nakon izbacivanja sjemena i žena kada ima hajz ili nifas.

I za žene i za muškarce uvjet za obavljanje namaza je čistoća, ako se bez abdesta onda je obaveza uzeti abdest, a ako je riječ o velikoj nečistoći onda se treba uzeti gusul - oprati cijelo tijelo. Žene nakon hajza i nifasa, također, se moraju okupati Perući cijelo tijelo.

ABDEST

Abdest je vrsta vjerskoga čišćenja koje podrazumijeva pranje ili potiranje dijelova tijela onako kako je propisano. Veliki broj ibadeta ne može se obavljati bez abdesta. Onaj ko nema abdest ne može klanjati namaz, ne može obilaziti Kabu, ne može dodirivati Kur'an. Onaj ko zna da nema abdest a klanja namaz, izlazi iz vjere.

FARZOVI ABDESTA

Abdest ima četiri farza:

- 1- Oprati lice,
- 2- Oprati ruke do iza laktova,
- 3- Potrati prednju četvrtinu glave, znači ruku pokvasiti i potrati glavu,
- 4- Oprati noge do iznad članaka.

SUNNETI ABDESTA

- 1- Učiniti nijet,
- 2- Početi učeći euzu i bismillu,
- 3- Oprati najprije ruke do iza zglavaka,
- 4- Koristiti misvak,
- 5- Prati svaki slijedeći dio tijela prije nego se prethodno oprani osuši,
- 6- Isprati usta i nos tri puta,
- 7- Potrati uši,
- 8- Protrljati dobro između prstiju obje ruke,
- 9- Sve radnje ponoviti tri puta,
- 10- Potrati cijelu glavu,

11- Uzimati abdest po redu, oprati dijelove tijela propisanim redoslijedom,

12- Perući prste ruku i nogu počevši sa vrhova prstiju.

Postoje brojne dove koje se uče dok se uzima abdest, a prije svih treba početi sa euzom i bismilom i izgovoriti šehadet.

MEKRUHI ABDESTA

1- Desnom rukom isprati nos,

2- Oprati neki od dijelova tijela više od tri puta ili manje od tog broja,

3- Prskati se vodom po licu,

4- Uzimati abdest vodom zagrijavanom na suncu,

5- Premalo ili previše trošiti vode,

6- Pričati dok se uzima abdest,

7- Izostavljati sunnete.

ŠTA KVARI ABDEST

1- Svaka vrsta nečistoće koja izade iz organizma,

2- Ako poteče krv ili procuri gnoj ili sukrvica,

3- Povraćanje punim ustima,

4- Gubljenje svijesti,

5- Pijanstvo,

6- Ludilo,

7- Puštanje vjetrova,

8- Leći na stranu ili opružiti noge na stranu dignuvši strašnjicu sa tla i zaspasti. Ako se zaspi sjedeći normalno abdest nije pokvaren,

9- Glasno smijanje u namazu koje čuje drugi klanjač,

11- Ako između zuba poteče krv više od količine ispljuvka.

Na isti način kako krv u manjoj količini od ispljuvka ne kvari abdest, tako abdest ne kvari ni brijanje i skraćivanje noktiju.

KAKO SE UZIMA ABDEST

1- Ako je moguće okrenuti se prema kibli, sjesti na uzdignuto mjesto i proučiti euzu i bismillu,

2- Oprati ruke do iza zglavaka tri puta. Potrati dobro između prstiju obje ruke. Ako se na prstu nalazi prsten i sl. onda ga treba okretati dok se ne skvasi mjesto na kojem stoji. (Slika 1)

3- Učiti bismillu i isprati usta (Slika 2), ako imamo misvak treba ga upotrijebiti, a ako nemamo onda protrljati i očistiti zube kažiprstom i palcem desne ruke (Slika 3). Potom usta još dva puta isprati.

4- Učiti bismillu i isprati nos. (Slika 4). Ako ne postimo onda isprati sve do mehkoga dijela nosa, a nos čistiti lijevom rukom,

5- Prilikom uzimanja abdesta nijet učiniti srcem, učiti bismillu i oprati lice odakle je kosa nikla pa do pod bradu, a u širini na obje strane do mehkih dijelova ušiju, Pokvasiti dio ispod obrva. Ovu radnju ponoviti još dva puta. Prilikom svakog pranja lice dobro protrljati. (Slika 5)

6- Učeći bismillu oprati desnu ruku do iza lakta dobro je trljajući. (Slika 6) Ova se radnja ponovi još dva puta. Kao i desna tako se i lijeva ruka opere tri puta. (Slika 7).

7- Učeći bismillu desnom rukom potrati (mesh učiniti) četvrtinu glave. (Slika 8) Poslije toga se protrljaju uši tako da se unutarnji dio protrlja kažiprstom a vanjski palcem. (Slika 9) Sa ostala tri prsta potare se vrat. (Slika 10)

Sunnet je cijelu glavu učiniti mesh. To se naziva potpuni mesh.

Potpuni mesh se čini ovako:

Najprije se obje ruke pokvase, palac i kažiprst se drže odvojenim, a ostala tri prsta zajedno. Prsti se ununutrašnjom površinom stave naprijed gdje počinje kosa. Palac, kažiprst i unutrašnjost dlana ostaju u zraku i ne dodiruju površinu glave. Obje ruke se povuku prema nazad i tako se učini mesh. Unutrašnjošću dlana potaru se strane glave od zadnjeg prema prednjem dijelu. Potom se kažiprstom potare unutrašnjost uha, a palčevima se potrlja zadnja strana uha i to odozgo prema dolje. Vrat se potare vanjskom stranom ostala tri prsta. Mesh se ne čini po prednjem dijelu vrata.

8- Učeći bismillu oprati desnu nogu počevši s vrhova prstiju. (Slika 11) Prsti noge se protrljaju malim prstom lijeve ruke. Desna nogu se počinje trljati od malog prsta, a lijeva od palca, a to se čini odozdo prema gore. Kao i desna tako se i lijeva noga pere učeći bismilu. (Slika12)

Poslije abdesta lijepo (mustehab) je:

Okrenuvši se prema kibli izgovoriti kelime-i šehadet i proučiti dovu

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهُدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوْبُ إِلَيْكَ

Subhanke. Allahumme ve bi hamdik. Ešhedu en la ilahe illa ente estagfiruke ve etubu ilejke. Potom se tri puta prouči poglavlje El-Kadr, sura iz Kur'ana.

SURA KADR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ
وَمَا أَدْرِيكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ
لَيْلَةُ
الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ
نَزَّلَ الْمَلَائِكَةُ
وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ
رَبِّهِمْ مِّنْ كُلِّ أَفْرَادِ
سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Innaa enzelnâhu fî lejletil kadr. Ve maa edrâke mâ lejletul kadr. Lejletul kadri hajrun min elfi šehr. Tenezzelul melâiketu verruhu fîhâ bi izni rabbihim. Min kulli emrin selâm. Hije hattâ matla'il fedžr.

Prijevod značenje:

Mi smo ga počeli objavljivati u Noći Kadr-* a šta ti misliš šta je Noć Kadr Noć Kadr je bolja od hiljadu mjeseci - meleki i Džibril, s dozvolom Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake, sigurnost je u njoj sve dok zora ne svane.

GUSUL

To je vjersko pranje koje podrazumijeva ispiranje usta i grla, pranje cijelog tijela, a obavlja se da bi se prekinulo stanje džunupluka (stanje nakon izbacivanja sjemena) ili hajza i nifasa.

Gusul je obavezan nakon spolnog odnosa, izlučivanja sjemena i po prestanku stanja hajza i nifasa. Lučenje sjemena iz spolnog organa može se dogoditi i u snu. I tada je gusul obavezan.

FARZOVI GUSULA

- 1- Isprati usta,
- 2- Isprati nos,
- 3- Oprati cijelo tijelo.

SUNNETI GUSULA

- 1- Učiniti nijet, donijeti odluku,
- 2- Proučiti bismillu,
- 3- Oprati prvo stidna mjesta,
- 4- Najprije pokvasiti glavu, desnu pa lijevu stranu tri puta i svaki put istrljati cijelo tijelo,
- 5- Stidno mjesto držati pokrivenim.

KAKO SE UZIMA GUSUL

Prema sunnetu Božijeg Pejgambera, spas i mir njemu, gusul se obavlja na sljedeći način:

1- Doneše se odluka, učini nijet za gusul. Operu se ruke. Operu se stidna mjesta naprijed i pozadi makar bila i čista,

2- Prouči se bismilla i uzme se abdest kako se inače uzima. Ali, ako se voda skuplja ispod nogu onda se posljednje operu noge, po završetku obavljanja gusula.

3- Uzimajući abdest dobro isprati usta i nos, jer na taj način ispunjavamo dva propisana farza gusula.

4- Tri puta se sapere glava, i svaki put dobro protrla. Obavezno je dobro istrljati bradu, brkove i kosu kako bi se nakvasio korijen.

5- Desna strana tijela se sapere tri puta i svaki put dobro istrlja taj dio tijela.

6- Lijeva strana se sapere tri puta i svaki put dobro istrlja taj dio tijela.

PLOMBE U ZUBIMA I GUSUL

Ima mišljenja kako gusul kod onih ljudi koji imaju plombe u zubima ili imaju zubne navlake nije valjan i kako se takvi ljudi nisu oslobođili stanja nečistoće. Prema hanefijskom mezhebu farz je isprati usta i grlo i oprati cijelo tijelo tako da spoljni dio tijela bude opran. Po šafijskome mezhebu to je sunnet.

Onaj ko obavlja gusul a ima plombe ili navlake na zubima oprće ih normalno kao i ostale zube i takav gusul je valjan. Ali, osobama sa protezama obaveza je da ih izvade i na taj način obave čišćenje.

Ovaj propis je sličan kao kod mesha po rani ili zavoju. Jednako kako nije obavezno skidati zavoj i čistiti ispod njega tako nije obaveza ni prati zubne navlake osim sa spoljnje strane.

Također, iako je obaveza prilikom uzimanja abdesta oprati cijelo lice, oni koji imaju bradu dovoljno je da operu vrhove brade a ne da Peru korijen. Tako je i sa zubima koji imaju navlake ili plombe. To je pravilo po kojem nužda zakon mijenja.

STAVLJANJE PLOMBI

U situaciji kada je jedan ili više zuba pokvareno ili slomljeno dozvoljeno je izvršiti popravke i popuniti praznine plombama. Ali, nije dozvoljeno bez potrebe to činiti samo zato da bi se zubi ukrašavali.

Prema Imamu Muhammedu, mudžtehidu hanefijskog mezheba, Allah mu podario milost, dozvoljeno je nestabilan zub povezati zlatnom žicom ili umjesto izvađenog zuba staviti novi napravljen od zlata. Prema Ebu Hanifi dozvoljeno je to uraditi srebrom, ali zlatom nije. Drugi mudžtehid hanefijskog mezheba Imam Jusuf, prema jednoj predaji, slaže se sa Imamom Muhammedom. Dakle, može se postupiti prema mišljenju ove dvojice imama. Potonji učeni ljudi davali su fetve prema stavovima imama Muhammeda i Jusufa.

Jedan od alima Osmanlijske države šejhu'l-islam Urjanizade dao je sličnu fetvu u svoje vrijeme u vezi sa ovim pitanjem. Ne može se u našoj vjeri kazati za nešto da je dozvoljeno samo zato da bi se olakšalo, ako nema nikakvog šeriatskog propisa u vezi s tim. Ali, s druge strane, ne može se za nešto što je dozvoljeno kazati da nije dozvoljeno i tako nepotrebno opterećivati ljude.

TEJEMMUM

U situacijama kada nema vode, ili kada vodu ne možemo koristiti donosi se odluka da se uzme tejemmum s ciljem da se obavi neka vjerska dužnost za koju je potreban abdest i potare se čista zemlja, ili predmet od zemlje, otresu se ruke i potare prvo lice, a potom ruke do iza laktova.

FARZOVI TEJEMMUMA

Tejemmum ima dva farza i to:

- 1- Učiniti nijet, donijeti odluku,
- 2- Dva puta dotaknuti predmet od zemlje i potrati lice i ruke.

KAKO SE OBAVLJA TEJEMMUM

Musliman koji želi uzeti gusul ili abdest a nema vode, ili se boji da je voda koju ima zaražena i može biti štetna po njegovo zdravlje, ili ima neprijateljsku prijetnju i slične prepreke, uzet će tejemmum.

Ovako: Doneće se odluka, prouči euza i bismilla, dlanovima ruku dotakne se čista zemlja ili čist predmet od zemlje, otresu se ruke i potare se lice. Na isti način se ponovi radnja i potaru se ruke do iza laktova. Naravno, prvo se potare desna, pa onda lijeva ruka.

Prilikom uzimanja tejemmuma obavezno je prsten ili drugi nakit na prstima pomaknuti i mjesto, na kojem inače taj nakit stoji, potrati prstima.

MESH PO MESTVAMA

Dozvoljeno je i muškarcima i ženama činjenje mesha po mestvama.

Da bi to bilo dozvoljeno treba zadovoljiti slijedeće uvjete:

- 1- Obući mestve dok smo pod abdestom,
- 2- Mestve moraju pokrivati članke i biti u takvom stanju da se u njima može napraviti najmanje 12 hiljada koraka,
- 3- Nijedna mestva ne smije biti poderana toliko da vire tri prsta,
- 4- Moraju biti tako napravljene da same mogu stajati uz nogu i da ih nije potrebno vezati, te da nisu lahko promočive,
- 5- Sa prednje strane mora postojati toliko noge koliko je površina najmanje tri psta ruke. (Onaj ko nema noge i ostao je samo patrljak ne može činiti mesh ni po drugoj nozi).

ZAPREMINA MESAHA

Farz je prilikom činjenja mesha po mestvama nakvasiti toliko koliko pokriva površina tri prsta. Sunnet je, pak, cijelom rukom potrati mestve s vrha nogu prema vrhu mestvi.

MESH ĆE POKVARITI

- 1- Spadanje mestvi sa nogu,
- 2- Prekomjerno kvašenje jedne od nogu dok su mestve na nogama,

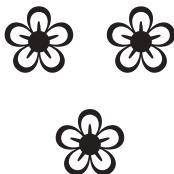
3- Isticanje vremena koliko mestve mogu biti na nogama. Onaj ko je kod svoje kuće i nije na putu mesh po mestvama može uzimati 24 sata od vremena kada izgubi abdest, a onaj ko je putnik može činiti mesh 72 sata od vremena kada izgubi abdest.

Sve što kvari abdest kvari i mesh. Uslijed toga, prilikom svakog uzimanja abdesta za vrijeme dok još nije istekao period korišćenja mestvi, ponovo će se činiti i mesh.

MESH PO RANI ILI ZAVOJU

U slučaju povrede, loma ili nekog drugog slučaja koji zahtijeva nošenje zavoja ili gipsa a ako je štetno pranje toga dijela tijela onda će se po zavoju ili gipsu činiti mesh. Ako je, pak, štetno i to onda se ni mesh neće činiti.

Zavoj nema svoj rok trajanja kao mesh. Sve dok se ne ukloni, skine, po njemu će se činiti mesh. Nije uslov da se zavoj stavlja dok je čovjek pod abdestom. Ako se zavoj razmota ili padne, ili se preko njega namota drugi nakon učinjenog mesha nije nužno ponovo činiti mesh.

SPECIFIČNA STANJA ŽENA

Žene imaju tri specifična stanja i to:

- 1- Hajz,
- 2- Nifas,
- 3- Istihaza.

1- Hajz: To je periodično pojavljivanje krvi iz maternjice kod žena koje su ušle u punoljetstvo. Punoljetstvo počinje najranije od devete godine i traje najkasnije do 55 godine starosti žene. Krv koja se pojavljuje zove se krv hajza, a takvo stanje je stanje hajza ili mjesecnica, menstrualni ciklus.

2- Nifas: To je stanje žene nakon poroda, a manifestira se pojavljivanjem krvi iz maternjice.

3- Istihaza: To je stanje kada se krv pojavljuje manje od tri ili više od deset dana kod žena koje imaju mjesecnicu, ili krv koja se pojavljuje poslije četrdesetog dana nakon poroda. Ova krv nije prepreka ženi za obavljanje obreda niti je prepreka spolnom odnosu. Žena koja ima istihazu za svaki namaz će uzimati abdest i klanjati namaz. To je kao krv koja se neprestano pojavljuje iz nosa.

*Hajz traje najmanje tri, a najduže deset dana i noći. Stanje između dva ciklusa naziva se tuhur.

* Najmanji period između dva mjesecna ciklusa je petnaest dana, a najduži period nije definiran.

Nifaz nema precizirani najmanji period trajanja. Štaviše, u nekim sredinama kod žena se uopće ne pojavljuje krv nakon poroda, ili, ako se pojavi brzo prestane teći. Te su

žene obavezne odmah se okupati i obavljati propisane dužnosti. Najduži period trajanja nifasa je četrdeset dana nakon poroda. Ženi koja rodi dvojke nifas se računa od vremena kada se rodilo prvo dijete.

* Hajz se kod žene računa prema navici koju ona ima kada je mjesecnica posrijedi, bio to mali broj dana ili više dana kao i čisti dani između njih. Naprimjer, ako se radi o tri dana ustaljene mjesecnice, a krv se pojavi prvog i trećeg dana, dok je drugi dan čisto, bez krvi, i taj se dan računa u period trajanja mjesecnice.

* Hajz prestaje onda kada tekućina koja otiče postane potpuno bijela. Iako je krv najčešće crvene boje, može se desiti da bude žuta, smeđa, zelena i sl.

* Kod nekih žena mjesecnica se ne pojavljuje u preciznim vremenskim intervalima, niti uvijek traje isto. Naprimjer, može se desiti da jedan mjesec hajz traje šest, a drugi mjesec pet dana. U takvoj situaciji žena će se okupati peti dan, početi klanjati namaze ili postiti, ali neće imati odnos s mužem, nego će čekati i šesti.

* Kod nekih žena mjesecnica i njeno trajanje je potpuno stabilno i uvijek isto. Naprimjer, svakog mjeseca traje šest, sedam ili devet dana. Kod njih se tačno zna koliko traje, a trajanje se utvrđuje na osnovu prve mjesecnice i njenoga trajanja. Tako, kada neka djevojka primijeti prvi put krv i to traje sedam dana, a potom se očisti njen mjesecni ciklus se određuje na sedam dana.

* Katkad se desi da mjesecnica, kod žena koje su dugo imale stabilno i precizno trajanje, zakasni ili duže traje. Da bi se promijenilo računanje trajanja u odnosu na ustaljeno, mora se dva puta uzastopno pojaviti odstupanje od uobičajenog trajanja mjesecnice. Ako žena, kod koje je hajz trajao svakog mjeseca šest dana, primijeti da joj dva mjeseca uzastopno traje osam dana onda je to njen novi period trajanja hajza, a ne kako je ranije bilo.

ŠTA SE NE SMIJE ČINITI DOK SE U STANJU HAJZA ILI NIFASA

1- Namaz klanjati. Žene koje imaju hajz ili nifas neće klanjati nijedan namaz. Namazi koji prođu u tom periodu neće se naklanjavati. Također, žena neće ni sedždu činiti pa makar bila i sedžde-i tilavet. Ali, ako hoće može, u vrijeme nastupanja namaza, proučiti estagfirullah, subhanallah, elhamdulillah i druge slične oblike zikra.

2- Postiti. Dok ima hajz ili nifas žena neće postiti. Ali, ramazanski post će poslije napostiti.

3- Kur'an učiti. Žena ne smije učiti Kur'an dok je u hajzu ili nifasu. Izuzetak su neki ajeti koji su sastavni dio zikra ili dova, ali se i oni mogu učiti samo napamet. Svi drugi ajeti se ne smiju učiti.

4- Kur'an uzimati i dodirivati. (Pa čak ni jedan ajet). Ne smiju se dodirivati ni oni ajeti koji su ispisani na zidu, papiru ili tkanini. Žena može uzeti Kur'an rukama ako je oblijepljen omotom ili je umotan nešivanim omotom.

5- Ulaziti u džamiju. (U tekiju i medresu može ulaziti.)

6- Tavaf činiti oko Kabe.

7- Imati spolni odnos.

8- Muž ne smije koristiti ni na koji način predio od pupka do koljena žene ako nije pokriven. Nema prepreke da spava s mužem u istoj postelji, niti da zajedno jedu i piju ono što je pripremljeno.

ČIŠĆENJE OD NEČISTOĆA

Drugi namaski šart je otklanjanje nečistoća. Znači da treba biti čisto tijelo, odijelo i mjesto gdje će se klanjati. Ako postoji nečistoća mora se ukloniti.

Postoje dvije vrste nečistoće:

Teška ili velika nečistoća: Nečistoća koja izlazi iz organizma s prijeda ili straga; izmet, mokraća ili sline divljih životinja čije se meso ne jede; kokošiji, pačiji, gusčiji izmet; krv, mokraća, gnoj, sperma, sluz, povraćanje punim ustima, alkohol i druga zabranjena pića.

Lakša, mala nečistoća: Konjski izmet; nečistoća životinja čije se meso jede; nečistoće ptica čije se meso ne jede; nečistoće kojima se uprlja jedna četvrtina tijela ili odjeće - prepreka su za namaz.

ISTINDŽA, ISTINKA, ISTIBRA

Istindža: Očistiti mjesto na kojemu se pojavila takva nečistoća koja zahtijeva kupanje.

Istinka: Je brisanje suhim predmetom, potom pranje vodom i naposlijetku posušivanje.

Istibra: Je pražnjenje mjejhura nakon obavljene velike nužde kod muškaraca. To podrazumijeva potpuno pražnjenje i prestanak oticanja nečistoće iz spolnoga organa muškarca. Najbolje je nakašljati se, ili malo prošetati ili, nagnuti se na jednu stranu.

SKRIVANJE STIDNIH DIJELOVA

Treći namaski šart je pokrivanje stidnih dijelova. Stidni dijelovi (setr-i avret) su oni dijelovi tijela koje je zabranjeno pokazivati drugim ljudima i koje oni ne smiju vidjeti. Kod muškaraca je stidni predio tijela od pupka do pod koljena. Kod žena mora biti pokriveno cijelo tijelo osim lica, ruku do zglavaka i nogu do članaka.

OKRENUTI SE PREMA KIBLI

Četvrti namaski šart je okretanje prema kibli. Okretanje prema kibli znači da se oni koji vide Kabu okreću prema njoj, a oni koji je ne vide da se okreću u smjeru prema Kabi. To je dovoljno za one koji ne vide Kabu.

VRIJEME

Peti namaski šart je vrijeme. Znači, svaki namaz treba klanjati onda kada nastupi njegovo vrijeme. Namaz se ne može klanjati dok ne nastupi vrijeme u kojem je propisano njegovo klanjanje. Namaska vremena određena su, u posljednje vrijeme, u takvimima za svaku općinu i svako naselje.

POKUĐENA VREMENA

Postoje tri vremena u kojima je zabranjeno klanjati namaz.

1- Prema Ebu Hanifi to je vrijeme od islaska sunca pa do četrdeset osme minute po izlasku, a po dvojici imama to vrijeme traje 32 minute po izlasku sunca.

2- To je vrijeme kada se sunce nalazi u zenitu, 15-20 minuta prije podne-mamaza,

3- Dok sunce zalazi, odnosno 45 minuta prije akšam-namaza. U to vrijeme može se klanjati samo farz ikindije-namaza.

U ova tri vremena ne mogu se naklanjavati ni farz-namazi, ne mogu se klanjati vadžib-namazi kao ni dženaze-namaz iako je sve bilo pripremljeno prije nego je nastupilo jedno od ova tri vremena. Ne može se činiti ni sedžde-i tilavet ako je ranije proučen ajet u kojem se nalazi. Ako se učini sedžda obavezno ju je ponoviti nakon što prođe pokuđeno vrijeme. Ne može se klanjati ni nafila-namaz, a ako se ipak obavi neće se ponavljati. U ovim periodima vremena dozvoljeno je učiti Kur'an, zikr i sl.

Pokuđeno je klanjati nafila-namaz u vrijeme od nastupanja vremena sabah-namaza pa dok sunce ne izade, te nakon klanjanja ikindije-namaza pa dok sunce ne zađe.

NIJET

Šesti namaski šart je nijet - odluka. To znači da se doneše odluka o klanjanju namaza zarad Allahovog zadovoljstva, te da se zna koji se namaz klanja. Odluka (nijet) se čini srcem. Ako bi se nijet izgovorio jezikom, a srcem ne bi takav nijet nije valjan. Imam Rabbani u svome djelu Mektubat-i Šerif, prvi tom 186. pismo, o ovome kaže:

«Kada bi nijet bio dozvoljen samo jezikom onda bi mnogi donosili odluku jezikom i zanemarili bi srce. Tako bi se nijet srcem, koji je jedan od farzova namaza, potpuno izgubio. Namaz ne bi bio primljen. Uslijed toga se nijet ne čini jezikom nego srcem. Nijet farz namaza, džuma i bajram-namaza treba izraziti riječima. Naprimjer, odlučih klanjati sabah-namaz, džuma-namaz ili vitr-namaz.

Prilikom obavljanja nafile (dobrovoljnog namaza) dovoljno je kazati odlučih klanjati ovaj namaz.

EZAN I KAMET

Učiti ezen za namaz je pritvrđeni sunnet na nivou vadžiba. Namasko vrijeme, odnosno nastupanje namaza oglašava se ezanom. Postoji pet dnevnih namaza i za svaki se posebno uči ezan.

Tekst ezana je:

الله أكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ
أَشْهَدُ أَن لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَكْبَرُ
أَشْهَدُ أَن مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ أَكْبَرُ
حَقَّ عَلَى الصَّلَاةِ حَقَّ عَلَى الْفَلَاجِ حَقَّ عَلَى الْفَلَاجِ
الله أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَكْبَرُ

Allâhu ekber Allâhu ekber

Allâhu ekber Allâhu ekber

Eşhedu en lâ ilâhe illallâh

Eşhedu en lâ ilâhe illallâh

Eşhedu enne Muhammeden resulullâh

Eşhedu enne Muhammeden resulullâh

Hajje ale's-salâh Hajje ale's-salâh

Hajje ale'l-felâh Hajje ale'l-felâh

Allâhu ekber Allâhu ekber

Lâ ilâhe illallâh

Ovo je tekst ezana. Ali, kod sabahskoga ezana se iza rijeći Hajje ale'l-felâh dodaje Es-salatu hajrun minen-nevm.

Kamet je isti kao ezan. Jedino se iza riječi hajje ale'l-felah dva puta izgovori kad kameti-s-salah.

Lijepo je prilikom klanjanja u kući ili vani proučiti ezan i kamet. Ezan se ne može učiti ako nije nastupilo vrijeme. Ezan nije sunnet vremena nego sunnet vezan za namaz. Zato je sunnet proučiti ezan i kamet i kada se naklanjavaju namazi. Mekruh je da ezan uče neznalice i grijesnici, oni koji mnogo grijese. Ezan treba učiti onaj koji zna razlikovati dobro od zla, pravo od krivoga i sl.

Žene ne uče ni ezan ni kamet. Posljednje riječi ezana se uče duže i posebnom melodijom. Dok se uči ezan treba ponavljati riječi ezana u sebi, šehadet i tekbire, a nakon proučenog ezana uči se sljedeća dova.

اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ
إِنِّي أَتُحَمَّدُ بِإِلَوَسِيلَةٍ وَالْفَضِيلَةِ وَابْنَتُهُ مَقَامًا
مَحْمُودًا إِلَيْهِ وَعَذَّتْهُ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمُبْعَادَ

Allâhumme Rabbe hâzîhi'-da'veti't tâmmeti ves-salâtil-kaaimeti âti Muhammedeni'l-vesîlete vel-fazîlete web'ashu mekaamen mahmudenillezi veadtehû, inneke lâ tuhlfu'l-miâd.

Gospodaru! Ti si Gospodar ovog poziva i ovog predstojećeg namaza. Podari našem Pejgamberu časti. Uzdigni ga na uzvišeno mjesto (mekam-i mahmud) koje si mu obećao. Nema sumnje da Ti izvršavaš obećanja Svoja.

NAMASKI RUKNI

Namaskih ruknova ima šest:

1- Iftitahi tekbir,	4- Ruku,
2- Kijam,	5- Sedžda,
3- Kiraet,	6- Kade-i ahire.

IFTITAHİ TEKBİR

Prvi namaski rukn je iftitahi tekbir, tj. početni tekbir. To znači da se namaz počinje izgovaranjem riječi Allâahu ekber. Svaki onaj ko bi prvi slog izgovorio duže u riječi Allah (Aaallah onaj) nije pravilno pristupio namazu. A ako bi to učinio u namazu to bi mu pokvarilo namaz.

KIJAM

Drugi rukn namaza je kijam, tj. stajanje u namazu. U farz i vadžib namazima stajanje je uslov za valjanost namaza. Nije dozvoljeno namaz obavljati sjedeći ako se može stajati. Osim sabahskog sunneta u svim drugim sunnet-namazima i nafilama dozvoljeno je klanjati i sjedeći makar i ne bilo nikakve zdravstvene prepreke za to. Ali, mnogo je bolje i sevapnije klanjati stojeći na nogama.

KIRAET

Treći rukn namaza je učenje. To znači da se prouči određeni dio iz Kur'ana tako glasno da onaj ko uči sebe čuje. Kiraet je obaveza na oba rekata dvorekatnih farz namaza, na vitr i nafila-namazima, te na prva dva rekata četvororekatnih farz namaza. Na preostala dva rekata četvororekatnih farz namaza učenje je sunnet.

Farz je učiti tri kraća ili jedan duži ajet iz Kur'ana.

NEKE SURE I AJETI KOJI SE UČE U NAMAZU

Kada se čitaju sure napisane latiničnim pismom treba obratiti pažnju na izgovor pojedinih riječi i znakova: âa se čita tanko i dugo; aa čita se krupno i dugo; üü se čita dugo; ii se čita dugo; podvučeno h se čita kao hrpavo h koje nastaje u grkljanu; podvučena slova s i z se čitaju tepavo.

SURA EL-FATIHA

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْمَدْحُودُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ الرَّحْمَنُ الرَّعِيمُ ۝ مَا لَكُمْ يَوْمَ الْدِينُ ۝
إِنَّا نَعْبُدُ وَإِنَّا نَسْتَعِينُ ۝ إِهْدِنَا الصَّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝
صَرَاطَ الَّذِينَ أَنْفَعْتَ عَلَيْهِمْ ۝ غَيْرُ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالُّينَ ۝
أَمِينٌ

Euuzü billâhi mineşšejtanir-radžiyim

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Elhamdu lillâhi rabbil aalemiyn. Er-rahmâanir-rahiym.
Mâaliki jevmiddiyn. Ijjâake na'budu ve ijjake neste'iyin.
Ihdine's-siratal mustekiyim. Siraatallezine en amte alejhim
gajril magdubi alejhim veleddaaaalliyin. Âmin.

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo,
2. Milostivog, Samilosnog, 3. Vladara Dana sudnjeg,
4. Tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo!

5. Uputi nas na Pravi put,
6. na Put onih kojima si milost Svoju darovao,
7. a ne onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali, niti onih koji su zalutali!

AJETU-L-KURSI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَقُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذْهُ سَنَةٌ وَلَا نَوْمٌ
 لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يُشَفَّعُ عَنْهُ
 إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَمْكُرُونَ
 وَشَئِنْ مِنْ عَلِيهِ إِلَّا نَمَاشَأْ وَسَعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ
 وَالْأَرْضُ وَلَا يَؤْدُهُ حِفْظُهُمْ وَهُوَ عَلَى الْعَظِيمِ

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Allâahu lâaa ilâahe illâa huvel hajjul kajjum. Lâa te'hu zuhuu sine tuv-velâa nevm le huu mâa fissemâavati ve mâa fil ard. Men zellezii ješfe'u indehu illâa bi iznihii ja'lemu mâa bejne ejdiyhim ve mâa halfehum ve lâa yuhijtuune bišej im min ilmihii illâa bi mâa šâaae vesia kursijjuhus semâavâati vel erda velâa jeuuduhuu hifzuhumâa ve huvel alij julazijm.

Prijevod značenja:

Allah je - nema Allaha osim Njega - Živi i Vječni! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji! Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova?!

On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih, a od onoga što On zna - drugi znaju samo onoliko koliko On želi. Moć Njegova obuhvaća i nebesa i Zemlju i Njemu ne dojadi održavanje njihovo; On je Svevišnji, Velicanstveni!

SURA EL-INSIRAH

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْمَنْشَرُخَ لَكَ صَدْرَكَ وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ إِلَذِي
أَنْقَضَ ظَهِيرَكَ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا إِنَّ
مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا فَإِذَا فَرَغْتَ فَانْصِبْ وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Elem nešrahleke sadrek* ve veda'anâa anke vizrek ellezii enkada zahrek* ve refa'anâa leke zikrek* fe inne meal usri jusren inne meal usri jusraa* fe iza feragte fensab* ve ilâa rabbike fergab.

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Zar grudi tvoje nismo prostranim učinili,
2. i breme tvoje s tebe skinuli,
3. koje je pleća tvoja tištilo,
4. i spomen na tebe visoko uzdigli!
5. Ta, zaista, s mukom je i last,
6. zaista, s mukom je i last!
7. A kad završiš molitvi se predaj,
8. i samo se Gospodaru svome obraćaj!

SURA EL-FIL

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْأَنْزَلَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْفَيلِ ﴿١﴾ الَّذِينَ جَعَلْتَ
كَيْدَهُمْ فِي تَضليلٍ ﴿٢﴾ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَا اَبِيلَ ﴿٣﴾
رَمَيْهِمْ بِحَجَارَةٍ مِنْ سَجْلٍ ﴿٤﴾ فَعَلَاهُمْ كَعْصِفٌ مَا كُوِلَّ ﴿٥﴾

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Elemtera kejfe feale rabbuke bi eshaabilfijl* Elem jedž' al kejdehum fii tadlijl* Ve ersele alej him tajren ebâabijl* Termijhim bi hidžaretim min sidždžijl* Fedže'alehum ke asfim me'kuul*

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Zar nisi čuo šta je sa vlasnicima slona Gospodar tvoj uradio!
2. Zar lukavstvo njihovo nije omeo,
3. i protiv njih jata ptica poslao,
4. koje su na njih grumenje od gline pečene bacale,
5. pa ih On kao lišće koje su crvi istočili učinio?

SURA EL-KUREJŠ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا إِلَهَ إِلَّا فِي قُرْبَتِيْنِ ۝ اِلَوْفِيْمِ رِحْلَةِ السِّتَّكَاعِ
وَالصَّيْفِ ۝ فَلَيَعْبُدُوا رَبَّهُذَا الْبَيْتَ ۝ الَّذِيْ
أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَامْنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Li ijlâafi kurajšin* ijlâafihim rihleteš šitai ves-sajif* Fel jagbuduu rabbehâazel bejt* Ellezi et'amehum min džuum
ve âamene hum min havvf*

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Zbog navike Kurejšija,
2. navike njihove da zimi i ljeti putuju,
3. neka se oni Gospodaru hrama ovoga klanjaju,
4. koji ih gladne hrani i od straha brani.

SURA EL-MAUN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ اِلَيْنَا مِنْهُ وَلَا
يَكُونُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِنِينَ فَوَيْلٌ لِلْمُصْلِيْنَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ
صَلَاتِنَاهُمْ سَاهُونَ الَّذِينَ هُمْ يَرَاوِنَ وَمَنْعَوْنَ الْمَاعُونَ

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Eraejtellezii jukezzibu bijdin* Fezâalikellezi jedu'ul jetijm* Ve lâa jehuddu alâa ta'aamil miskijn* Fe vejlul lil musallijin* Ellezijne hum an salâatihim sâahuun* Ellezijne hum juraaa uune ve jemneuunel mâauun.

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Znaš li ti onoga koji onaj svijet poričei nikome ništa ni u naruče ne daje!

2. Pa to je onaj koji grubo odbija siroče,
3. I koji da se nahrani siromah - ne podstiče.
4. A teško onima koji, kada molitvu obavljaju,
5. Molitvu svoju kako treba ne izvršavaju,
6. Koji se samo pretvaraju.

SURA EL-KEVSER

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوْثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْجُرْ إِنَّ شَانِكَ هُوَ الْأَنْزَرُ

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Innâa e'tajnâakel kevser* Fesalli li rabbike ven har*
Inne šâa nieke huvel ebter*

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Mi smo ti, uistinu, mnogo dobro dali,
2. zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji,
3. onaj koji tebe mrzi sigurno će on bez spomena ostati.

SURA EL-KAFIRUN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَقْبِدُونَ وَلَا
 أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ وَلَا أَنَا عَابِدُ مَا عَبَدْتُمْ وَلَا
 أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِي دِينِ

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Kul jâa ejjuhel kâafiruun* Lâa e'budu mâa te'buun*
Velâa entum aabiduune mâa a'bud* Ve lâa ene aabidum
mâa abed-tum* Velâa entum aabidune mâa e'bud* Lekum
dijnukum ve lije din.

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Reci: "O vi vjernici, 2. ja se neću klanjati onima kojima se vi klanjate, 3. a ni vi se nećete klanjati Onome kome se ja klanjam, 4. ja se nisam klanjao onima kojima ste se vi klanjali, 5. a i vi se niste klanjali Onome kome se ja klanjam, 6. vama - vaša vjera, a meni-moja!"

SURA EN-NASR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا جَاءَ نَصْرًا مُّلْتَحِدًا وَفَتحَ مُّلْكًا وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ
أَفَوَاجَأَهُمْ فَسَبِّحْ بِسْمِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَابًا

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Izâa džâaaae nasrullaahi vel fethu* ve raejtennâase jedhu-lune fii dijnillâahi efvâadžâa* Fesebbih bihamdi rabbike vestegfirhu innehuu kâane tevvâabâa*

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu,
2. i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze
3. ti veličaj Gospodara svoga hvaleći Ga i moli Ga da ti oprosti, On je uvijek pokajanje primao.

SURA LEHEB

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 تَبَّعَتْ يَدَاكَ لَهُبَ وَتَبَّٰٰ * مَا أَغْنَى عَنْهُ مَا لَهُ وَمَا كَسَبَ *
 سَيَصْلُى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ * وَامْرَأَةٌ مُّحَكَّمَةٌ لَّا لَهَبَ *
 فِي حِيدِهَا حَبْلٌ مِّنْ مَسَدٍ *

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Tebbet jedâaa ebijlehebivve tebbe* Mâa agnâa anhu
mâaluhuu ve mâa keseb* Se jâasla nâaran zâate leheb*
Vemraetuhu hammâaletel hatab* Fii džijdihâa hablum-
mim mesed*

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Neka propadne Ebu Leheb,* i propao je! 2. neće mu
biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao, 3. ući
će on, sigurno, u vatru rasplamsalu, 4. i žena njegova, koja
spletkari; 5. o vratu njenu biće uže od ličine usukane!

SURA EL-IHLAS

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَكُنْ لَّهُ كُفُواً أَحَدٌ *

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Kul huvellâahu ehad* Ellâahus samed* Lem jelid ve
lem juuled* Ve lem jekullehuu kufuven ehad.

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Reci: "On je Allah - Jedan! 2. Allah je Utočište svakom! 3. Nije rodio i rođen nije, 4. i niko Mu ravan nije!"

SURA EL-FELAK

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ
وَمِنْ شَرِّ النَّفَاثَاتِ فِي الْعُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

Bismillahir-rahmanir-rahiym

Kul euuzu birabbil felak* Min šerri mâa halak* Ve min šerri gaasikin izâ vekab* Ve min šerrin neffasâti fil 'ukad*
Ve min šerri haasidin izâa hased*

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Reci: «Utječem se Gospodaru svitanja, 2. od zla, onoga što On stvara, 3. i od zla mrkle noci kada razastre tmine, 4. i od zla smutljivca kad smutnje sije, 5. i od zla zavidljivca kad zavist ne krije!“

SURA EN-NAS

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ إِلَوَالنَّاسِ
وَمِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ
النَّاسِ وَمِنْ كُلِّ حَنَّةٍ وَالنَّاسِ

Bismillahir-rahmanir-rahim

Kul euuzu birabbinnâas* Melikinnâs* Ilahinnâas* Min
šerril vesvâasil hannâas* Ellezii juvesvisu fii suduurinnâas*
Minel džinneti vennâas*

Prijevod značenja:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

1. Reci: «Tražim zaštitu Gospodara ljudi, 2. Vladara ljudi, 3. Allaha ljudi, 4. od zla šejtana napasnika, 5. koji zle misli unosi u srca ljudi - 6. od džina i od ljudi!»

NEKE DOVE KOJE SE UČE U NAMAZU

TEKBIR I SUBHANEKE

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَسَلَّمْتُكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى
جَدُّكَ (وَجَلَّ شَأْوِكَ) وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ .

Allaahu ekber.

Subhanekallahumme ve bi hamdik* Ve tebâarakesmuk.
Ve teaalâa džedduk (ve dželle senâauk – kod dženaze-namaza)* Ve lâa ilâahe gajruk*

Prijevod značenja:

Allah je najveći. Slavljen neka si Allahu, Tebi pripada sva hvala. Tvoje je ime veličanstveno. Tvoja je veličina uzvišena. Nema Allaha osim Tebe.

TEHIYYAT

الْتَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيَّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ
آيَهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا
وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنَّ لِلَّهِ إِلَّا اللَّهُ
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

Et-tehijjâtu lillâahi vessalevâatu vettajjibâatu esselâamu alejke ejjuhennebijju ve rahmetullâahi ve berakâatuhuu esselâamu alejnâa ve alâa ibâadillâahis salihijin* Eshedu en lâa ilâahe illallâah ve eshedu enne Muhammeden abduhuu ve resuuluh.

Prijevod značenja:

Naše počasti, poštovanje i dobra djela pripadaju samo Allahu.

Neka ti je pozdrav, milost i Allahov blagoslov, Božiji Poslaniče.

Neka je mir i blagoslov nama i svim dobrim Allahovim robovima.

Vjerujem i izjavljujem da nema drugog Allaha osim Allaha i da je Muhammed Božiji rob i Božiji pejgamber.

SALAVATI

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى الْمُحَمَّدِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى الْأَبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمْدٌ لِجَهَنَّمْ .

اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى الْمُحَمَّدِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ
وَعَلَى الْأَبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمْدٌ لِجَهَنَّمْ .

Allâahumme salli alââa Muhammedin ve alââa âali Muhammedin kemââ sallejte alââa Ibraahijme ve alââa âali Ibrahijme inneke hamijdum medžijd*

Allâahumme bârik alââa Muhammedin ve alââa âali Muhammedin kemââ bârekte alââa Ibrahijme ve alââa âali Ibrahijme inneke hamijdum medžijd*

Prijevod značenja:

Allahu! Učini da salavat bude Muhammedu i njegovoj porodici onako kako Si to učinio Ibrahiimu i njegovoj porodici. Ti Si hvale dostojan.

Allahu! Blagoslovi Muhammeda i njegovu porodicu onako kako Si blagoslovio Ibrahiima i njegovu porodicu. Ti Si hvale dostojan.

DOVA KOJA SE UČI POSLIJE SALAVATA

رَبَّنَا أَتَيْنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Rabbenââ âatinââ fiddunja hasenetev ve fil âahireti hasenetev vekinââ azâabennâr.

Prijevod značenja:

Gospodaru! Daj nam dobro na ovom i na budućem svijetu i sačuvaj nas od vatre Džehennema.

رَبَّنَا أَغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُولُ الْحِسَابُ

Rabbenagfirlii ve livâa lidejje ve lil mu'minijne jevme jekuumul hisâab.

Prijevod značenja:

Gospodaru! Oprosti meni i roditeljima mojim i svim muslimanima na Danu polaganja računa.

Dova koja se uči poslije prethodno navedene dove a prije nego li se preda selam:

**اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ
الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ
فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ .**

Allâahumme innii euuzu bike min azâabi džehennem. Ve euuzu bike min azâabi'l-kabri ve euuzu bike min fitneti'l-mesijhi'd-dedždžâal ve euuzu bike min fitneti'l-mahjâa ve'l-memâat.

Prijevod značenja:

Allahu! Utječem se Tebi od patnje Džehennema. Utječem se Tebi od patnje kabura. Utječem se Tebi od spletki dedžzala mesiha. Utječem se Tebi od spletki života i smrti.

KUNUT DOVA

اللَّهُمَّ إِنَا نَسْتَعِنُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَهْدِيكَ وَنُؤْمِنُ
بِكَ وَنَتُوْبُ إِلَيْكَ وَنَسْوَّلُ عَلَيْكَ وَنَشْتُرُ عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ
شَكْرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ وَنَخْلُمُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ
اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّي وَنُسَجِّدُ وَإِلَيْكَ نُسْعِي وَنُخَفِّدُ
نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشِي عَذَابَكَ إِنَّ عَذَابَكَ بِالْهَارِ مُلْحِقٌ .

Allâahumme innâa nestejnuke. Ve nestegfiruke ve
nestehdijk* Ve nu'minu bike ve netuubu ilejk* Ve netevekkelu
alejk* Ve nusni alejkelhajra kullehuu neškuruke velâa
nekfuruk* Ve nahleu netruku men jefdžuruk.

Allâahumme ijâake ne'budu ve leke nusallii ve
nesdžudu ve ilejke nes'aa ve nahfidu nerdžuu rahmeteke
ve nahšâa azâabeke inne azâabeke bilkuffâari mulhik*

Prijevod značenja:

Allahu! Od Tebe utočište tražimo. Od Tebe oprost
grijeha tražimo. Tebi zahvalujemo. U tebe vjerujemo i Tebi
se kajemo. Na Tebe se oslanjamo. Tebe hvalimo svakim
dobrom. Zahvalujemo ti na Tvojim nimetima, i nismo prema
Tebi nezahvalni i nevjerni.

Allahu! Mi samo Tebe obožavamo. Tebi namaz
klanjamo. Tebi se na sedždu spuštamo. Tebi žurimo, za
Tobom žudimo i Tebi služimo! Nadamo se Tvojoj milosti,
a bojimo se Tvoje kazne. Tvoja će kazna stići nevjernike.

RUKU

Četvrti namaski rukn je ruku.

Ruku je pregibanje polovine tijela nakon proučenog (kiraet) u namazu. Na rukuu žene ruke stavljuju na koljena. Muškarci, pak, prstima obuhvataju koljena.

Oni koji klanjaju sjedeći nagniju se do spram koljena.

SEDŽDA

Sedžda je peti rukn u namazu.

Nakon što se ispravi sa rukua spušta se na sedždu tako da se na tlo spusti čelo, nos, vrhovi prstiju, dlanovi obje ruke i oba koljena. Na sedždi je pogled usmjeren prema stranama nosa. Dlanovi se drže u nivou lica sa obje strane, prsti su sastavljeni i okrenuti prema kibli.

KADE-I AHIRE

Šesti rukn u namazu je kade-i ahire. To je posljednje sjedenje.

To je sjedenje na kraju namaza toliko da se može proučiti et-tehijatu.

Na sjedenju muškarci presaviju prste desne noge okrećući ih prema kibli, a lijevu nogu polože i tako sjede. Žene, pak, obje noge polože udesno i sjede na stražnjem dijelu. Takva vrsta sjedenja žena naziva se teverruk. Na sjedenju se ruke drže na koljenima, okrenute prstima prema kibli, a prsti su u slobodnom položaju, tj. ne sastavljaju se.

NAMASKI VADŽIBI

- 1- Namaz početi izgovarajući Allâahu ekber,
- 2- Proučiti Fatihu u namazu,
- 3- Proučiti suru ili ajet koliko je jedna kraća sura,
- 4- Razdvojiti učenje na prva dva rekata,
- 5- Dvije sedžde obaviti jednu iza druge,
- 6- Voditi računa o pravilnom obavljanju namaza (tadil-i erkan), obavljajući sedždu, ruku i ostale dijelove namaza ne žuriti nego sve radnje obaviti po propisu,
- 7- Proučiti et-tehijat na sjedenju,
- 8- Predati selam po završetku namaza,
- 9- Na farzovima podne i ikindije-namaza Fatihu i sure učiti u sebi,
- 10- Na farzovima sabah, akšam i jacije namaza, te bajrama i džuma-namaza fatihu i sure imam će učiti naglas,
- 11- Na trorekatnim i četvororekatnim namazima poslije drugog rekata sjediti,
- 12- Proučiti fatihu prije sure ili ajeta,
- 13- Učiniti sehvi-sedždu nakon pogreške koja se napravi a koja zahtijeva činjenje sehvi-sedžde,
- 14- Proučiti kunut-dovu na vitr-namazu,
- 15- Zajedno s čelom na sedždu spustiti i nos,

NAMASKI SUNNETI

- 1- Proučiti ezan,
- 2- Počinjući namaz muškarci dižu ruke do ušiju dodirujući njihov mehki dio, a žene dižu ruke do visine ramena,
- 3- Svezati ruke odmah nakon tekbira. Žene vežu ruke na prsima stavljajući desnu preko lijeve, a muškarci ispod stomaka vežući desnu preko lijeve ruke,
- 4- Proučiti subhaneke,
- 5- Proučiti euzu i bismillu,
- 6- Na svakom rekatu prije Fatihe proučiti bismillu,
- 7- Poslije proučene Fatihe kazati Amin,
- 8- Izgovoriti tekbir idući na ruku i sedždu i vraćajući se sa rukua i sedžde,
- 9- Na rukuu tri puta izgovoriti tesbih (tj. subhâane rabijel azîjm)
- 10- Muškarci na rukuu rukama obuhvataju koljena otvorenih prstiju a leđa drže u ravni sa glavom potpuno ispravljena. Žene ne drže leđa ravno kao muškarci a prsti na koljenima im trebaju biti sastavljeni,
- 11- Vraćajući se sa rukua da imam izgovori Semiallâahu limen hamideh,
- 12- Džemal po povratku sa rukua izgovara rabbenâa leke'l-hamd,
- 13- Ko klanja samostalno izgovaraće sam ovo oboje,
- 14- Tri puta izgovoriti tesbih na sedždi (tj. subhâane rabijel 'aâlâa),
- 15- Na sedždi prste držati jedan uz drugi,
- 16- Muškarci na sedždi stomak drže odvojen od bedara a laktove uzdignite od tla,
- 17- Žene to čine potpuno suprotno,

18- Na sedždi, prilikom učenja et-tehijata, prste držati na koljenima u slobodnom položaju,

19- Na sjedenju muškarci sjede na podvijenoj lijevoj nozi a desnu malo isture udesno i drže je na podavijenim prstima,

20- Žene obje noge polože udesno i tako sjede na et-tehijatu,

21- Selam početi s desne strane,

22- Na posljednjem sjedenju proučiti salavate poslije et-tehijata,

NAMASKI ADABI

(LIJEPE RADNJE U NAMAZU)

1- Ustati bez oklijevanja, odmah nakon što mujezin učeći ikamet izgovori hajje ale-l-felâah,

2- Dodirnuti palcem mehki dio uha prilikom donošenja početnog tekbiра stupajući u namaz,

3- Na kijamu gledati u mjesto gdje se čini sedžda,

4- Na rukuu gledati u vrhove prstiju,

5- Tesbih na rukuu i sedždi proučiti pet ili sedam puta,

6- Nos na sedždu spustiti prije lica,

7- Na sedždi gledati s obje strane nosa,

8- Predajući selam gledati u ramena,

9- U slučaju zijevanja koje se ne može zaustaviti prekriti usta vanjskom površinom desne ruke,

10- Odjeću za namaz držati čistom koliko je god to moguće,

11- Predajući selam na desnu stranu činiti to s nijetom da nazivamo selam džematu i melekima,

12- Predajući selam na lijevu stranu činiti to s nijetom da nazivamo selam džematu i melekima na toj strani,

13- Ako klanjamo sami onda zanijetiti selam kiramen katibinima i melekima čuvarima,

14- Zaustaviti kašljanje koliko je god to moguće,

NAMASKI MEKRUHI

1- Gledati desno i lijevo dok se u namazu,

2- Poigravati se sa odjećom ili dijelovima tijela. (Nije pokuđeno odvojiti od odjeće neki predmet ili komadić tkanine koji se zalijepio, ali to treba činiti blagim, lagahnim pokretima),

3- Pucketati prstima bez razloga,

4- Čistiti prostor gdje će se činiti sedžda,

5- Ruke stavljati na prsa,

6- Počešati se po jednom mjestu jednom ili dvaput,

7- Nepotrebitno stavljati nogu preko noge na sjedenju,

8- Klanjati okrenut ljudskome licu,

9- Klanjati okrenuti prema vatri ako je mrak,

10- Klanjati okrenut prema slici na zidu, ili ako je slika sa lijeve ili desne strane ili na nečijoj odjeci a da se može vidjeti,

11- Protezati se,

12- Zijevati,

13- Na sjedenju sjediti na zglobovima a ispružiti prste,

14- Sjediti na stražnjici u čućećem položaju, ruke držati na tlu prilikom sjedenja,

15- Klanjati u staroj i ružnoj odjeći ako se ima lijepa i nova. (Lijepo je uvijek obući prikladnu odjeću. Nije pokuđeno noćne namaze klanjati u prikladnoj večernoj odjeći),

16- Klanjati otkrivene glave,

17- Na sedždi ili izvan sedžde prste nogu ili ruku okrenuti od kible,

- 18- Ne popuniti prazno mjesto u safu ispred, kada se klanja u džematu,
- 19- Klanjati okrenut prema mezaru,
- 20- Klanjati okrenut prema nečistoći bez perde postavljene ispred,
- 21- Da žene klanjaju namaz u istom nivou bez ikakve pregrade,
- 22- Klanjati u situaciji kada treba obaviti fiziološku potrebu i stiskati se zbog toga u namazu,
- 23- Ustajući sa sedžde podići koljena prije ruku,
- 24- Podići nogu na sedždi,
- 25- Prije imama otići na ruku,
- 26- Podići se sa rukua prije imama,
- 27- Prije imama spustiti se na sedždu,
- 28- Ustati sa sedžde prije imama,
- 29- Bez posebne potrebe prvo na sedždu spustiti ruke, pa onda koljena,
- 30- Ustajati bez potrebe oslanjajući se na zid ili nešto drugo,
- 31- Brisati tragove sedžde na licu i čelu dok se u namazu,
- 32- Preskočiti samo jednu suru, po redoslijedu u Mushafu, na dva rekata istog namaza koji se klanjaju jedan iza drugog,
- 33- Na rekatu koji slijedi proučiti suru ili ajet koji se u Kur'anu nalazi prije sure ili ajeta proučenih na prethodnom rekatu istog namaza,
- 34- Na farz namazima istu suru proučiti dvaput na jednom rekatu ili istu suru ili ajet učiti na oba rekata,
- 35- Duže učiti na rekatu koji slijedi nego na prethodnom,
- 36- Učiti Kur'an zajedno sa imamom ako se klanja u džematu,

- 37- Bez potrebe sedždu činiti na dijelu odjeće koja se nosi na glavi (saruk, mahrama i sl.),
- 38- Bez potrebe se oslanjati na zid dok se obavlja kijam u namazu,
- 39- Naginjati se desno ili lijevo dok se obavlja kijam,
- 40- Bez potrebe stajati na kijamu samo na jednoj nozi,
- 41- Brojati na prste tesbih, sure ili ajete koji se uče u namazu,
- 42- Klanjati sam za vrijeme dok se namaz klanja u džematu,
- 43- Da imam stoji na drugom mjestu izvan mihraba,
- 44- Da imam bude u nivou nižem (50 cm) nego je nivo na kojem se nalazi džemat,
- 45- Da imam bude na nivou višem do 50 cm (ako je sa imamom jedna osoba nije mekruh),
- 46- Bismilu i Amin izgovarati naglas,
- 47- Učenje u namazu predviđeno na kijamu završavati na rukuu,
- 48- Tekbir ne izgovarati na vrijeme; učenje i zikir u namazu obavljati ondje gdje nije određeno i propisano,
- 49- Tesbih na rukuu i sedždi izgovarati poslije dizanja glave,
- 50- Klanjati otkrivenih ramena i zavrnutih rukava ,
- 51- Ne postaviti sutru ispred kada se klanja u prirodi i kada postoji mogućnost da neko živo stvorene prođe ispred,
- 52- Mirisati nešto,
- 53- Puhati toliko da se čuje puhanje (ako se ne čuje nije mekruh),
- 54- Povezati glavu nečim tako da tjeme ostane otkriveno,
- 55- Pokriti usta i nos dok se klanja,
- 56- Da imam staje pred džemat u mihrabu koji se okupio ponovo nakon što je namaz obavljen. Ovo su namaski mekruhi (pokuđene radnje u namazu).

ŠTA KVARI NAMAZ

- 1- Progoveriti i glasno se smijati u namazu (Ako smijeh čuje i neko iz džemata onda je pokvaren i abdest),
- 2- Uzdahnuti u namazu,
- 3- Plakati., (ako je plač iz straha od Allaha onda ne kvari namaz),
- 4- Nepotrebno i namjerno kašljanje u namazu,
- 5- Iščupati tri dlake na jednom ruknu,
- 6- Počešati bilo koji dio tijela tri puta tako da se podigne ruka,
- 7- Na jednom rekatu koračati koliko je razmak između dva safra,
- 8- Gladiti kosu ili bradu,
- 9- Žvakati žvaku i sl.,
- 10- Klanjati do ženske osobe toliko blizu da ne može stati čovjek između, za istim imamom isti namaz klanjati na istom mjestu dva puta,
- 11- Okretati prsa ili lice od kible bez potrebe,
- 12- U namazu spominjati greške drugih mimo imama,
- 13- Učiti Kur'an pogrešno toliko da se mijenja značenje,
- 14- Namjerno nazivati i primati selam u namazu (ako se pomisli da je kraj namaza pa se nazove selam onda namaz nije pokvaren, ali treba učiniti sehvi-sedždu),
- 14- Ako $\frac{1}{4}$ stidnog dijela tijela bude otkriven toliko dugo da se mogu proučiti tri tesbiha. Ako se namjerno otkrije namaz je pokvaren istog momenta kada se otkrije taj dio tijela,
- 15- Udarati nogama dok se obavlja sedžda; ako bi se i jednom nogom udarilo tri puta namaz je pokvaren,
- 16- Dok se obavlja sedžda podići obje noge odjednom.

KAKO SE OBAVLJA NAMAZ

Svako ko namjerava klanjati najprije treba obratiti pažnju na čistoću sebe, svoje odjeće i mjesta gdje će klanjati, te ukloniti eventualne nečistoće. Uzima se abdest i okreće prema kibli. Koliko je moguće treba zaboraviti na dunjaluičke obaveze i posvetiti se namazu i biti svjestan stajanja pred Allahom. Namaz koji se želi klanjati treba zanijetiti srcem.

Naprimjer, ako se želi klanjati sabahski sunnet onda se srcem doneše odluka: »*Odlučih da klanjam sabahski sunnet kako bi Allah bio zadovoljan.*» Također, ako se želi klanjati sabahski farz srcem se zanijeti: »*Odlučih klanjati sabahski farz kako bi Allah bio zadovoljan.*» Ako se klanja nafila, dobrovoljni namaz, onda je dovoljno srcem odlučiti da se klanja dotični namaz. Potom se ruke sa otvorenim prstima podignu do visine ušiju, u pravcu kible, tako da se palčevima dodirnu mehki dijelovi ušiju i izgovori se početni tekbir. Znači, izgovori se Allâahu ekber (Slika 13). Žene, pak, dižu ruke u visinu ramena tako da završetci prstiju budu u visini ramena (Slika 14).

Potom, muškarci desnu ruku vežu preko lijeve tako da palcem i malim prstom obuhvate i stisnu šaku držeći ruke svezanim ispod pupka (Slika 15). Žene stavljaju desnu preko lijeve ruke i drže ih na prsima. Pogled se usmjerava u mjesto gdje se čini sedžda (Slika 16).

Nakon što se svežu ruke uči se subhaneke, a potom euza, bismilla i Fatiha. Poslije Fatihe se izgovori Amin, a potom se uči sura ili ajet dužine jedne kraće sure. Ruke se spuste niz tijelo, izgovori se Allâahu ekber i obavlja se ruku.

Muškarci na rukuu prstima obuhvate koljeno držeći glavu i zadnji dio tijela izravnatim. (Slika 17) Žene se ne saginju kao muškarci (Slika 18). Na rukuu se najmanje tri puta prouči Subhâane rabijel azijm i gleda se u nožne prste. Ali, glava se ne saginje nego se drži ravno. Sa rukua se uspravlja učeći Semiallâahu limen hamideh, a potom i učeći Rabbenâa lekel hamd. Kada se potpuno uspravi uči se Allâahu ekber i spušta se na sedždu. Na sedždu se najprije spuštaju koljena, potom ruke i na kraju glava. (Uvjet je da čelo i nos osjete tvrdoću sedžade, mjesta gdje se spuštaju na sedždu). Prsti nogu i ruku se okreću prema kibli.

Muškarci na sedždi laktove drže odmaknutim od stomaka, a nožne pste presavijene prema kibli (Slika 19). Žene to čine potpuno suprotno držeći laktove uz tijelo i ne okrećući prste nogu prema kibli. One noge obore na stranu, a tijelom sjedaju na tlo, kao što se vidi na slici. (Slika 20). Na sedždi se uči najmanje tri puta Subhâane rabijel-a'lâa. Potom se prouči Allâahu ekber i podigne sa sedžde sjedajući na noge. U tom položaju se ostane toliko da se može izgovoriti jedanput subhanallâah, a potom se prouči Allâahu ekber i obavi se druga sedžda. Na ovoj se sedždi također prouči najmanje tri puta subhâane rabijel âalâa, a potom se izgovori Allâahu ekber, ustane se na ruku i obavlja se drugi rekat namaza. Ruke se svežu kao i na prethodnom rekatu i prouči se bismilla, Fatiha i sura, ili duži ajet. Nakon toga se obavi ruku i sedžda kao i na prvom rekatu.

Poslije druge sedžde sjeda se na položenu lijevu nogu, a desna se malo izmakne sa presavijenim prstima u pravcu

kible. (Slika 21). Žene obje noge polože na desnu stranu i sjede na bedrima (Slika 22). Potom se uči et-tehijat, salavat (Allâahumme salli i Allâahumme barik) i dova (Rabenâa aatina ili slična dova).

Potom se lice okrene prema desnom ramenu i izgovori **es-selamu alejkum ve rahmetullâah** (Slika 23, 24). Na isti način se preda selam i nalijevu stranu. Na ovaj način je namaz u cijelosti obavljen (Slika 25, 26)

I farz sabah-namaza se klanja na isti način kao i sunnet. Muškarci su dužni prije klanjanja farza proučiti ikamet.

Kada se klanja bilo koji namaz, po završetku i predaji selama uči se **Allâahumme ente selâamu ve minke-s-selâam tebaarekte jâa ze'l-dželâali ve'l-iqrâam**. Potom se prouči.

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ﴿٤١﴾

Subhâanallâahi ve'l-hamdu lillâahi ve lâa ilâha illallâahu vallâahu ekber. Velâa havle velâa kuvvete illâa billâahi'l-aliji'l-azijm.

Značenje:

Slavljen neka je Allah, Njemu pripada sva hvala. Nema Allaha osim Allaha. On je najveći, Nema snage, niti moći osim Allaha uzvišenog i velikog.

Potom se uči ajetu'l-kursija, a nakon toga se 33 puta izgovori subhanallâah, 33 puta el-hamdulillâah i 33 puta Allâahu ekber. Potom se prouči sljedeći tekbir, zahvala:

Allâahu ekber. Lâa ilâha illallâahu vahdehu lâa šerijke leh lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu juhjii ve jumijtu ve huve hajjun lâa jemuutu bijedihu'l-hajr ve huve alâ kulli šej'in kadijr.

Značenje:

Allah je najveći. Nema Allaha osim Allaha. On je jedan. Nema druga. Njemu pripada vlast i hvala. On život i smrt daje. Živ je. Neće umrijeti. On je vlasnik svakog dobra. Njemu pripada sva snaga i moć.

Nakon toga podignu se ruke i uči se dova. (Slika 27, 28).

Forma klanjanja svih namaza je ovakva. Jedino što se na prvom sjedenju četvororekatnih farz namaza i pritvrđenih sunnet-namaza (sunnet-i muekkede) i vitr-namazu uči samo ettehijatu. Ne uče se salavati. Sa druge strane, na prvom sjedenju nepritvrđenih sunneta (sunnet-i gajri muekkede) kao što su sunneti ikindije i jacije-namaza poslije et-tehijatu uče se i salavati, a na početku trećeg rekata uči se subhâaneke, potom euza, bismilla, Fatiha...

Sunnet podne-namaza srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati sunnet podne-namaza kako bi Allah bio zadovoljan.»

Farz podne-namaza srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati farz podne-namaza kako bi Allah bio zadovoljan.»

Son Sunnet (zadnji sunnet) podne-namaza srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati son sunnet podne-namaza kako bi Allah bio zadovoljan.»

Sunnet ikindije-namaza srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati sunnet ikindije-namaza kako bi Allah bio zadovoljan.»

Farz ikindije-namaza srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati farz ikindije-namaza kako bi Allah bio zadovoljan.»

Farz akšam-namaza srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati farz akšam-namaza kako bi Allah bio zadovoljan.»

Sunnet akšam-namaza srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati sunnet akšam-namaza kako bi Allah bio zadovoljan.»

Sunnet jacije-namaza srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati sunnet jacije-namaza kako bi Allah bio zadovoljan.»

Farz jacije-namaza srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati farz jacije-namaza kako bi Allah bio zadovoljan.»

Son sunnet jacije-namaza srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati son sunnet jacije-namaza kako bi Allah bio zadovoljan.»

Vitr-namaz srcem se zanijeti: «Odlučih klanjati vitr-namaz kako bi Allah bio zadovoljan.»

PET DNEVNIH NAMAZA

1- SABAH-NAMAZ

Sabah-namaz ima četiri rekata, dva farza i dva sunneta. Prvo se klanja sunnet, pa onda farz. Onaj ko hoće obaviti namaz uzima abdest, okrene se prema kibli u stojećem položaju zanijeti srcem da želi klanjati sabahski sunnet i izgovarajući tekbir Allâahu ekber, klanja dva rekata namaza onako kako je podrobno opisano u prethodnome poglavljiju. Na taj način će biti obavljen sabahski sunnet. I farz sabah-namaza se klanja na isti način kao i sunnet, s tim da muškarci prije početka klanjanja farza prouče kamet, a zanijeti se srcem da se želi klanjati sabahski farz. Žene nikad ne uče ikamet. Oni koji znaju malo više sura napamet, ili ajeta, bolje im je da duže uče na sabahskome farzu. To je sunnet. Nakon što se klanjaju dva rekata farza i preda selam uči se tesbih i ostali ukrasi namaza kako su ranije navedeni i spomenuti.

2- PODNE-NAMAZ

Ko klanja podnevski sunnet treba srcem zanijetiti da želi klanjati sunnet podne namaza, a potom klanja dva rekata kao u sabah namaza s tim da na sjedenju uči samo et-tehijat i izgovarajući Allâahu ekber ustaje na treći rekat i uči Fatihu. Treći i četvrti rekat se klanjaju kao i prethodna dva, a potom se na sjedenju uči et-tehijat, salavati, dova i preda se selam.

Farz podne-namaza se klanja kao i sunnet, s tim da muškarci uče kamet, a na trećem i četvrtom rekatu se uči samo Fatiha. Ne uči se, dakle, sura ili ajet poslije Fatihe. I na drugim četvororekatnim farz-namazima na trećem i četvrtom rekatu se uči samo Fatiha, bez sure ili ajeta.

Son sunnet podne-namaza se klanja na isti način kao i sabahski sunnet. Jedino se prilikom nijeta zanijeti da se želi klanjati son sunnet podne-namaza.

3- IKINDIJA-NAMAZ

Kod ikindije-namaza prvo se klanjaju četiri rekata sunneta. Zanijeti se: »Odlučih klanjati sunnet ikindije-namaza.» Prva dva rekata se klanjaju kao i sabahski sunnet, s tim da se na sjedenju uči et-tehijat i salavati. Potom se izgovarajući tekbir Allâahu ekber ustaje na treći rekat gdje se uči subhâaneke prije euze, bismille i Fatiha, a potom se klanjaju još dva rekata.

Farz ikindije-namaza se klanja na isti način kao i farz podne-namaza. Jedino se nijet razlikuje u dijelu gdje se spominje farz ikindije-namaza. Muškarci prouče kamet prije farz namaza.

4- AKŠAM-NAMAZ

U akšam-namaza se prvo klanja farz pa sunnet. Onaj ko klanja akšam-namaz najprije prouči kamet, a potom zanijeti farz akšam-namaza i klanja njegova tri rekata. Prvi i drugi rekat se klanjaju kao sabahski farz s tim da se na

sjedenju prouči et-tehijat i izgovarajući tekbir Allâahu ekber. Farz podne-namaza se klanja kao i sunnet, s tim da ustaje se na treći rekat gdje se prouči samo Fatiha. Potom se ide na ruku i sedždu, a na sjedenju se prouči et-tehijat, salavati, dova i preda se selam.

Nakon farza zanijeti se sunnet akšam-namaza i klanja na isti način kao i sabahski sunnet.

5- JACIJA-NAMAZ

Jacijski se klanja tako da se najprije klanja sunnet na isti način kao ikindijski sunnet, potom se prouči kamet i klanja se farz na isti način kao podnevski ili ikindijski farz, te dva rekata son sunneta koji se klanjaju na isti način kao i podnevski son sunnet. Ovdje je jedina razlika sadržana u nijetu. Drugih razlika nema.

VITR-NAMAZ

Vitr-namaz je vadžib i ima tri rekata. Klanja se nakon jacije-namaza. Na svakom se rekatu uči Fatiha i sura ili ajet.

Vitr-namaz se klanja na sljedeći način:

Najprije se zanijeti: «Odlučih klanjati vitr-namaz.» Izgovarajući tekbir Allâahu ekber počinje se s namazom. Nakon što se klanjaju dva rekata kao kod sabah namaza sjeda se i uči et-tehijatu, a potom izgovarajući Allâahu ekber ustaje se na treći rekat i uči Fatiha i sura. Nakon proučene sure ili ajeta spuste se ruke niz tijelo. Potom se podignu donoseći tekbir.

Ruke se svežu i uči se kunut-dova. Potom se izgovarajući tekbir obavi ruku. Na sjedenju se uči et-tehijat, salavati, dova i preda se selam.

Na ovaj način se klanja propisanih pet dnevnih namaza, svi njihovi farzovi, vadžibi i sunneti tokom jednog dana.

Brojevi rekata u pet dnevnih namaza:

a) Farzovi

Sabah 2, podne 4, ikindija 4, akšam 3, Jacija 4 što je ukupno 17 rekata.

b) Vadžibi:

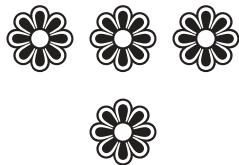
Jedino vitr-namaz je vadžib i ima tri rekata.

c) Pritvrđeni sunneti:

Sabah 2, Podne 4+2, akšam 2, jacija 2 što je ukupno 12 rekata.

d) Nepritvrđeni sunnet:

Ikindija 4, jacija 4 što je ukupno 8 rekata.

SEHVI-SEDŽDA

To je obavezna sedžda u namazu kojom se ipravljaju načinjene greške nastale iz zaborava, nehata ili kada se prouči više nego je određeno.

Sehvi-sedžda se obavlja kada se izostavi ili ne obavi na vrijeme neki od vadžiba namaza ili pak kada se neki od farzova ne obavi tačno kada je propisano. Ako se, pak, izostavi farz onda sehvi-sedžda nije dovoljna za popravak namaza nego se namaz mora ponoviti.

Ako se izostavi neki od namaskih sunneta nije potrebno obavljati sehvi-sedždu.

Ko uči naglas ono što se uči u sebi, ili ko zaboravi proučiti kunut-dovu na vitr-namazu ili iz zaborava ne obavi prvo sjedenje u četvororekatnim namazima mora obaviti sehvi- sedždu. Time će nadoknaditi nedostatke i ispraviti pogreške koje je učinio u namazu.

NAČIN OBAVLJANJA SEHVI-SEDŽDE

Kada je potrebno obaviti sehvi-sedždu onda se prouči et-tehijatu i preda selam na desnu i lijevu stranu, te izgovarajući Allâahu ekber učine se dvije sedžde. Nakon druge sedžde sjede se i prouči et-tehijatu salavati, dova i preda se selam.

Ako je neko ko treba obaviti sehvi-sedždu imam onda će predati selam na desnu stranu, a potom obaviti sehvi-sedždu kako je gore objašnjeno.

DŽUMA-NAMAZ

Džuma-namaz je obavezni namaz koji se obavlja u džematu petkom u vrijeme podne namaza.

Osim šartova koje imaju pet dnevnih namaza džuma-namaz ima još dva dodatna šarta, uslova:

- 1- Osobni, lični uvjeti koji se odnose na muslimana kojem je džuma-namaz farz,
- 2- Mjesni uslovi, tj. uslovi ili šarti koji džumu-namaz čine valjanom,

Da bi džuma-namaz bila vadžib potrebni su sljedeći uvjeti:

- 1- Muškost (žene i bipolarci nisu obavezni)
- 2- Sloboda (biti na slobodi, zatvorenik i zarobljenik nisu obavezni)
- 3- Prisustvo, biti prisutan u mjestu stalnoga boravka (musafir, putnik nije obavezan)
- 4- Zdravlje (ko je bolestan toliko da ne može otići na mjesto gdje se klanja džuma-namaz nije obavezan)
- 5- Vid (slijepi nisu obavezni)
- 6- Zravlje nogu (ko ima bolesne noge, đuturum je, nije obavezan)
- 7- Sigurnost (nepostojanje prepreka uvjetovanih nesigurnošću puta zbog straha od razbojnika, vremenskih neprilika i sl.)

Mjesnih šarta za valjanost džuma-namaza ima šest:

- 1- Postojanje mjesta gdje se klanja džuma-namaz, kao što je grad ili selo za koje je nadležna islamska vlast dala suglasnost da se džuma može klanjati,
- 2- Da džemat predvodi vladar ili njegov zamjenik,

- 3- Da se klanja u vrijeme podne-namaza,
- 4- Da se hutba održi u prisustvu džemata
- 5- Da, osim imama, prisutvju najmanje tri osobe
- 6- Da je mjesto gdje se klanja džuma-namaz otvoreno za svakoga

NIJET DŽUMA-NAMAZA

Najprije se zanijeti klanjaje četiri rekata sunneta džuma-namaza. Potom se za imamom zanijete dva rekata farza, a nakon toga četiri rekata son sunneta.

Potom slijede četiri rekata ahir-i zuhri koji se klanja kao nadomjestak za eventualno propuštene farzove podne-namaza, pa se klanja kao kaza namaz i tako se i nijeti.

Ako se tako zanijeti, a desi se da je džuma-namaz nepotpun zbog neispunjavanja nekih uvjeta za valjanost onda se to prima kao da je klanjan podne-namaz, a ako nije bilo nedostataka onda se to prima kao kaza (naklanjavanje) posljednjeg propuštenog farza podne namaza.

Naposljeku se zanijeti klanjanje još dva rekata sunneti'l-vakti.

Ako se ne klanja ovih deset rekata nakon farza džuma-namaza i džuma ne bude primljena zbog neispunjavanja uvjeta onda ostaje obaveza podne namaza. Zato se klanjanje ovih deset rekata nipošto ne bi trebalo napuštati.

BAJRAM-NAMAZ

Bajram-namaz je vadžib za svaku osobu kojoj je džuma-namaz farz.

Postoje dva bajram-namaza: ramazanski bajram-namaz i kurbanski bajram-namaz. Bajram-namaz se klanja 45 minuta po izlasku sunca pa do pred podne. Bajram-namaz ima dva rekata i klanja se u džematu. Klanja se isto kao i sabah-namaz s tim da se na oba rekata donose po tri tekbira.

Tri tekbira se uče na prvom rekatu nakon što se prouči subhaneke, a tri na drugom rekatu nakon što se prouči sura ili ajet. Ovih šest tekbira su vadžibi. Tekbir na rukuu oba rekata također je vadžib jer je blizak ovim tekbirima. Početni tekbir u namazu je farz, a svi ostali tekbiri u namazu su sunnet.

Hutba bajram-namaza se uči nakon klanjanja namaza. Za Ramazanski bajram se kazuje o sadekatu-l-fitru, a za Kurban-bajram o kurbanu.

U vrijeme Kurban-bajrama od sabaha uoči bajrama pa do ikindije četvrtog dana bajrama (23 namaska vakta) vadžib je učiti tekbir-i tešrik poslije svakog farz namaza.

Tekbir-i tešrik glasi:

Allâahu ekber Allâahu ekber. La ilâahe illallâahu vallâahu ekber. Allâahu ekber ve lillâahi-l-hamd.

Ovaj tekbir je obavezan učiti svako nakon klanjanja svih farz namaza bez obzira da li je muškarac ili žena, da li klanja sam ili u džematu, te bio musafir ili bio u mjestu boravka.

NAKLANJAVANJE NAMAZA

Svaki punoljetan i pametan musliman i muslimanka dužan je, osim drugih vjerskih dužnosti, obavljati i pet dnevnih namaza u njihovom vremenu. Svako se mora truditi da mu namaz ne prođe, tj. da ne klanja namaz u njegovom vremenu. Allah Uzvišeni u Kur'anu na pedeset pet mjesta naređuje obavljanje namaza. Također, naređivanje namaza je trideset tri puta spomenuto sa naredbom zekata.

U različitim se varijantama u Kur'anu naredba obavljanja namaza spominje preko stotinu puta. Tako često spominjanje ove obaveze pokazuje vrijednost namaza i sevabe za onog ko ga obavlja. Također, spominje se i kazna za one koji ne obavljaju namaz.

Muhammed, spas i mir njemu, u jednome hadisu kaže kako će čovjek na Sudnjem danu prvo biti pitan za namaz. U ovom se hadisu dalje navodi kako će oni koji budu imali pozitivan odgovor o namazu lakše položiti račun za druge obaveze, a oni koji ne budu položili račun za namaz teško će to učiniti i za ostale dužnosti.

Koliko god neko davao novca umjesto da obavi namaz, ili ako bi neko klanjao stotine rekata umjesto dva rekata od pet dnevnih namaza ne bi mogao sa sebe skinuti odgovornost za namaz.

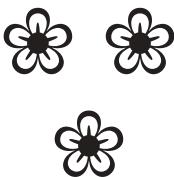
Svako je obavezan, kome je namaz farz, osobno obaviti tu dužnost. Ako bi nekome namaz, zbog lijenosti

ili gafleta, prošao, taj mora neodložno naklanjati propušteni namaz, te zatražiti oprost od Allaha i pokajati se zbog nemara.

Onaj ko je propustio namaze sračunat će sve što je propustio i naklanjaće sve počevši od posljednjeg propuštenog namaza. Dozvoljeno je, također, naklanjavanje i od početka, od prvog propuštenog namaza, ali je bolje početi od posljednjeg propuštenog namaza. Kada se naklanjava, onda se naklanjavaju samo farzovi i vitr-namaz dok se sunneti ne naklanjavaju.

Namazi se mogu naklanjavati u svako vrijeme, osim u tri zabranjena vremena koja su ranije spomenuta.

Onaj ko je propustio sunnete pet dnevnih namaza, duha, tesbih ili namaze koji se klanjaju u mubarek noćima, dakle dobrovoljne namaze (nafile) može ih naklanjavati i ne postoji nikakva prepreka da se to čini.

NEKI DOBROVOLJNI (NAFILE) NAMAZI

Čovjek uporedo sa obavljanjem redovnih pet dnevnih namaza može klanjati i nafile-namaz, dobrovoljne namaze. Jer, u tim namazima ima mnogo dobra i čovjeku se za to upisuju sevabi. U jednom hadisi kudsiji se kaže kako se čovjek farz-namazima spašava od kazne a nafilama se približava Allahu.

EVVABIN-NAMAZ

U ovom namazu ima stotinu dijelova Božijeg dobra. Allah je sedamdeset pet dijelova ostavio za Ahiret a dvadeset pet dijelova daje na ovom svijetu. To znači da će oni koji klanjaju ovaj namaz biti sačuvani od tegoba na dan okupljanja na Sudnjem danu. Ovaj se namaz klanja nakon akšam namaza i ima šest rekata.

DUHA-NAMAZ

Ovaj namaz sadrži stotinu sevaba. Allah sedamdeset pet tih sevaba daje na ovom svijetu a dvadeset pet na Ahiretu. To znači da onaj koji redovno klanja duha-namaz neće imati velikih teškoća na ovom svijetu. Duha-namaz se klanja četdeset pet minuta nakon izlaska sunca, a ima šest rekata.

TEHEDŽDŽUD-NAMAZ

Nagrada za ovaj namaz je bezgranična. Onaj ko ga klanja ima nagradu da mu se dove primaju i da mu se stupanj pobožnosti povećava. Ovo je jedan od onih namaza koje Božiji Pejgamber, spas i mir njemu, nikad nije

propuštao. I ovaj namaz ima šest rekata a klanja se noću u tkzv. Tehedžud vremenu – od ponoći pa do imsaka – vremena kada se može zapostiti.

TESBIH-NAMAZ

Tesbih-namaz je najveći stepen pokajanja i traženja oprosta. Od Ikrime se prenosi, a on od Ibni Abbasa da je Muhammed, spas i mir njemu, svome voljenom amidži Abbasu kazao:

«O, Amidža! Da te obradujem sa deset vijesti, da ti dam deset savjeta, koji će ti, ako ih se budeš držao, pomoći da ti budu oprošteni svi grijesi koje si počinio ranije, ili ćeš ih počiniti kasnije bilo da si ih učinio namjeno ili nenamjerno, javno ili tajno, bili oni mali ili veliki...»

Ako želiš postići uspjeh onda svaki dan klanjam tesbih-namaz, a ako ne možeš svaki dan onda barem jednom mjesecno, a ako ne možeš ni to onda barem jednom godišnje, a ako ne možeš ni to onda klanjam barem jednom u životu.»

KAKO SE KLANJA TESBIH-NAMAZ

Tesbih-namaz ima četiri rekata. Na ovom namazu se 300 puta prouči sljedeći tesbih:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ﴿١﴾

Subhâanallâahi ve'l-hamdulillâahi ve lâa ilâhe illallâahu vallâahu ekber ve lâa havle ve lâa kuvvete illâha billâahi'l-alijjil azijm.

Raspored učenja ovog tesbiha je sljedeći:

- 15 puta nakon što se prouči subhâaneke, prije Fatihe
- 10 puta nakon što se prouči sura
- 10 puta na rukuu
- 10 puta nakon povratka sa rukua, stojeći
- 10 puta na prvoj sedždi
- 10 puta između dvije sedžde, sjedeći
- 10 puta na drugoj sedždi

Ovo je raspored na jednom rekatu na kojem se ovaj tesbih prouči 75 puta. Na sljedećim, drugom trećem i četvrtom rekatu, se prouči na isti način i istim rasporedom.

Tesbih-namaz je preporučeno klanjati, a uvesti ga u naviku i redovnu praksu je mustehab. Treba se čuvati lijenosti i nemara.

Oni koji ne znaju klanjati tesbih-namaz trebali bi naučiti to u džematu. Ako se klanja u džematu onda imam najprije treba pojasniti način klanjanja. Tekbire će izgovarati naglas a džemat će slušati.

FOTOGRAFIJE ABDESTA

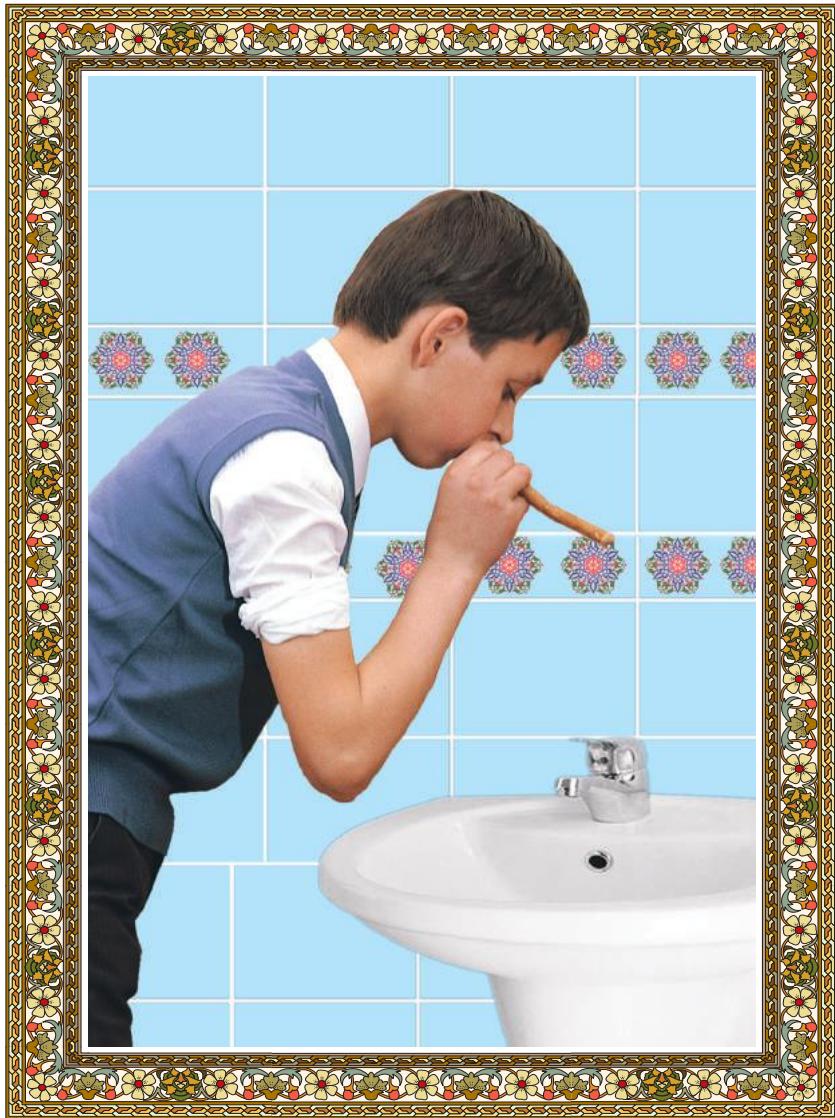

Sultanahmetova Džamija - Istanbul

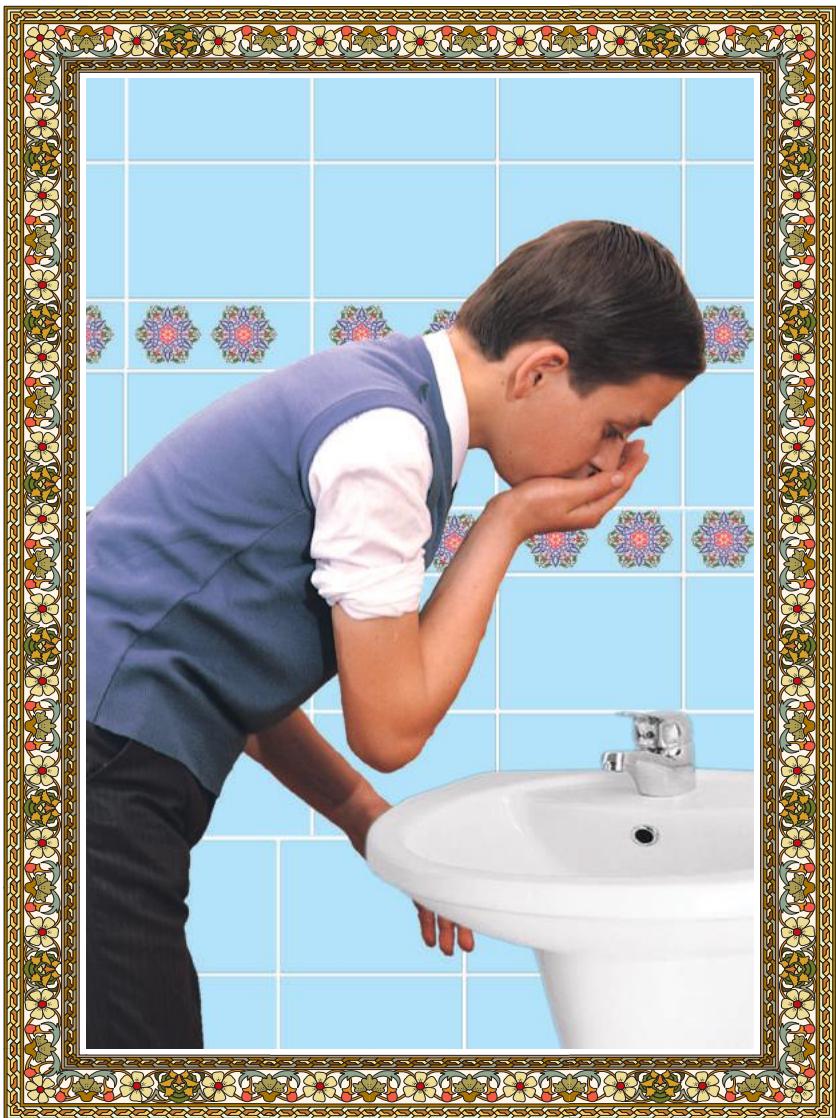
Slika 1

Oprati ruke do iza zglavaka tri puta. Potrati dobro između prstiju obje ruke. Ako se na prstu nalazi prsten, burma i sl., onda ga treba okretati dok se ne skvasi mjesto na kojem stoji.

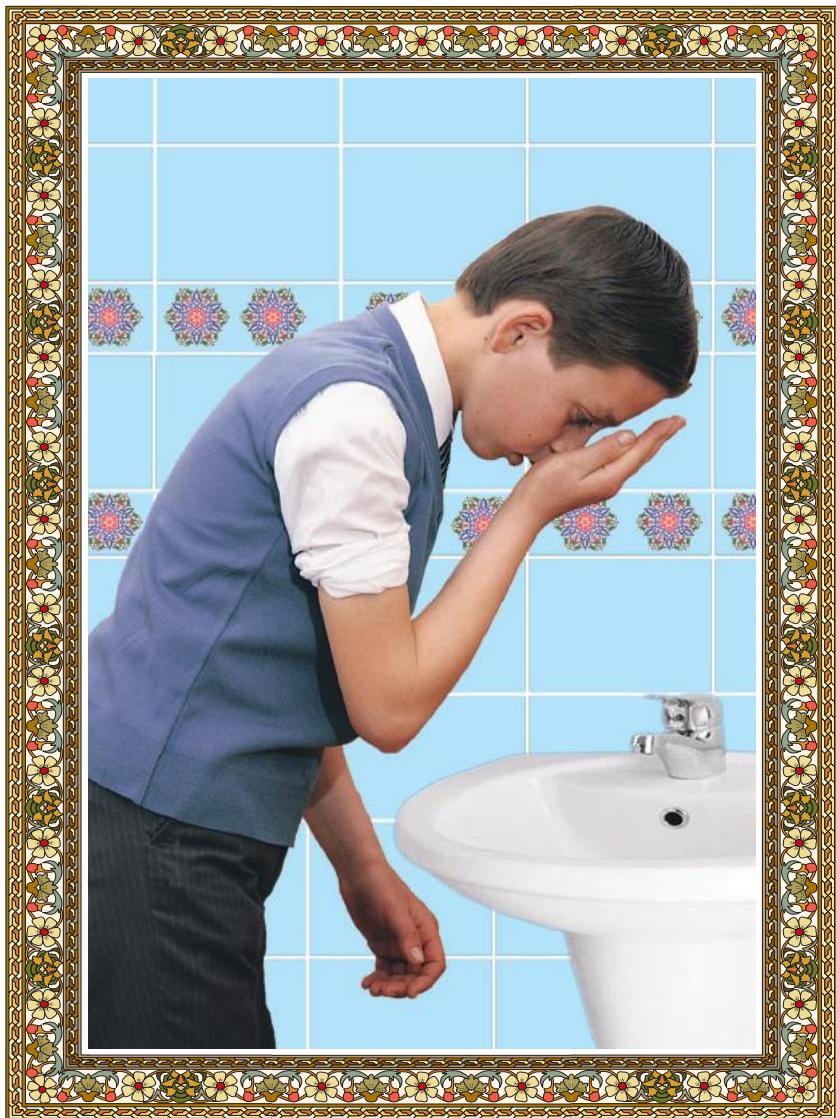
Slika 2

Ako se ima misvak treba ga upotrijebiti jer je to sunnet. Misvak se uzima desnom rukom tako da palac i mali prst dođu sa donje a ostali prsti sa gornje strane. Zubi se istrljavaju i operu počevši sa desne strane.

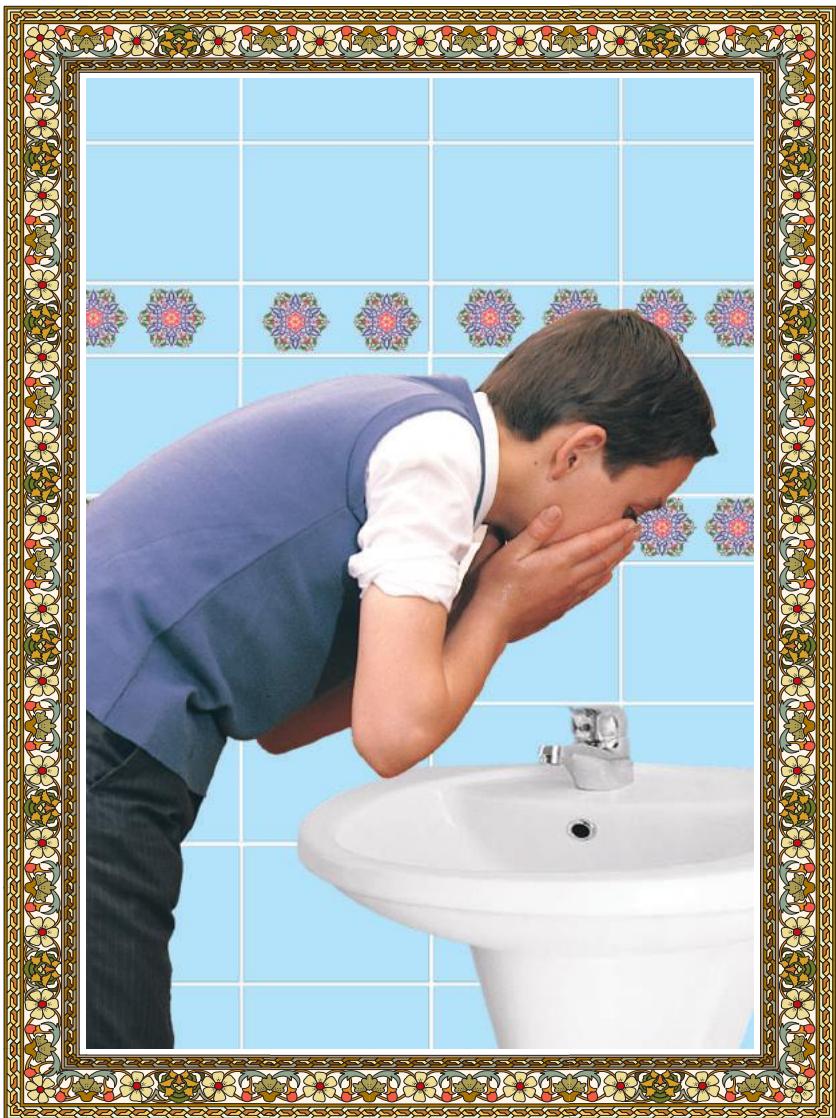
Slika 3

Usta i grlo se ispiraju uzimajući dovoljnu količinu vode. Ali, ako je onaj ko uzima abdest postač onda će uzimati manje vode da ne bi pokvario post.

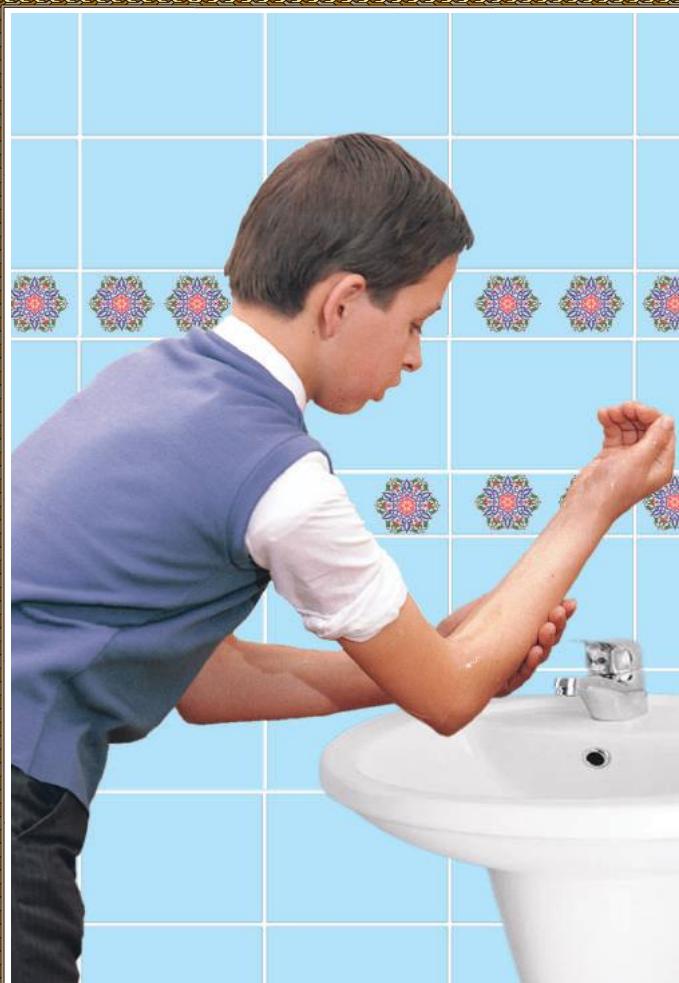
Slika 4

Voda se u nos stavlja desnom rukom, a nos se čisti lijevom. Onaj ko posti polahko će ispirati nos vodom da ne bi pokvario post.

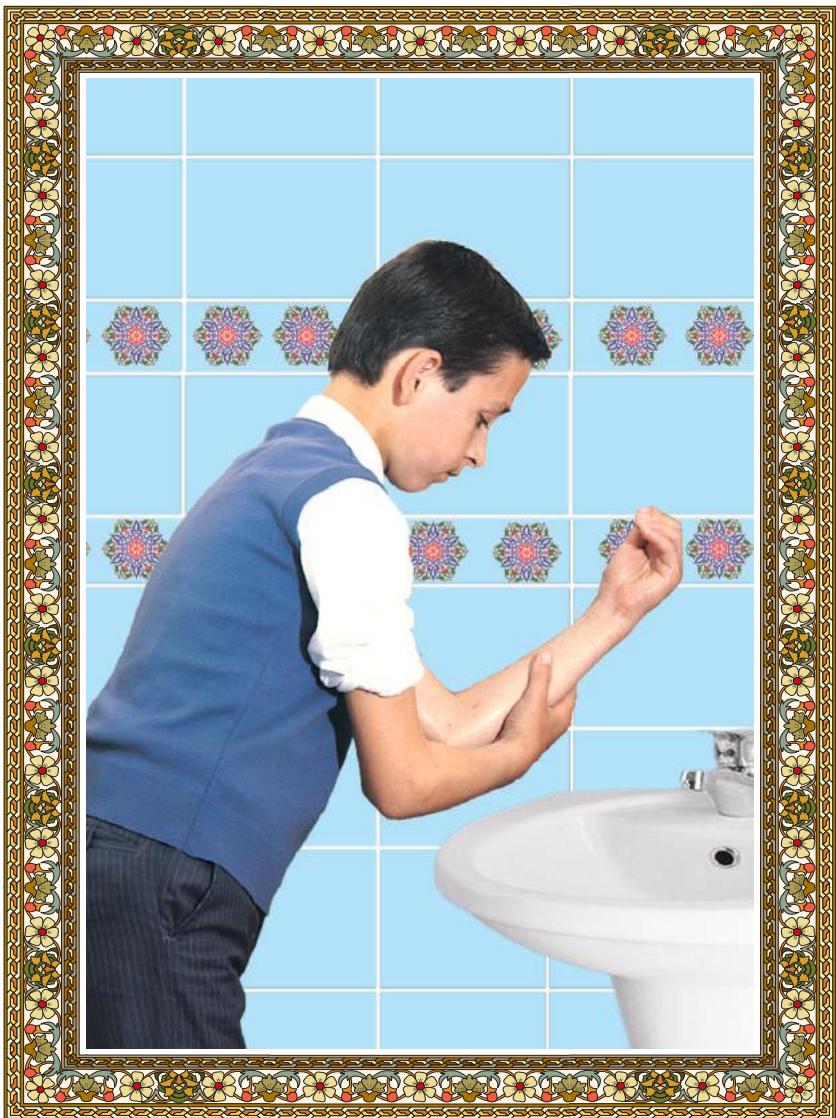
Slika 5

Površina lica koju treba oprati: odakle je kosa nikla pa do pod bradu, a u širinu na obje strane do mehkih dijelova ušiju.

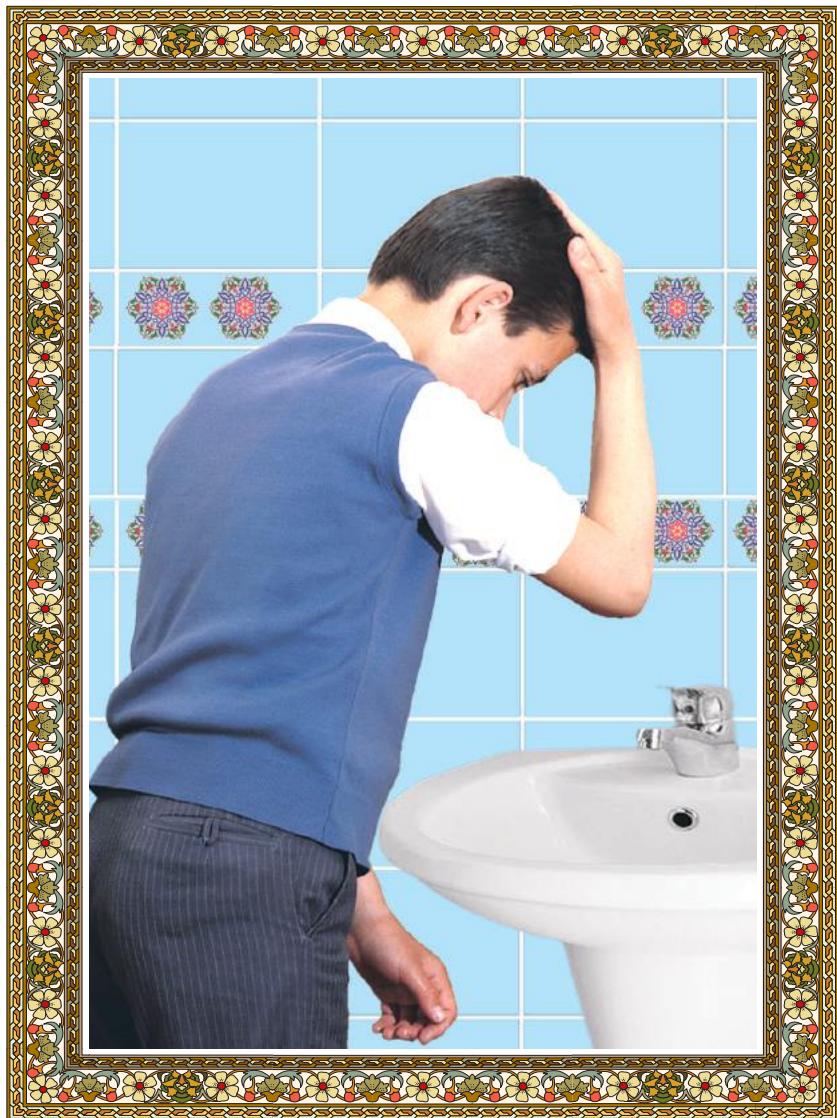
Slika 6

Iz dlana desne ruke voda se spušta niz desnu ruku tako da se cijela ruka skvasi i da ne ostane suhe površine. Lijevom se rukom protrla desna ruka do iza laktova.

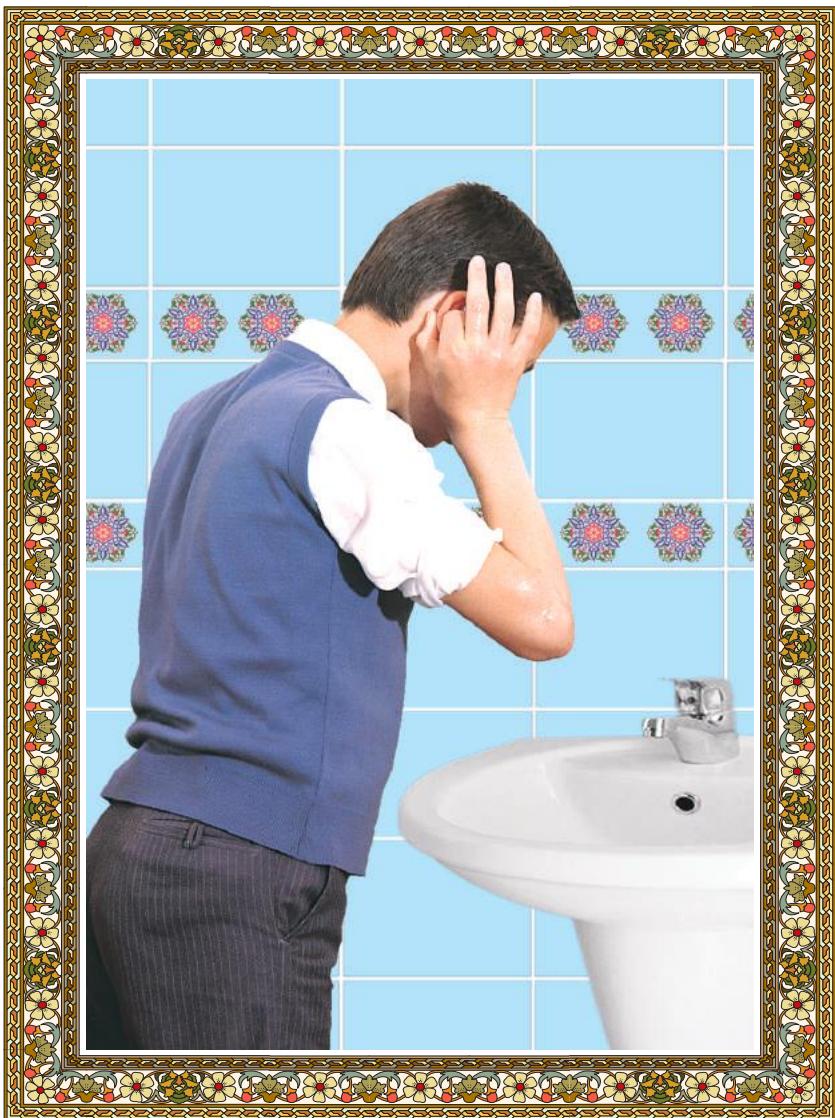
Slika 7

Iz dlana lijeve ruke voda se spušta niz lijevu ruku tako da se cijela ruka skvasi i da ne ostane suhe površine. Desnom se rukom protrlja lijeva ruka do iza laktova.

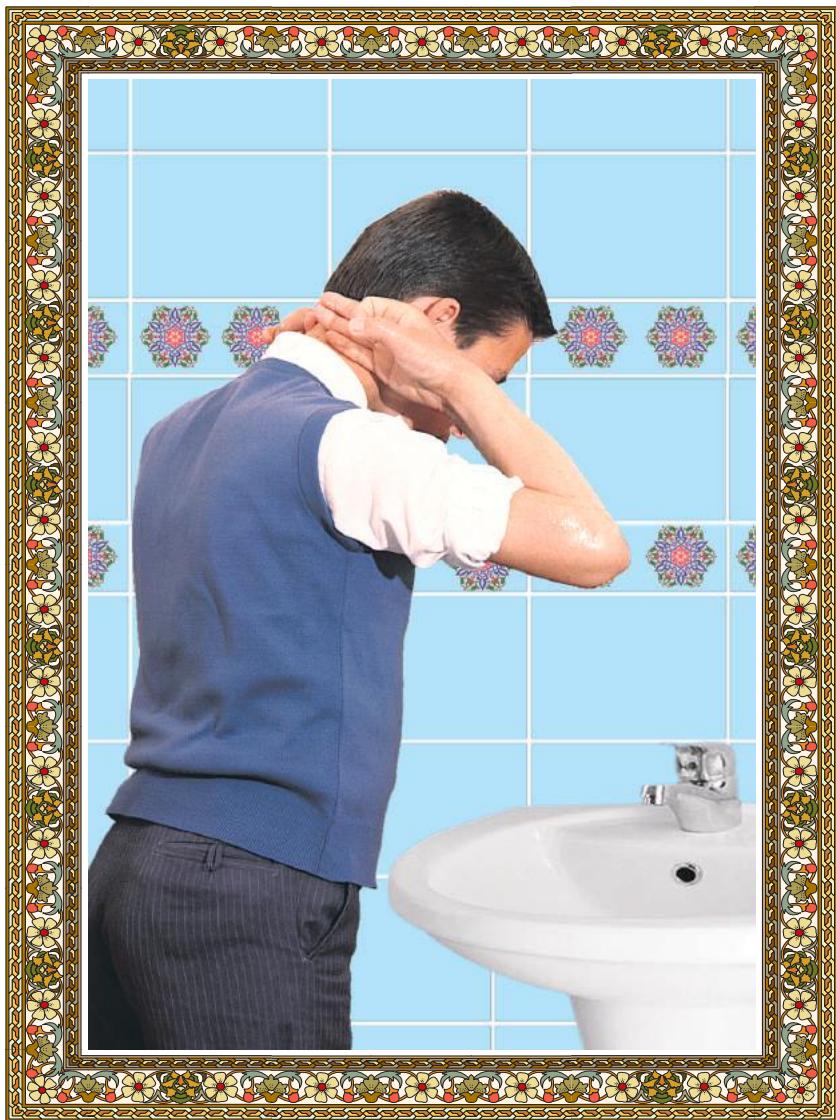
Slika 8

Pokvasi se desna ruka i potare tjeme glave, tj. učini se mesh po glavi.

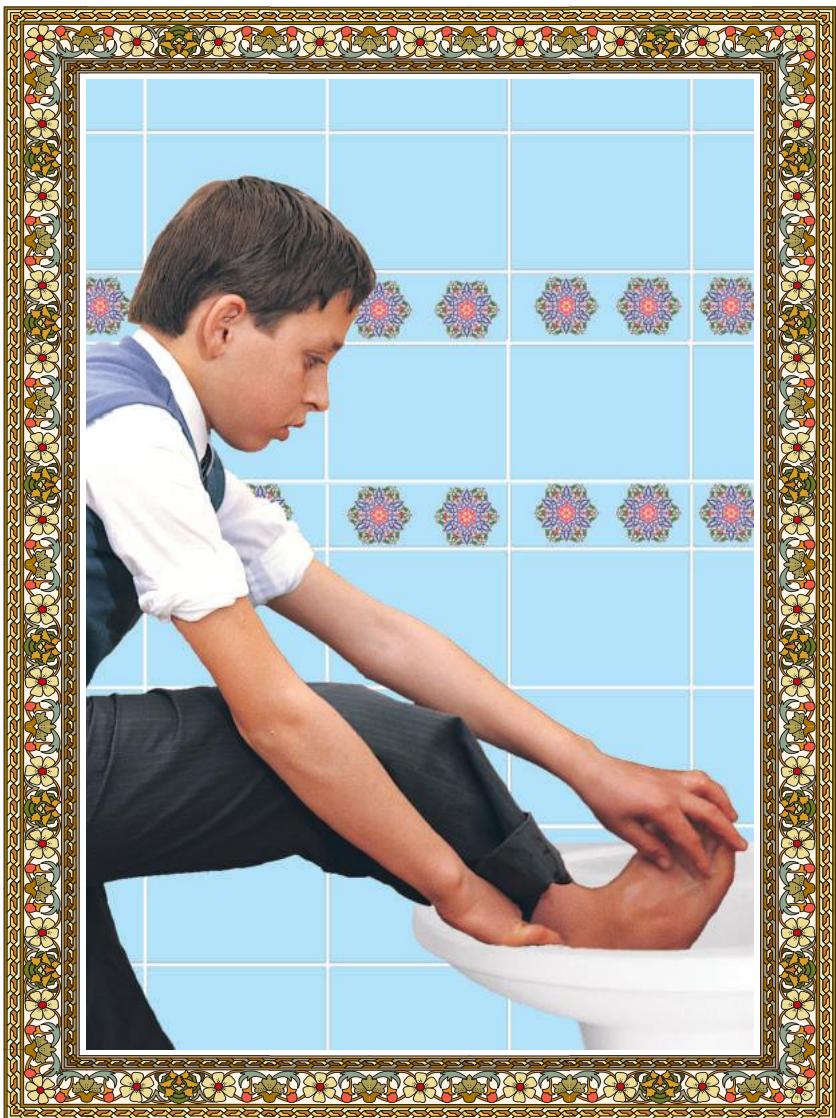
Slika 9

Unutrašnjost uha potare se kažiprstom a vanjski dio unutrašnjim dijelom ostalih prstiju.

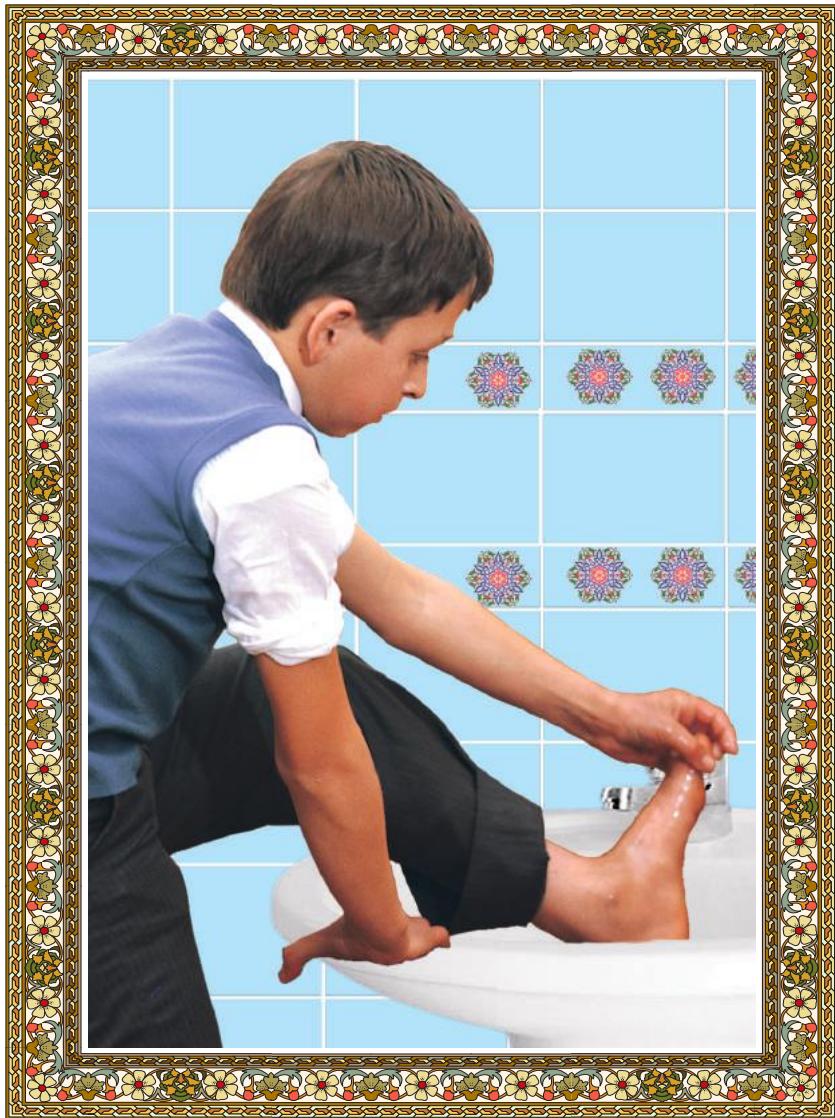
Slika 10

Vanjskim dijelom prstiju, izuzimajući kažiprst i palac potare se vrat.
Povlačeći ruke naprijed ne povlače se prema čelu nego prema podbratku.

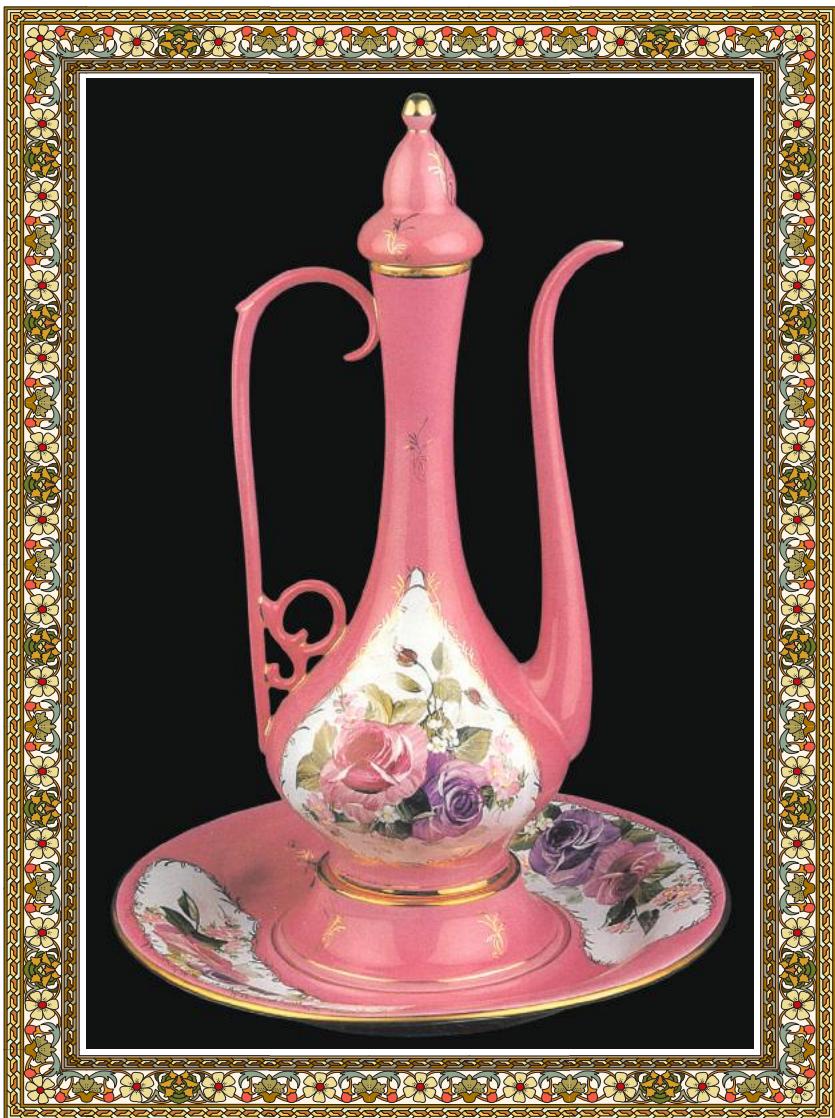
Slika 11

Lijevom rukom se opere desna noga trljaajući između prstiju. Noga se pere sa svih strana počevši od maloga prsta prema velikom pa do iza članka.

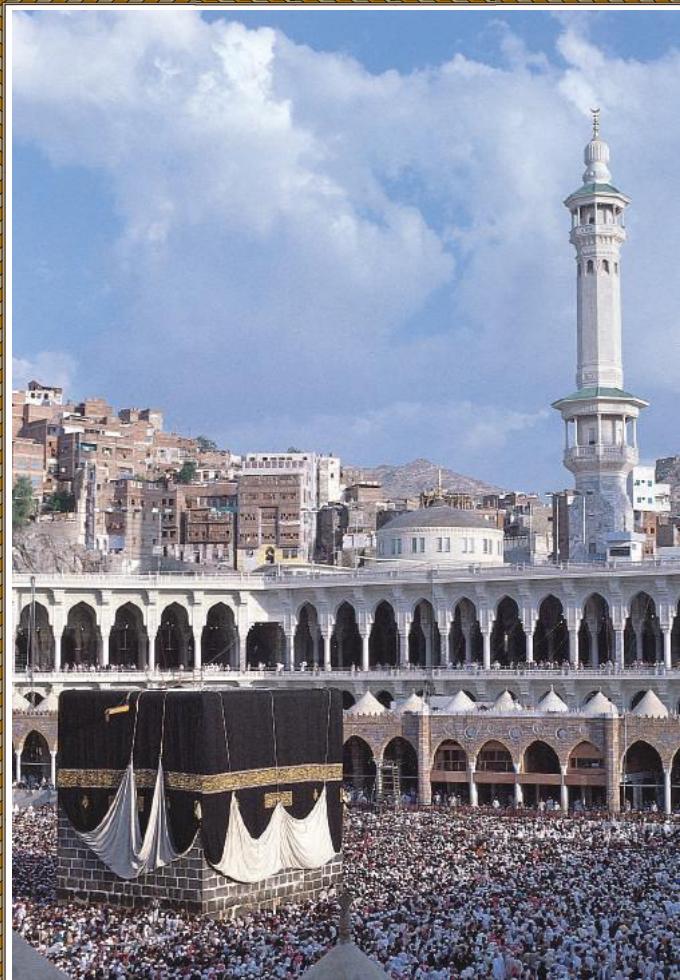
Slika 12

I desna nogu se pere lijevom rukom, s tim da se između prstiju opere i protrlja počevši od palca prema malome prstu.

Ibrik i Legen

NAČIN KLANJANJA NAMAZA MUŠKARACA I ŽENA

Mesdžidu'l-Harem, Kabe-i Muazzama

Slika 13 Tekbir. Pogled je usmjeren ka mjestu gdje se sedžda čini. Dlanovi se okrenu prema kibli, a palčevima se dodirne mehki dio ušiju. Razmak između stopala je toliki da mogu stati četiri prsta, a stopala stoje paralelno jedno drugom.

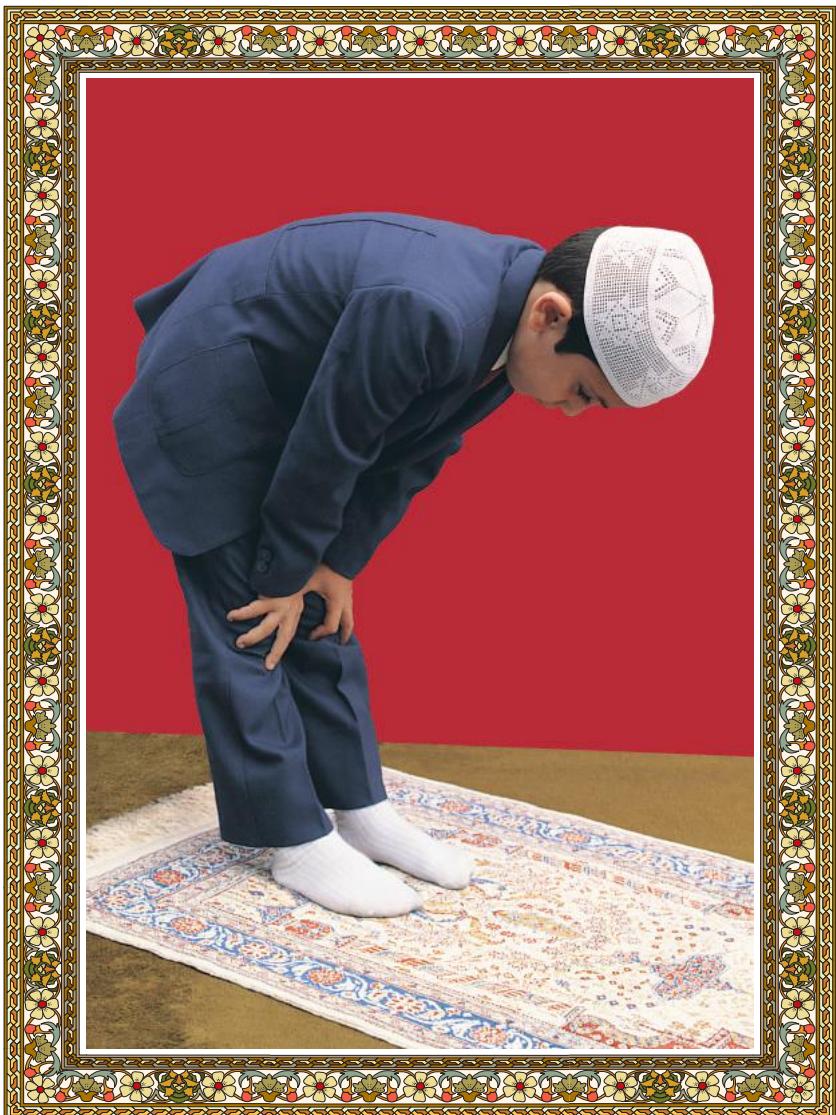
Slika 14 Tekbir. Pogled je usmjeren ka mjestu gdje se sedžda čini. Ruke se dižu prema ramenima tako da vrhovi prstiju ne prelaze ramena.

Slika 15 Kijam (Stajanje). Pogled je usmjeren ka mjestu gdje se sedžda čini. Ruke se svežu ispod pupka stavljajući desnu preko lijeve tako da se palcem i malim prstom desne ruke obuhvati šaka lijeve ruke. Razmak između nogu je koliko četiri prsta.

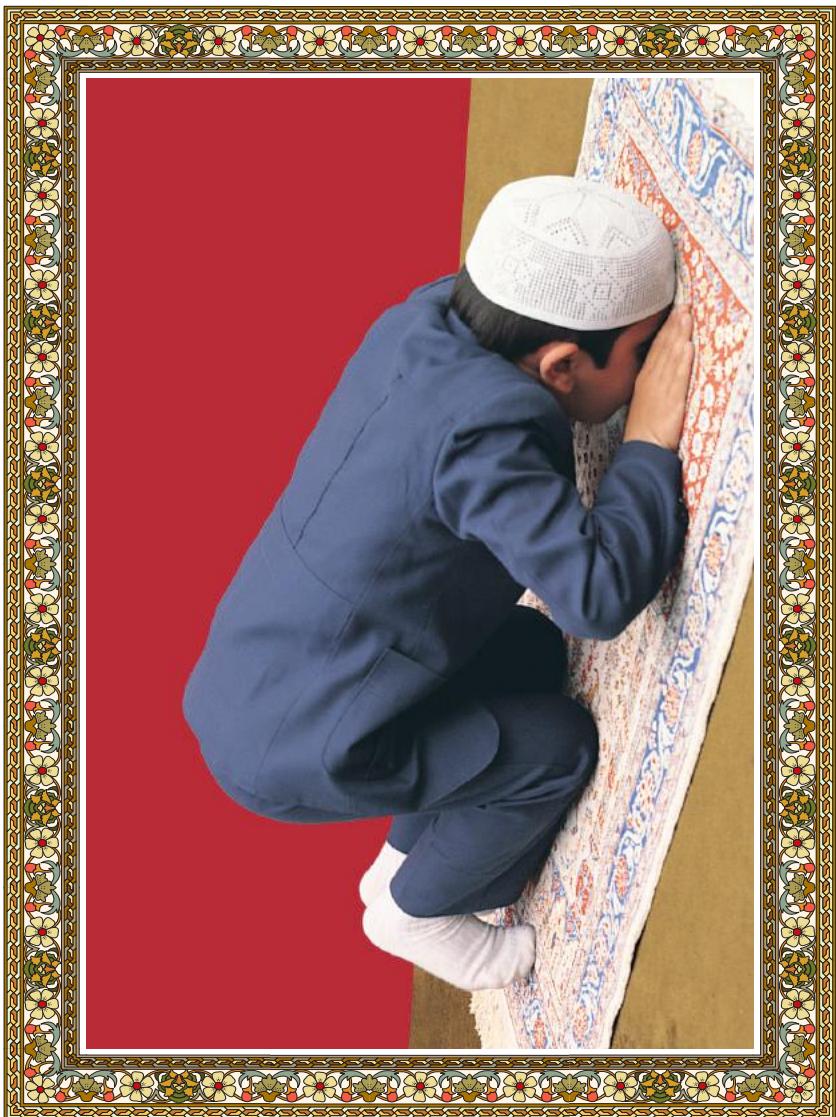
Slika 16 Kijam (Stajanje). Pogled je usmjeren ka mjestu gdje se sedžda čini. Ruke se svežu na prsima stavljajući desnu preko lijeve.

Slika 17 Ruku (Pregibanje). Pogled je usmjeren prema vrhovima nožnih prstiju. Glava i stražnjica se drže u istom nivou, ravno i paralelno sa tlom. Ruke i noge se iprave potpuno a koljena se obuhvate razmaknutim prstima.

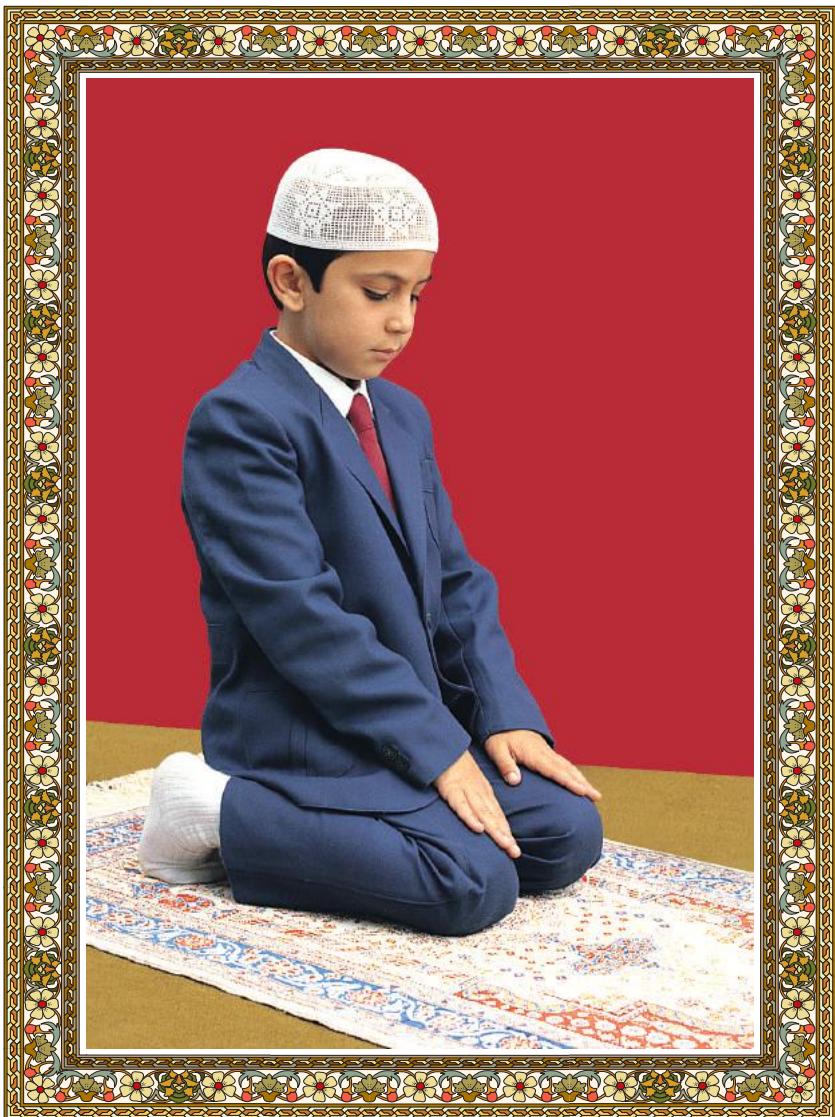
Slika 18 Ruku (Pregibanje). Pogled je usmjeren prema vrhovima nožnih prstiju. Glava se drži visočije nego zadnji dio tijela, a prsti se sastavljeni stave preko koljena.

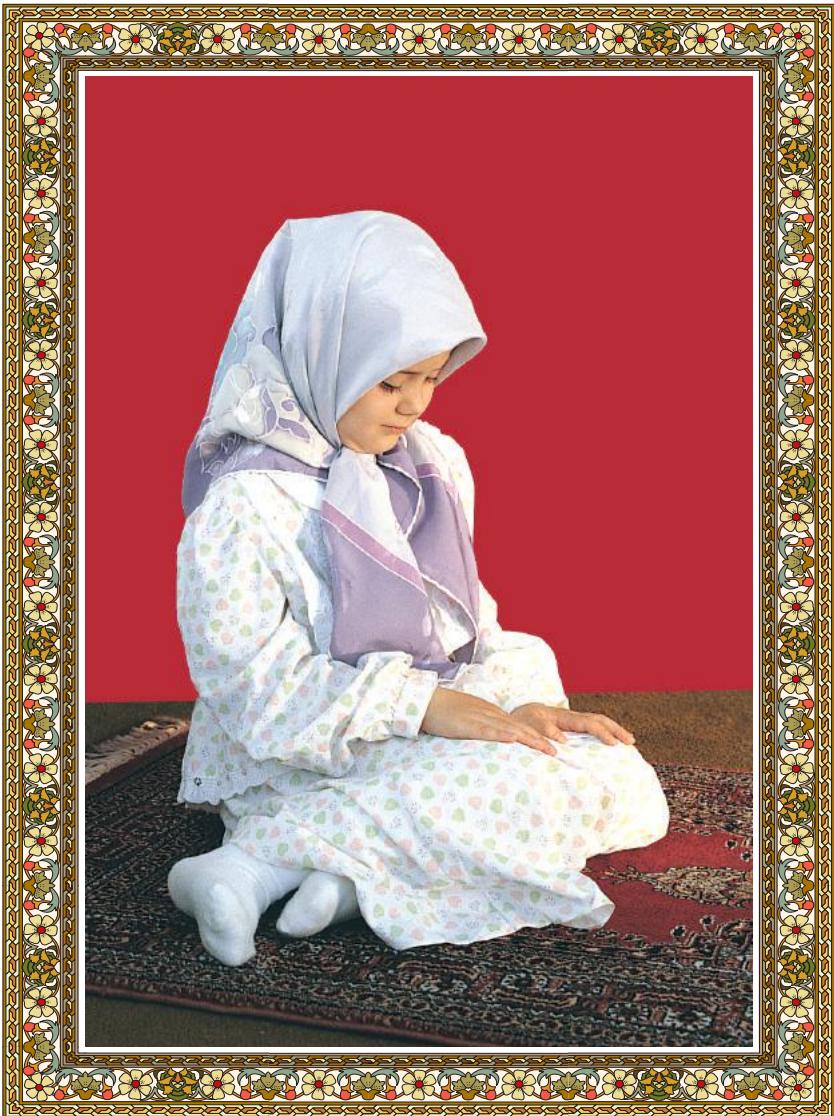
Slika 19 Sedžda. Čelo i nos se spuštaju na tlo. Glava se stavi između ruku čiji su prsti ispravljeni prema kibli. Laktovi se odmaknu od tijela i ne spuštaju na tlo. Stomak se odmakne od bedara, a nožni prsti se uprave prema kibli.

Slika 20 Sedžda. Čelo i nos se spuštaju na tlo. Glava se stavi između ruku čiji su prsti ispravljeni prema kibli. Laktovi, prislonjeni uz tijelo, se spuštaju na tlo, a stomak se naslanja na bedra. Gornji dio stopala se obara prema tlu a obje noge su nakriviljene na desnu stranu.

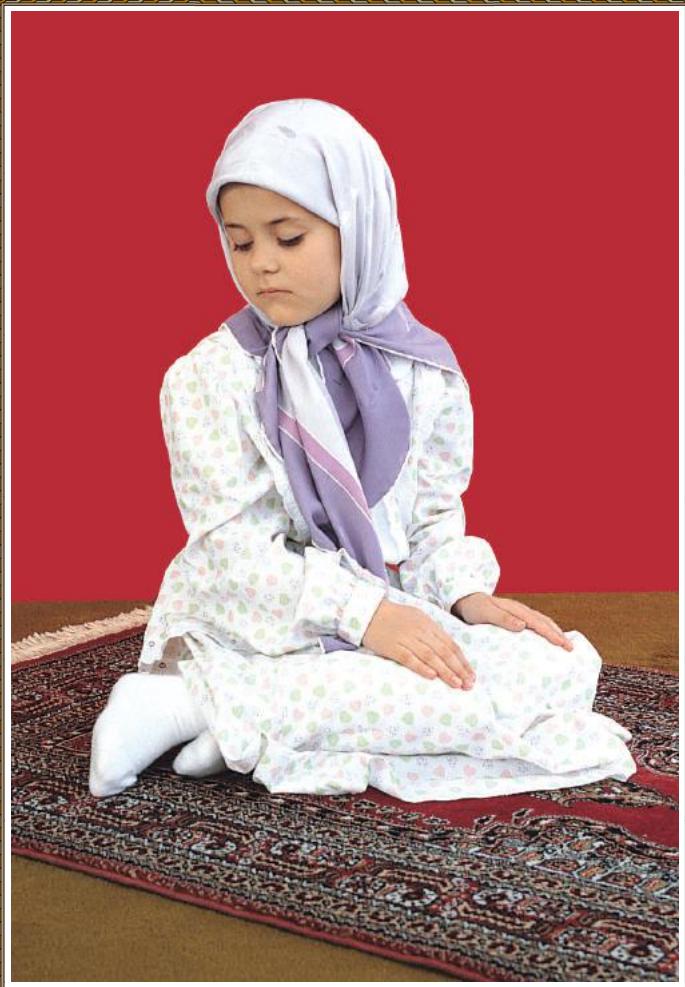
Slika 21 Kade (Sjedenje). Pogled je usmjeren prema koljenima. Ruke se drže na koljenima sa slobodnim prstima. Lijeva nogu je položena i na njoj se sjedi, a desna izmaknuta sa prstima presavijenim u smjeru kible.

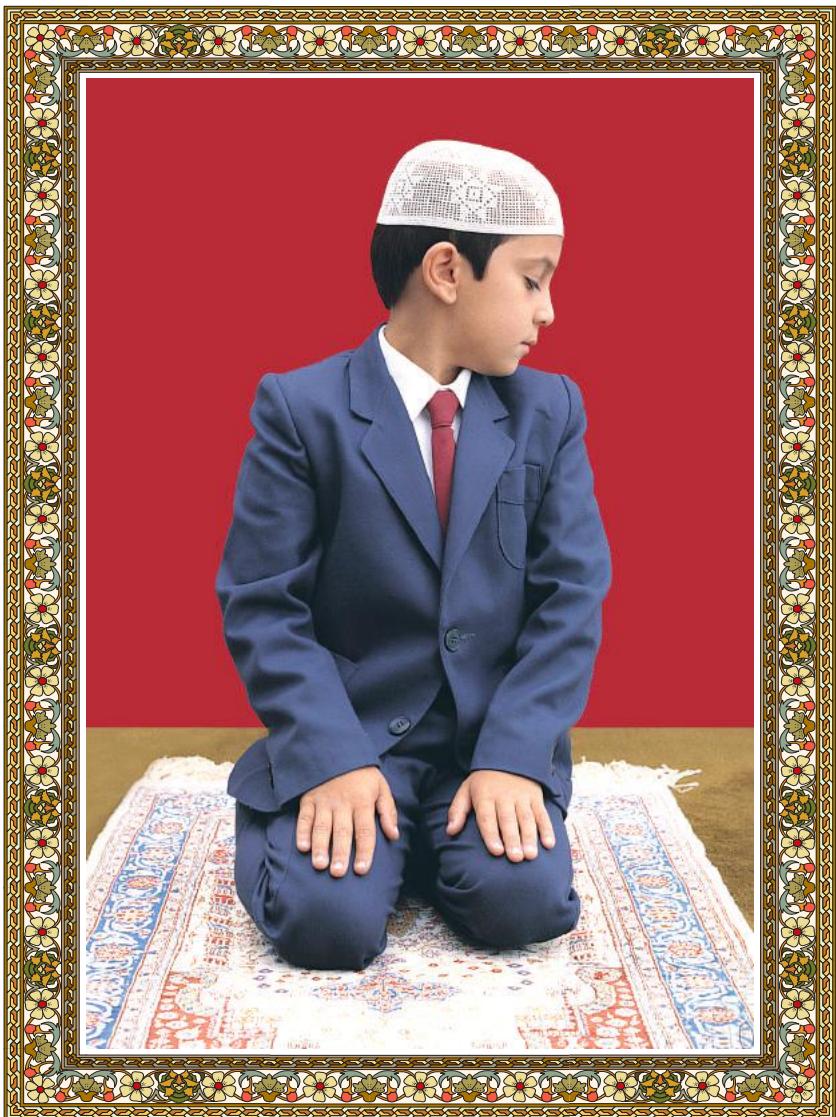
Slika 22 Kade (Sjedenje). Pogled je usmjeren prema koljenima. Ruke su na koljenima sa slobodnim prstima. Obje noge se izmaknu na desnu stranu i ne sjeda se na njih nego na tlo.

Slika 23 Selam na desno. Ruke su na koljenima sa slobodnim prstima. Stopalo desne noge je izmaknuto sa prstima u pravcu kible. Glava se okreće na desno gledajući u rame.

Slika 24 Selam na desno. Ruke su na koljenima sa slobodnim prstima. Obje noge su izbačene na desno. Glava se okreće na desno i gleda se u ramena.

Slika 25 Selam na lijevo. Ruke su na koljenima sa slobodnim prstima. Stopalo desne noge izmaknuto sa prstima u pravcu kible. Glava se okreće na lijevo gledajući u rame.

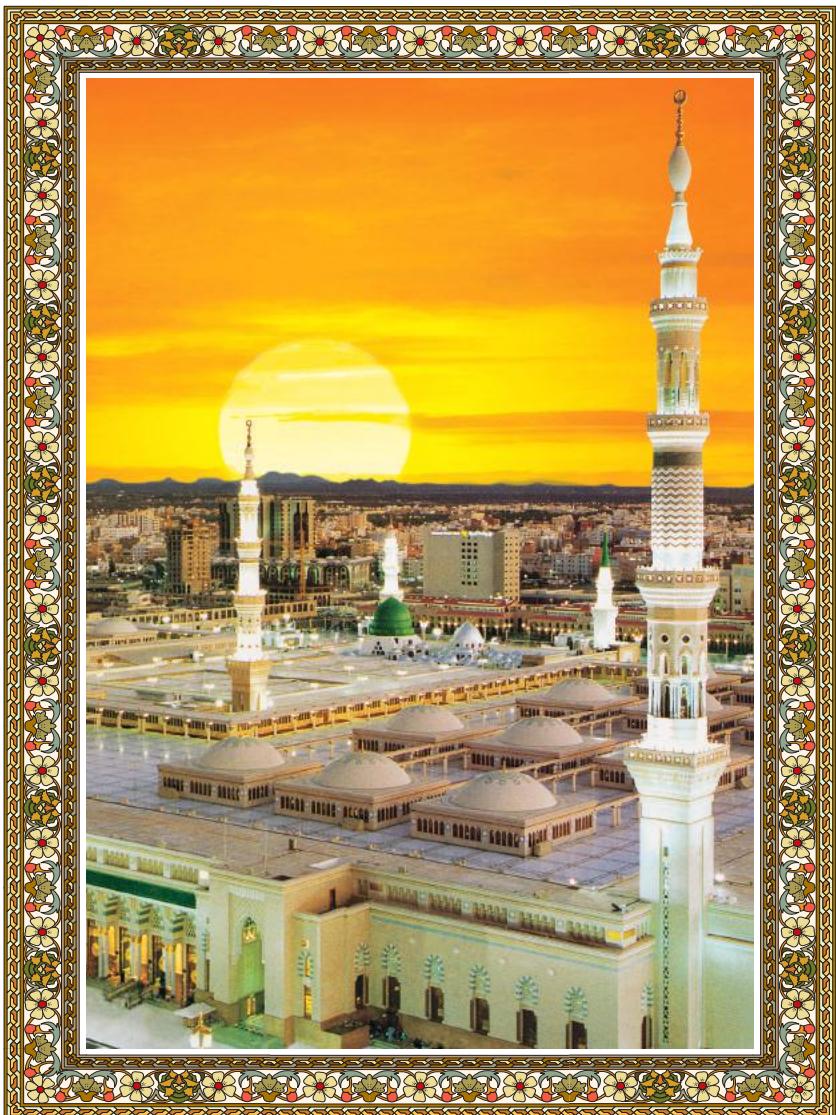
Slika 26 Selam na lijevo. Ruke su na koljenima sa slobodnim prstima. Obje noge su izbačene na desno. Glava se okreće na lijevo i gleda se u ramena.

Slika 27 Dova. Sastave se ruke i ispruže prsti. Ruke se drže u nivou prsa. Dlanovi su okrenuti prema nebu i malo nageti prema licu klanjača. Palčevi su odvojeni od ostalih prstiju.

Slika 28 Dova. Sastave se ruke i ispruže prsti. Ruke se drže u nivou prsa. Dlanovi su okrenuti prema nebu i malo nageti prema licu klanjača. Palčevi su odvojeni od ostalih prstiju.

Pejgamberova, neka je mir i spas njemu, džamija

OPIS DŽENAZE

Muslimana koji je na samrti položi se na desnu stranu okrećući mu lice prema kibli. Pored njega se, dok je na samrti, uči kelime-i šehadet i sura Jasin.

Kada preseli, umrlome se komadom platna poveže brada i glava. Oči se zatvore, a ruke ispruže uz tijelo. Na stomak umrloga stavi se komad željeza da se ne bi napuhivao stomak. Dok se umrli ne okupa ne uči se u njegovoj blizini niti za njegovu dušu ništa iz Kur'ana. Kada se okupa onda se stavlja na tenešir okrenut desnom stranom prema kibli. Umrli se okupa vodom, a prilikom kupanja stidna mjesta se drže pokrivena.

Ako je umrli osoba koja je bila obavezna klanjati namaz onda će onaj koji ga kupa obavezno umrlome uzeti taharet. Također, takvoj osobi se uzima i abdest izuzimajući ispiranje usta i nosa. Ako se pouzdano zna da je preselio kao džunup (nečist) onda se vodom isperu i usta i nos. Ako se zna da nije umro džunup, onda se usta, zubi i unutrašnjost nosa, te pupak, samo potaru kao kada se čini mesh.

Glava i i brada se operu sapunom. Ali, ne trlja se kosa. Umrli se okreće na lijevu stranu i opere se desna, a potom se okreće na desnu i opere se lijeva strana. Potom se umrlog podigne u sjedeći položaj i potare se po stomaku. Ako se pojavi nečistoća nju se sapere vodom i nije potrebno ponovo uzimati abdest. Suhom krpom se umrlog posuši i umota u čefine.

ĆEFIN

Ćefin je platno u koje se umrlog muslimana umota i položi u tabut i kabur.

Ćefin za muškarce se sastoji od tri dijela: kamis, izar i lifafe, a ćefini za žene: kamis, izar, lifafe, pokrivač za glavu i košulja kojom se pokrivaju prsa.

Ako nema dovoljno materijala onda je dovoljno da se muškarac umota u izar i lifafe, a žena u izar, lifafe i pokrivač za glavu. Ako nema ni toliko materijala za ćefine onda se umrlog umota u jedan komad platna i tako ga se spusti u kabur. Lijepo je da ćefin bude bijele boje i izrađen od pamuka.

KAKO SE UMRLOGA UMOTA

Umrlo se kamis omota od vrata do nogu, a izar od glave do nogu. Potom se treći dio, lifafe, umota od iznad glave do završetka nogu i tako sveže na oba kraja.

Ljeva strana ćefina se prebací preko desne. Na ćefinu se ne prave džepovi niti se ušiva.

Kod žena se prekrivač za glavu navuče preko kamisa, a žena se potom u cijelosti umota u lifafe.

DŽENAZE-NAMAZ

Dženaze-namaz je dova koju upućujemo za umrloga brata ili sestru. To je farz-i kifaje.

Šartovi za klanjanje dženaze-namaza su sljedeći:

1- Da je umrli musliman. Ne klanja se dženaza za one za koje se ne zna da su muslimani ili čiji je status nepoznat, ili je iz nekog razloga krio da je musliman. Mora postojati pouzdan svjedok ili dokaz da je umrli musliman,

- 2- Da se urmli okupa i umota u čiste će fine,
- 3- Da se tijelo umrloga postavi ispred imama i džemata za vrijeme klanjanja dženaze-namaza
- 4- Da je tijelo umrloga čitavo ili da postoji većina tijela. Ako nema većine tijela, ili ako ima polovina, a nema glave onda se ne klanja dženaze-namaz niti se kupa. Samo se umota u čefin i ukopa.

KLANJANJE DŽENAZE-NAMAZA

Dženaze-namaz sastoji se od četiri tekbita i kijama (stajanja). Ovaj namaz nema sedždu niti ruku.

Imam stane spram prsa umrloga. Džemat formira safove iza imama. Džemat se obavijesti o tome da li je umrli muškarac ili žena i učini se nijet. Znači: U ime Allaha odlučih klanjati dženaze-namaz ovom muškarcu (ili ženi) pristajući za ovim imamom. Nakon nijeta učinjenog srcem donese se tekbit i svežu ruke kao i u ostalih namaza. Potom se uči subhâaneke, dodajući «ve dželle senâauke» iza riječi «ve teâalâa džedduke».

Nakon toga se donese drugi tekbit, a ruke ostanu vezane. Ove tekbitre imam izgovara naglas a džemat u sebi. Poslije drugog tekbita uče se salavati. Nakon trećeg rekata uči se dova za dženaze-namaz.

Onaj ko ne zna dovu dženaze-namaza učit će kunut-dovu (allâahumme innâa nesteijnuke), a ako ne zna ni to proučit će Fatihu. Potom se donese četvrti tekbit i ruke se spuste niz tijelo.

Dova dženaze-namaza koja se uči nakon trećeg tekbita:

اللَّهُمَّ أَغْفِرْ لِحِسَنَا وَمِنْتِنَا وَشَاهِدِنَا وَعَانِتِنَا وَكَبَرِنَا وَصَغَرِنَا
 وَذَكَرِنَا وَأُنْثِيَتْنَا . اللَّهُمَّ مِنْ أَخْيَتْهُ مِنَّا فَاجْهِه عَلَى الْإِسْلَامِ
 وَمَنْ تَوَفَّتْهُ مِنَافِقَةً عَلَى الْأَعْمَانِ وَخُضْصَ هَذَا الْمَيْتَ بِالْوَرْقِ
 وَالرَّاحَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَالرَّضْوَانِ . اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا
 فِي ذِي أَخْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيْئًا فِي تَجَارِبِهِ وَزَعْنَهُ وَلَقِهِ الْأَمْنَ
 وَالبُشْرَى وَالْكَرَامَةَ وَالرُّلْفِيِّ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاكِحِينَ

Allâhummagfir lihajjinâ ve mejjitinâ ve šâhidinâ ve
 gaibinâ ve kebîrinâ ve sagîrinâ ve zekerinâ ve unsânâ.
 Allâhumme men ahjejtehû minnâ fe ahjihî alel islâmi ve
 men teveffejtehû minnâ feteveffehu alel îmâni ve hussa
hâzel mejjite (za žene hazihil mejjite) birravhi verrâhati
 verrahmeti velmagfireti verridvân. Allâhumme in kâne
 muhsinen fezid fî ihsânihî ve in kâne musîen fetedžâvez
 anhu ve lekihil emne velbušrâ velkerâmete vezzulfâ
 birahmetike ja erhamerrahimîn (za žene in kânet muhsineten
fezid fî ihsânihâ ve in kânet musîeten fetedžâvez anhâ ve
lakkihel'emetne).

Značenje: Allahu! Oprosti našim živima i mrtvima,
 prisutnima i odsutnima, starim i mladim, muškarcima i ženama.
 Gospodaru! Naš život nam daj da proživimo u islamu, a one
 koje od nas usmrćuješ daj da umru sa imanom. Posebno,
 olakšaj ovom umrlom, podari mu rahatluk, magfiret i budi s
 njim zadovoljan. Ako je bio dobar povećaj mu dobrotu njegovu,
 a ako je bio nedoslijedan oprosti mu. Podari mu sigurnost,
 radost, visoke stepene, i učini ga žrtvom na tvome putu.
 Tako Ti Tvoje milosti, O najmilostiviji.

Ako se radi o umrlom muškom djetetu onda se u gornjoj dovi iza riječi alel imani doda sljedeće: Allahum-medž’alhu lenâ feratan vedž’alhu lenâ edžren ve zuhrâ. Allahummedž’alhu lenâ šâfi’an ve mušeffe’an.

Ako se radi o umrlom ženskom djetetu onda se iza riječi alel imani doda sljedeće: Allahummedž’alhâ lenâ feratan vedž’alhâ lenâ edžren ve zuhrâ. Allahummedž’alhâ lenâ šâfi’aten ve mušeffe’aten.

VAŽNA NAPOMENA

Poneko prilikom klanjanja dženaze-namaza nakon što se doneše četvrti tekbir ili nikako ne spušta ruke ili pak kada predaje selam na desnu stranu spušta desnu, a kada predaje selam na lijevu stranu spušta lijevu ruku.

Oba ova postupka su pogrešni. Ispravno je spustiti obje ruke kada se preda selam. Jer, ruke se svežu na kijamu na kojem postoji zikr koji je sunnet. Kada tog zikra na kijamu nestane ruke se ne drže svezanim nego se spuštaju niz tijelo.

Poneko kada imam naglas izgovori tekbir «Allâahu ekber» podiže glavu prema gore. Ovo je također pogrešan i opasan postupak. Ispravno je ne dizati glavu kao što ne treba ni druge dijelove tijela osim ruku.

Ako obuća nije čista onda je treba skinuti i stati na nju pa klanjati dženaze-namaz.

KABUR I UKOP

Nakon što se klanja dženaze-namaz sunnet je da se tabut uzme sa sve četiri strane i tako nosi. Ako je moguće, treba ga nositi četrdeset koraka. Oni koji nose tabut trebaju

ići brzo i ne ljuljati tabut. Mekruh je povišenim glasom učiti zikr dok se prati dženaza i sjesti prije nego se tabut spusti na tlo.

Kabur treba biti dubok polovinu prosječne čovjekove visine, a širok toliko da se tabut nesmetano može spustiti u kabur. Bolje je da kabur bude dublji. Kada se kabur iskopa onda se na strani prema kibli napravi, u dnu kabura, udubljenje toliko da tabut može stati. Tabut se spušta u mezar sa strane kible. Onaj ko spušta tabut u kabur treba licem biti okrenut prema kibli a tabut mu dođe sa lijeve strane.

Spuštajući tabut u mezar uči se «Bismillahi ve ala milleti Resulillah». Čvorovi ćefina na nogama i glavi se razvežu. Da zemlja ne bi upadala u iskopano udubljenje gdje se stavi tabut upotrebljavaju se daske, čerpić ili neki drugi materijal kojim se zaštiti tabut. Potom se zemlja vrati gdje je i bila. Uslov je da se ista zemlja vrati u kabur, a ostatak iznad nivoa kabura se lijepo polukružno zaoblji uzduž kabura. Nije lijepo praviti ovaj dio na čoškove ili ga izduživati.

Nema nikakve zapreke da se na mezar postavi natpis kako bi se znalo ko je ukopan. Pokuđeno je mrtvoga ukopati u dijelu kuće. To je povlastica pejgambera i samo se na njih odnosi. Također, nije dozvoljeno ukopavati u zemljишtu ili prostoru koji je nasilno oduzet od vlasnika.

Srodnicima umrlog se saučešće izjavljuje do tri dana nakon smrti. Nakon tog perioda je pokuđeno.

Nepotrebno je i pokuđeno umrloga prevoziti iz jednog mjesta u drugo.

Za dušu umrle osobe treba proučiti Kelime-i tevhid ili hatmu. To su vrlo lijepi običaji od kojih umrli ima sevap i korist. Također, za umrlog se dijeli sadaka, pomažu siromašni i čine drugi hajrati.

KABURSKA PITANJA

Nakon što čovjek umre i bude ukopan dolaze mu dva meleka i pitaju ga o Allahu, vjeri, pejgamberu, knjizi. Onima koji su preselili sa imanom i pokornošću Allahu, On podari snagu odgovora na ta pitanja. Oni su u stanju, na osnovu Božije pomoći, odgovoriti na postavljena pitanja. Ali, nevjernici i nezahvalnici kada vide meleke koji pitaju, Munkera i Nekira, izgube se i u strahu nisu u stanju odgovoriti na postavljena pitanja.

One koji su vjerovali i time odgovorili na pitanja Meleki obavijeste o radosti Dženneta i od tada za njih počinje Božije dobro i nagrada.

Onima, pak, koji nisu vjerovali i nisu mogli dati odgovor na postavljena pitanja meleki kažu: »Teško vama». Takvima slijedi kazna kabura i oni već u kaburu počinju bivati kažnjeni za svoje nevjerstvo i neposluh.

PITANJA I ODGOVORI U KABURU:

Ko ti je Gospodar?

Moj Gospodar je Allah.

Koja ti je vjera?

Vjera mi je islam.

Ko ti je pejgamber?

Moj Pejgamber je Muhammed, neka je mir i spas njemu.

Koja ti je Knjiga?

Kur'an Uzvišeni.

Gdje ti je Kibla?

Moja Kibla je Kaba Veličanstvena.

Od koga potičeš?

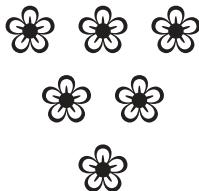
Od Adema neka je mir i spas njemu.

Kojeg si naroda?

**Ibrahimovog, neka je mir i spas njemu, naroda sam,
vjerujem u Istinu, hvala Allahu musliman sam.**

POSJEĆIVANJE MEZARJA

Dozvoljeno je i muškarcima i ženama posjećivanje mezarja. Prilikom posjete prouči se jedanput Fatiha, jedanaest puta Ihlas i pokloni se za dušu umrlih. Lijepo je, osim ovoga dvoga, proučiti Jasin i suru Tekasur. Nije pokuđeno sjesti na mezar da bi se proučilo, ali je pokuđeno gaziti po mezaru, spavati i prljati mezarje na bilo koji način. Ako se, pak, mora stati ili preći preko mezara, onda će se najprije proučiti ranije navedeno, pokloniti pred duše onih koji su ukopani u mezarju i potom preći preko mezara. Pokuđeno je čupati travu i sjeći drveće izniklo na kaburu. Jer, sve dok trave i drveće rastu iz kabura oni čiste grijehu onoga koji je tu ukopan. Nije pokuđeno ukloniti suhu travu ili osušeno drveće sa meza. Ali, bolje je ni to ne dirati. Posebno se treba čuvati od nošenja tog drveta kući i loženja u svome domu.

PUT

Put je odlazak na putovanje, bilo pješke bilo jašuci na devi, koje traje osamnaest sati ili, današnjim mjerenjima kazano devedeset kilometara na kopnu, te putovanje morem koje iznosi šezdeset milja. Onaj ko se zaputi na put koji ima gore opisanu dužinu u seriatu se naziva musafir. Nije uopće važno čime se putuje, niti koliko putovanje traje. Svako onaj ko obavi ovaj put s nijetom dužan je povinovati se propisima za musafira, putnika.

Musafir se postaje onog momenta kada se izade izvan granica sela ili grada u kojem se stalno boravi. Ako je putovanje u ramazanu putnik može da ne posti. Propuštene dane će kasnije, nakon povratka s puta, napostiti. Ako post, pak, neće štetiti zdravlju bolje je postiti.

Putnik (musafir) će skraćivati četvororekatne farz-namaze na dva rekata. Farz akšam-namaza, vitr-namaz i sve sunnete neće skraćivati nego ih klanjati kao i obično.

Ako bi neko, ko je na putu, klanjao četiri rekata farza on bi počinio grešku. Zato mora tražiti oprost. Štaviše, zbog odugovlačenja sa selamom, odgađanja selama, treba učiniti sehvi-sedždu. Ako se zatekne u džematu gdje je imam mještanin, onda će i putnik klanjati cijeli namaz za imamom. Ako bi putnik bio imam skratit će namaz i predati selam nakon dva rekata. Ako je i ostatak džemata na putu postupićе svi kao i imam, tj. skratiće namaz. Ako, pak, džemat nije u statusu putnika ustaće nakon što imam, putnik, preda selam i dovršiti namaz. Na kijamu džemat može učiti Fatiha a može i da ne uči. Ako se ne bi učila Fatiha onda se sačeka toliko koliko se može proučiti Fatiha i ide se na ruku.

Kako je naprijed navedeno, onaj ko se zaputi na put sa namjerom da na njemu provede do petnaest dana, nakon što napuni taj broj nije više musafir i neće skraćivati namaze. Ako ne bi zanijetio da će ostati petnaest dana, pa uslijed nedovršenih poslova ostane mjesec ili godinu s namjerom da će se svaki dan vratiti, ima status musafira.

Kada se putnik vrati u mjesto stalnog boravka prestaje imati status musafira. Koliko god da provede u mjestu boravka on nije musafir.

Ako bi putniku prošao četvororekatni farz naklanjaće ga skraćeno dok je na putu ili po povratku s puta. Ako bi mu prošao neki farz u vrijeme dok nije musafir, a želi ga naklanjati u statusu musafira neće skraćivati taj namaz.

Tri su vrste boravka:

- 1- stalni boravak – vatan-i asli
- 2- privremeni duži boravak – vatan-i ikamet
- 3- privremeni kraći boravak – vatan-i sukna

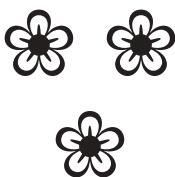
Vatan-i asli: To je boravište po rođenju ili ženidbi, odnosno udaji. Oni koji nisu rođeni, a ne žele napustiti mjesto boravka i namjeravaju ostati tu stalno spadaju u ovu kategoriju. Boravak po rođenju može zamijeniti samo neki drugi boravak iste vrste. Naprimjer, stalni boravak je onaj u kojem se čovjek rodi i odrasta. Ako, nakon ženidbe, odluči živjeti u mjestu odakle mu je bračni drug onda to postaje stalno mjesto boravka. Ako se zaputi u svoj stari kraj, gdje je ranije imao mjesto stalnoga boravka, skraćivat će četvororekatne namaze.

Uslijed toga je Pejamber, spas i mir njemu, kada bi boravio u Mekki, u kojoj je rođen i gdje je odrastao, skraćivao namaze kada bi se iz Medine zaputio u Mekku.

Ako bi neko imao više žena koje žive u različitim krajevima ne računa mu se status musafira ni u jednom mjestu gdje su mu žene, jer mjesto stalnog boravka (vatan-i asli), ne može poništiti mjesto trenutnog boravka (vatan-i ikamet).

Vatan-i ikamet: To je situacija kada putnik nanijeti da će u nekom kraju udaljenom devedeset kilometara i više od njegovog mjesta stalnoga boravka ostati najmanje petnaest dana. Tada neće skraćivati četvororekatne namaze. Ovaj status može poništiti samo drugi ovakav status ili status u mjestu stalnoga boravka. Ne može privremeni kraći boravak poništiti ovaj status.

Vatan-i sukna: Kada neko odluči zaputiti se u mjesto udaljeno devedeset i više kilometara a tamo ne namjerava ostati ni petnaest dana. Tada se četvororekatni farz-namazi skraćuju.

SEDŽDE-I TILAVET U KUR'ANU

Na marginama Mushafa uz ajete koji sadrže sedžde-i tilavet napisano je da se radi o sedždi. Svako ko prouči jedan od tih ajeta dužan je obaviti sedždu. To je vadžib. Sedžda se čini tako što se okrene prema kibli, ne dižu se ruke i izgovori se tekbir Allâahu ekber nakon čega se učini sedžda. Na sedždi se tri puta prouči subhane rabbijel âlâ, a potom se podigne sa sedžde izgovarajući tekbir Allâahu ekber. Ustajući na noge prouči se semi'anâ ve etânâ gufrâneke rabbenâ ve ilejkel mesijr.

Sedždu je obavezan učiniti i onaj koji čuje drugoga da je proučio ajet u kojem je sadržana sedžde-i tilavet.

AJETI I SURE KOJI SADRŽE SEDŽDE-I TILAVET

- 1- El-Araf, 206. ajet
- 2- Er-Rad, 15. ajet
- 3- En-Nahl, 49. ajet
- 4- El-Isra, 107. ajet
- 5- Merjem, 58. ajet
- 6- El-Hadž, 18. ajet
- 7- Furkan, 60. ajet
- 8- En-Neml, 25. ajet
- 9- Es-Sedžde, 15. ajet
- 10- Sad, 24. ajet
- 11- Fussilet, 37. ajet
- 12- En-Nedžm, 62. ajet
- 13- El-Inšikak, 21. ajet
- 14- El-Alek, 19. ajet

IBADETI KOJI SE ĆINE U MUBAREK NOĆIMA

NOĆ MEVLUDA

To je noć 12. rebiu'l-evvela, odnosno noć koja spaja 11. i 12. rebiu'l-evvel, a u kojoj je na svijet došao naš Pejgamber Muhammed, spas i mir njemu.

U ovoj noći se klanja tesbih-namaz koji se zanijeti na sljedeći način: «Gospodaru! Podari mi, u ovoj blagoslovljenoj noći u kojoj Si poslao svoga miljenika, a našeg predvodnika Muhammeda, njegovu bliskost i Tvoj oprost i dobro».

LEJLETU'L-REGAIB

To je noć koja spaja prvi četvrtak i petak mjeseca redžeba, prvoga mjeseca tzv. tromjesečja (učajluci). U ovoj noći se između akšama i jacije klanja 12 rekata hadže-namaza. Selam se predaje nakon klanjanja svaka dva rekata.

Ovaj namaz zanijeti se na sljedeći način: »Gospodaru! Podari mi blizinu Pejgamberovu, Tvoje dobro i oprost i budi zadovoljan mnome. Upiši me u Tebi predane robove. Sačuvaj me od iskušenja ovoga i onoga svijeta.«

Na svakom rekatu se uči fatiha, 3 puta inna enze'l-nahu, i 12 puta sura ihlas. Nakon klanjanja dvanaestoga rekata sedam ili sedamdeset puta se prouči salatu'l-ummija. Tekst ovog salavata glasi:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي أَنْزَلْتَ عَلَيْهِ وَصَحَّبِهِ وَسَلَّمَ

«Allâhumme salli alâ sejjidinâ Muhammedini-n-nebijjil ummiji ve alâ alihî ve sahbihî ve sellim.

Spuštajući se na sedždu uči se sedamdeset puta sljedeći tesbih:

سُبُّوحٌ قَدْ وَسَرِبْنَا وَرَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحُ

Subbûhun kuddûsun rabbunâ ve rabbul melâiketi ver-rûh. Kada se podigne sa sedžde i sjede uči se:

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجَاهَوْزَعَمَّا تَعَلَّمَ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَمُ الْأَكْرَمُ

Rabbigfir verham ve tedžâvez amma tâ'lem. Inneke ente'l-eazzu'l-ekrem.

Ponovo se spusti na sedždu i na sedždi prouči sedamdeset puta Subbûhun kuddûsun rabbunâ ve rabbul melâiketi ver-rûh.

LEJLETU'L-MIRADŽ

To je 27. noć mjeseca redžeba, tj. noć koja spaja 26. i 27. redžeb. Ove noći se nakon jacije-namaza klanja dvanaest rekata hadže-namaza. Na svakom rekatu uči se Fatiha i dvanaest puta ihlas, a selam se predaje nakon svaka dva rekata. Nakon namaza prouči se

- ❖ četiri puta Fatiha,
- ❖ stotinu puta

**سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ**

Subhânallâhi ve'l-hamdu lillâhi ve lâ ilâhe illallâhu vAllâahu ekber. Velâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-aliji'i-l-azijm;

- ❖ stotinu puta: **أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ**

Estagfirullâhe'l-azijm ve etûbu ilejk,

❖ i stotinu puta salavat.

Gore spomenuti namaz može se klanjati i do stotinu rekata.

LEJLETU'L-BERAT

To je petnaesta noć mjeseca šabana, tj. noć koja spaja 14. i 15. šaban. Onaj ko klanja stotinu rekata ove noći, pa umre tokom te godine umro je kao šehid.

Namaz se zanijeti na sljedeći način: «Gospodaru! Odlučih klanjati ovaj namaz za tvoje zadovoljstvo. Podari mi oprrost Tvoj i dobro Tvoje. Otkloni od mene iskušenja ovoga i onoga svijeta i upiši me u knjigu sretnih.

Selam se predaje nakon svaka dva rekata. Na svakom rekatu se uči Fatiha i deset puta Ihlas i tako svih stotinu rekata. Poslije namaza se uči:

❖ četnaest puta:

اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ وَأَتُوْبُ إِلَيْكَ

Estagfirullhe'l-azijm ve etûbu ilejk.

❖ četrnaest puta:

اَللَّهُمَّ صَلِّ وَسِلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى اَلْمُحَمَّدِ

Allâhumme salli ve sellim ve bârik alâ sejjidinâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed.

❖ četrnaest puta Fatiha i isto toliko puta Ihlas.

❖ četrnaest puta Lekad džaekum... i jedan put jasin.

❖ četrnaest puta Ihlas, četrnaest puta suru El-Felak i

❖ četrnaest puta suru En-Nas,

Na kraju se četrnaest puta prouči:

Subhânallâhi ve'l-hamdu lillâhi ve lâ ilâhe illallâhu
vAllâahu ekber. Velâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-alîjji'l-
azîjm, te

❖ četrnaest puta salatu'l-mundžije.

LEJLETU'L-KADR

Ove noći se klanja namaz od četiri rekata, a selam se predaje poslije drugog rekata.

Na prvom rekatu se uči Fatiha i tri puta sura El-Kadr.

Na drugom rekatu se uči Fatiha i tri puta sura Ihlas.
Isto se ponovi i na druga dva rekata.

Ovaj namaz se zanijeti na sljedeći način: «Gospodaru!
Tako ti veličine blagoslova ove noći, i veličine Tvoja
Pejgambera i veličine Tvoje milosti primi moje pokajanje.

Nakon namaza se uči:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ

Allâahu ekber. Allâahu ekber. Lâ ilâhe illallâhu vAllâahu
ekber. Allâahu ekber ve lillâhi'l-hamd.

- ❖ stotinu puta sura El-Kadr,
- ❖ stotinu puta sura El-Inširah,
- ❖ stotinu puta:

اللَّهُمَّ إِنِّي عَفُوٌ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاغْفِ عَنِّي

Allâhumme inneke afuvvun kerîmun tuhibbu'l-afve fâ'fu
anni.

POST

Post je vrsta ibadete kada se čovjek odluči ustezati od jela, pića i spolnog odnosa od zore do zalaska sunca.

FARZOVI POSTA

- 1- Nijet učiniti,
- 2- Znati najranije i najkasnije vrijeme kada se nijet može učiniti,
- 3- Čuvati se od svega što može pokvariti post od zore do zalaska sunca. Vrijeme kada nastupa post naziva se imsak, a vrijeme kada se završava post naziva se iftar.

VRSTE POSTA

Šest je vrsta posta:

- 1- farz
- 2- vadžib
- 3- sunnet
- 4- mendub
- 5- nafile
- 6- mekruh

Farz: postiti mjesec ramazana kada nastupi ili ispostiti propuštene dane naknadno, te kefaret post, tj. post kojim se iskupljuje za učinjeni grijeh.

Vadžib: Napostiti dobrovoljni post koji je prekinut i postiti zavjetni post.

Sunnet: Postiti deveti i deseti dan mjeseca muharrema.

Mendub: Postiti tri dana svakog mjeseca. To su 13, 14 i 15 dan u mjesecu.

Nofile: Postiti bilo koji dan osim gore pobrojanih.

Mekruh: Postiti samo deveti dan mjeseca muharrema a ne postiti odmah sutradan i deseti muharrem. Također, mekruh je postiti tri dana ramazanskog i četiri dana Kurban-bajrama.

POST SE MOŽE PODIJELITI NA DVIJE VRSTE

Post koji se mora zanijetiti tokom noći. Napaštanje ramazanskog posta, napaštanje dobrovoljnog (nofile) posta koji je namjerno prekinut, post koji se posti iz dana u dan uzastopno, zavjetni post i post koji ima status kefareta spadaju u ovu vrstu posta.

Post koji nije neophodno zanijetiti noću. To je ramazanski post, zavjetni post koji nije preciziran i dobrovoljni (nofile) post spadaju u ovu vrstu posta. Nije neophodno donijeti odluku tokom noći. Nijet se može učiniti noću, a može i po danu sve do zenita. Svjedno je, za vrijeme ramazana, kakav se nijet čini (da li za ramazanski ili dobrovoljni post). Taj post se računa kao obavezni ramazanski post.

STVARI KOJE KVARE POST I ZAHTIJEVAJU NAPAŠTANJE

1- Ako je post na umu postaću pa mu se nešto omakne niz grlo,

2- Ako bi voda kojom se ispiru usta i nos otišla niz grlo,

3- Ako bi prošlo vrijeme nijeta, pa se nijet učini poslije podne,

- 4- Ako onaj koji posti, nakon što se sjetio da posti i što mu nije pokvarilo post, jer je zaboravio, nešto namjerno pojede,
- 5- Progutati pahuljicu snijega ili kap vode koji upadnu u usta,
- 6- Primati injekcije,
- 7- Uzimati lijekove za nos,
- 8- Kapljati ulje u uho,
- 9- Jesti, obaviti sehur misleći da nije prošla zora,
- 10- Pojesti nešto misleći da je nastupio iftar,
- 11- U slučaju mučnine i povraćanja progutati, a ne izbaciti van, ono što se povraća,
- 12- Progutati nečiju pljuvačku,
- 13- Progutati vlastitu pljuvačku koja je već bila vani,
- 14- Gurati prst nakvašen vodom ili namazan uljem u stidna mjesta,
- 15- Progutati krv koja poteče iza zuba u količini pljuvačke ili je progutati zajedno s pljuvačkom,
- 16- Prokuhavati nešto i namjerno udisati paru ili dim.

STVARI KOJE KVARE POST I ZAHTIJEVAJU KEFARET

- 1- Namjerno jesti i piti,
- 2- Namjerno imati spolni odnos,
- 3- Namjerno pušiti cigaru,
- 4- Pojesti plod iz zemlje koji može poslužiti kao jelo,
- 5- Pokvariti post nakon učinjenoga gibeta, ogovaranja nekoga, prvdajući se kako to kvari post,
- 6- Progutati pljuvačku supruge ili druge voljene osobe.

Onaj ko učini neku od gore navedenih radnji dužan je

napostiti taj dan, te neprekidno postiti dva mjeseca. To je kefaret, ispravka učinjenog prekršaja.

POKUĐENE (MEKRUH) RADNJE POSTAČU

- 1- Kušati nešto bez potrebe,
- 2- Žvakati bez potrebe,
- 3- Žvakati ižvakanu žvaku, makar bila bez okusa,
- 4- Ljubiti,
- 5- Grliti i maziti bračnog druga,
- 6- Sakupljati pljuvačku u ustima i potom ju gutati,
- 7- Otvoriti krv.

ŠTA NE KVARI POST

- 1- Jesti, piti i imati odnos iz zaborava, zaboravivši da je post,
- 2- Ako se pojavi sjeme, ali samo kao posljedica gledanja ili misli a ne poljubaca, dodira i grljenja,
- 3- Izbacivanje sjemena u snu,
- 4- Poljubiti bez izlučivanja sperme,
- 5- Dočekati sabah mahmuran,
- 6- Progutati slinu,
- 7- Progutati tečnot koja uđe slučajno u nos,
- 8- Ako voda uđe u uho,
- 9- Progutati komadić hrane koji se zadržao između zuba,
- 10- Povratiti neznatnu količinu,
- 11- Podvući surmu,
- 12- Ogovarati,
- 13- Uzimati kapi za oči,

SADEKATU-L-FITR

To je davanje u ramazanu i ima status vadžiba, tj. obaveza je svakom muslimanu koji ima nisab. Da bi sadekatu-l-fitru bio obaveza potrebno je sljedeće:

- biti musliman,
- biti slobodan,
- imati toliko da se zadovolje vlastite potrebe i posjedovati imetka u visini nisaba. Nije obavezno da je, kao kod zekata, ovaj imetak profitabilan i da je pregodinio. Sadekatu-l-fitru se daje istim kategorijama kojima se daje i zekat.

Vrijeme u kojem se daje sadekatu-l-fitru je tokom mjeseca ramazana a prije klanjanja bajram-namaza.

TERAVIH-NAMAZ

Teravih-namaz je sunnet u mjesecu ramazanu. To je pritrvrđeni sunnet (sunnet-i muekkede) za svakog muslimana i muslimanku. Ovaj namaz ima dvadeset rekata. Sunnet je da se klanja u džematu. Može se klanjati i mimo džemata, samostalno. Klanja se nakon jacije, a prije vitr-namaza.

Selam se može predati nakon dva ili četiri rekata. Sunnet je nakon svakog selama malo sjediti. Tada se uče salavati, salatu'l-ummija i dove.

Predvodeći džemat imam će uzeti u obzir stanje i strukturu džemata. Ako u džematu ima pripadnika šafijskoga mezheba onda će nakon svaka dva rekata predati selam.

ZEKAT

Dijeljenje imovine koja podliježe zekatu pod tačno utvrđenim uvjetima i propisanim kategorijama nazivamo zekatom. Uslijed toga zekatom se ne može nazvati pomaganje nekoga, pa makar bio siromah, ako nisu ispunjeni uvjeti, pa makar davatelj nanijetio da daje zekat.

Uslovi da bi zekat bio obaveza:

- punoljetstvo,
- da je davatelj pametan i slobodan čovjek,
- da nije zadužen,
- da ima imetka kolika je visina nisaba a koji je pregodinio.

Kod imovine je uvjet da se imetak uvećava. Kod zlata i srebra je dovoljno da se posjeduje u visini nisaba i nije neophodno da je uvećavan.

Nisab: To je mjera koju je islam uspostavio da bi zekat bio obaveza, a to je iznos od 80,18 grama čistog zlata ili novca, odnosno trgovačke robe u toj vrijednosti. U Bosni i Hercegovini iznos nisaba je 91,5 grama zlata.

Svaka četrdeseta novčanica se računa kao zekat i tako će se dati. Zekat na živu stoku se daje različito, zavisno od vrste stoke. Tako se na četrdeset ovaca daje jedna, na pet deva jedna ovca, na trideset goveda jedno june i sl. Rude su također podložne davanju zekata.

UŠUR

To je zekat na poljoprivredne proizvode gdje se od prinosa daje desetina. Ako se zemlja navodnjava i plaća

navodnjavanje onda se daje jedna dvadesetina prinosa. U poljoprivredne proizvode spadaju: pšenica, riža, ječam, lubenica, patlidžan, masline, susam, med, šećerna trska i repa, voće i dr. Muslimani koji se bave poljoprivredom trebaju davati zekat na svoje prinose i tako svoj imetak učiniti čistim.

KOME SE DAJE ZEKAT

Zekat se daje kategorijama određenim u Kur'anu. Njih ima osam, a Kur'an ih spominje u 80. ajetu sure Et-Tevbe.

KATEGORIJE KOJIMA SE DAJE ZEKAT:

- 1- Siromasi koji ne posjeduju nisab,
- 2- Miskini – bijednici, osobe koje nemaju imetka,
- 3- Sakupljači zekata,
- 4- Muellefeti'l-kulub - oni čija srca treba pridobiti,
- 5- Za oslobođenje iz ropstva,
- 6- Zaduženi,
- 7- Na Allahovom putu,
- 8- Putnicima ostalim na putu.

Zekat se može dati svakoj od ovih osam kategorija. Ipak, najbolje je dati siromašnima i na Božijem putu.

HADŽ

Hadž se sastoji od oblačenja ihraama, stajanja na Arefatu i obilaska Kabe u mjesecu zu'l-hiddžetu.

Svaki punoljetan, zdrav, pametan i imućan musliman dužan je jednom u životu obaviti hadž.

UVJETI DA BI HADŽ BIO OBAVEZA

- 1- Islam,
- 2- Punoljetstvo,
- 3- Pamat,
- 4- Sloboda,
- 5- Imati toliko sredstava da se može podmiriti put i svi troškovi puta, te ostaviti sredstva za opskrbu porodice do povratka s hadža,
- 6- Znati da je hadž obaveza ako se živi u nemuslimanskoj sredini i okruženju.

UVJETI DA BI NEKOM HADŽ BIO FARZ

- 1- Tjelesno zdravlje,
- 2- Sigurnost puta,
- 3- Mahrem za žene (pratilac s kojim žena ne može stupiti u brak kao što su brat, sin, otac i sl.)
- 4- Udovice i žene koje su razvedene moraju imati okončan iddet – poslijebračni period čekanja,
- 5- Da osoba koja ide na hadž nije zatvorenik.

ŠARTOVI HADŽA

- 1- Ihram (obući ihram s nijetom da se obavi hadž),
- 2- Vrijeme (mjesec Zu-l-hidže),
- 3- Mjesto (Kaba i Arefat),
- 4- Islam (biti musliman).

KURBAN

To je obredno klanje životinje na Kurban-bajram a s ciljem sticanja Božijega zadovoljstva.

Svako onaj koji je obavezan davati sadekatu'l-fitr obavezan je i zaklati kurban. Znači, svako ko ima nisab, a slobodan je i kod svoje je kuće, obavezan je zaklati kurban.

Onaj ko kolje kurban kolje ga za svoju dušu. Krv koju pusti vjernik kada kolje kurban u ime Allaha i zarad Njegovoga zadovoljstva, predstavlja čišćenje grijeha tog vjernika.

VRIJEME, NAČIN KLANJA KURBANA I NIJET

Kurban se kolje prvi, drugi i treći dan Kurban-bajrama. Ali, bolje je ne ostavljati tu obavezu za treći dan jer se može desiti nepredviđenih okolnosti i situacija i tako doći u poziciju da se ne može izvršiti ova obaveza. Svakako, prvi dan je najbolje obaviti ovu dužnost.

NAČIN KLANJA KURBANA

Životinja koja će biti kurban položi se na tle i okreće prema kibli,

Prouči se dova dok se još stoji,

Donesu se tri tekbia (Allâahu ekber, Allâahu ekber, lâ ilâhe illallâhu vAllâahu ekber. Allâahu ekber ve lillâhi'l-hamd). Potom se zanijeti:

«Gospodaru! Ovo moje tijelo je toliko učinilo grešaka, toliko bilo neposlušno da bih ga trebao Tebi prinijeti kao kurban kako bi mi Ti oprostio. Ali, Ti si Svojim šeriatom to zabranio i zamijenio ga kurbanom kojeg ja koljem. Primi to od mene, Bismillâhi Allâahu ekber.»

Bolje je da svako kolje svoj kurban. Ali, oni koji to ne mogu trebaju biti prisutni dok se obavlja čin klanja, tj. dok onaj kojeg su ovlastili da u njihovo ime to obavi kolje kurbana. Kurbansko meso se dijeli na troje. Jedan dio se ostavi za svoju porodicu, drugi dio se podijeli prijateljima i poznanicima, a treći dio se podijeli siromašnima kao sadaka.

Koje životinje mogu biti kurban

Za kurban se može zaklati sitna stoka (ovan, ovca, koza, jarac) i krupna stoka (krava, vo, bivo, bivolica, deva). Brav može biti kurban kada navrši jednu godinu, goveče kada navrši dvije a deva pet godina starosti. Također, ako brav ima šest mjeseci a izgleda kao onaj od godinu može biti kurban. Brav se kolje za jednu osobu, a goveče, deva i do sedam osoba.

ŠTA JE GRIJEH I KOJI SU GRIJESI

Grijeh je činiti sve ono što je Allah zabranio.

DVIJE SU VRSTE GRIJEHA

- 1- Veliki grijesi,
- 2- Mali grijesi,

VELIKI GRIJESI

- 1- Pripisivanje Allahu druga,
- 2- Ubistvo,
- 3- Potvora čestitih ljudi,
- 4- Blud,
- 5- Bježanje s bojnog polja,
- 6- Praviti sihire i naručivati da se prave,
- 7- Prisvajati imetak jetima,
- 8- Biti neposlušan roditeljima,
- 9- Činiti grijeh u Harem-i šerifu,
- 10- Baviti se kamatom,
- 11- Krasti i pljačkati,
- 12- Piti alkoholna pića,

Iako ih je ovdje navedeno dvanaest to nije konačan broj velikih grijeha. Svaki prljavi posao može biti veliki grijeh. Štaviše, ponavljanje u činjenju malih grijeha promiče ih u velike.

LIJEK ZA IZBAVLJENJE OD BOLESTI GRIJEHA

POKAJANJE (TEVBA)

I TRAŽENJE OPROSTA (ISTIGFAR)

Jednako kako fizičke nečistoće uklanja sapun i voda, tako pokajanje i traženje oprosta uklanja, otklanja i sprječava nečistoće i bolesti duše.

Čovjek je stvoren čistim i lijepim i takav se rađa. Pejgamber, spas i mir njemu, je govorio kako je ljudsko srce stvoreno bijelo kao ogledalo. Čovjek, unoseći u svoje srce nered, smutnju, zavist, mržnju, sumnju, osvetu i slične osobine nasilnika, uništava tu bjelinu i njegovo srce postaje crno čime ulazi u fazu teške bolesti. Ako se ne izliječi od te bolesti čovjek će, ne daj Bože, završiti u Džehennemu. Način da se takvo srce izliječi od tih bolesti je mnogo se kajati, tražiti oprosta, oslobođiti se ružnih misli, namjera i postupaka i proliti brojne suze pokajanja.

Da bi se očistio čovjek mora ustrajno činiti pokajanje i tražiti oprost. Posebno je to dobro činiti u drugoj polovini noći i pred sabah klanjajući namaz, učeći salavat i dove i tražeći od Allaha oprost i milost.

BEZNAĐE NIJE ISPRAVNO

Kufr (nevjerstvo) čini svako ko vjeruje, misli i kaže: »Toliko sam učinio dobra da sam zaradio Džennet», kao i onaj koji kaže: »Toliko sam učinio grijeha. Zaradio sam Džehennem, meni nema spasa».

Pejgamber, neka je mir i spas njemu, kaže: «Vjernik se nalazi između straha i nade». Dakle, vjernik ima nadu

u Božiju milost i strah zbog vlastite slabosti i nedostataka. **Kada se za nekoga kaže da će ući u Džennet trabe se upitati: »Da li sam to ja», ili kada se kaže da će neko u Džehennem opet se treba upitati: »Da nisam to ja».**

U jednom hadis-i kudsiji se kaže: »Ako Mi se Moj rob približi za jedan pedalj Ja se njemu približim za jedan lakat. Ako Moj rob Meni bude dolazio hodajući Ja ću njemu doći trčeći». Ovaj hadis pojašnjava brzinu Allahovog oprosta i Milosti, odnosno kazuje da Allah brzo ispunjava želje Svojih robova darujući im milost i oprost.

UVJETI DA BI POKAJANJE BILO PRIMLJENO

Čovjek mora znati štetnost grijeha kojeg čini. Jer, grijeh udaljava čovjeka od sreće na ovom i budućem svijetu,

Čovjek mora srcem osjetiti prezir prema grijehu kojeg je učinio i pokajanje zbog toga što je učinio,

Čovjek mora donijeti odluku da dalje ne čini taj grijeh i u tome ustrajati. Kad učini grijeh treba odmah učiniti neko dobro djelo, klanjati namaz i tražiti oprost. Najveći istigfar je tesbih-namaz,

Također, treba tražiti oprost od onoga koga uvrijedi i halaliti se s njim. Ako pokajanje nije iskreno, iz srca, i ako nastavi činiti grijeh onda je njegovo pokajanje samo na jeziku i bezvrijedno je.

VELIKI ISTIGFAR (TRAŽENJE OPROSTA)

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ
الْعَظِيمَ وَأَتُوَبُ إِلَيْكَ

Subhânallâhi ve bi hamdihi subhânallâhi'l-azîm.
Estâfirullâhe'l-azîm ve etûbu ilejk.

Onaj ko učini veliki grijeh treba često učiti:

اللّٰهُمَّ مَغْفِرَتُكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي وَرَحْمَتُكَ أَرْبَحُّتَنِي
مِنْ عَمَلِي .

Allâhumme magfiretuke evseu min zunûbî ve rahmetuke erdžâ indî min amelî.

Glavni uzrok čestoga griješenja i ružnog ponašanja je «sklonost duše zlu» (nefsu'l-emmâre). Pejgamber je u vezi sa ovim kazao: »Tvoj najveći neprijatelj je tvoj nefs, tvoja duša, smještena «između obrva.»

Evo kako u svome djelu Miftahu'l-kulub o duši piše Mehmed Šemsettin:

NEFS-I EMMARE

Dvije su vrste duše. Prva se naziva ruh-i hajvani i ona je emanacija Božijega svojstva Dželal. Druga je ruh-i sultani. Ova duša je emanacija Božijega svojstva Džemal. Ljudsko tijelo ima svoga vezira i svoga šejhulislama koji njime rukovode. Ruh-i hajvani je ona duša, ona dimenzija duše čiji je vezir i savjetnik šeitan. Ona se s njim konsultira. Ruh-i sultani je ona duša, ona dimenzija duše čiji je savjetnik melek. Ona se s njim konsultira. Slast prve je sadržana u jelu, piću, odijevanju, uživanju. Znači sve ono što ukrašava čovjeka izvana i daje mu vanjsku dimenziju zadovoljstva. Slast druge dimenzije duše (ruh-i sultani)

je u zikru, razmišljanju, ibadetu, poštivanju i izvršavanju Allahovih naredbi i čuvanju od svega što je On zabranio. Čineći to ova dimenzija duše pobjeđuje onu prvu.

Kako je gore navedeno ove duše vladaju tijelom. Uslijed činjenice da su osobine jedne suprotstavljene drugoj u čovjeku se stalno odigrava borba, rat između tih dvaju dimenzija duše. U osnovi ruh-i hajvani je ona duša koja je sklona zlu, koja navodi, naređuje činjenje zla (emmare bissu'). U literaturi se još naziva i nefsom. Ona je emanacija Božijega svojstva Dželal i uvijek teži pronaći u stvarima slast i snagu što je suprotno Allahovom zadovoljstvu.

Osnovu druge dimenzije (ruh-i sultani) čini ljepota. Ona se još naziva sifat-i insan. (Ako je čovjek dostojan tog naziva onda je to savšen čovjek – insan-i kamil). Ova je dimenzija emanacija Božijega svojstva Džemal, uvijek je u Allahovom zadovoljstvu i ne želi se odvojiti od njega. Uslijed ovakvih suprotstavljenih osobina duše čovjek je stalno poprište borbe za prevagu ovih dviju dimenzija u njemu.

Primjerice, ako se dogodi da prevlada ruh-i hajvani onda će čovjek, odnosno njegova duša biti sklona zlu. Vremenom čovjek sa takvom dušom poprima sve osobine životinje, a možda postane i gori od životinje, i tada mu prijeti propast na oba svijeta. Ali, ako ruh-i sultani bude uporna i ustrajna i bori se za prevagu onda će ona spriječiti da duša bude sklona zlu. Čovjek će tada biti pokoran Allahu i izvšavati njegove zapovijedi. Takvi su spašeni, nadati se je. Ali, stalno se treba čuvati padova i posrtanja, jer spletke ljudske priprobe su brojne.

DŽIHAD

Svaki napor koji se ulaže za dobro Allahove vjere i njeno širenje naziva se džihad. Muslimanima je džihad propisan kao i mnoge druge obaveze i dužni su ga izvršavati kao i druge propisane dužnosti.

Jedna od temeljnih obaveza svakoga muslimana je borba imetkom, životom i svim drugim potencijalima protiv novotarija, razvrata i nemoralja koji uništavaju vjeru i čednost sadržanu u lijepom ponašanju - ahlaku.

Džihad se čini u ime Allaha. Džihad znači širiti svjetlo vjere, tim svjetлом štititi vjeru vjernika od nevjerstva, a onima koji nisu vjernici pokušati približiti svjetlo vjere. Uslijed činjenice da borba između istine i laži na različite načine traje neprekidno, to je i džihad stalan i konstinuirani proces. Svaki musliman je obavezan biti uz istinu i uz onog ko slijedi istinu, te se truditi svim svojim potencijalima pomoći prevagi vjere nad nevjerom i istine nad laži.

Ovo je vanjska ili spoljašnja dimenzija džihada. Ona unutarnja sadržana je u borbi sa svojim nefsom, sa niskim porivima duše, i to je najveća borba, najveći džihad. Evo nekih hadisa u kojima Pejgamber, neka je mir i spas njemu, govori o džihadu:

«Onaj ko umre a nije činio džihad, nije se borio na Allahovom putu, i nije poželio srcem učešće u borbi umrijeće, na neki način, kao licemjer.» Utječemo se Allahu od takve smrti!

«Džihad je obaveza svakog muslimana i muslimanke.»

«Onaj ko pobegne od borbe, od džihada, neka ne kaže za sebe da je musliman.»

OBAVEZE MUSLIMANA U ZAJEDNICI I DRUŠTVU

1- ODNOS PREMA KOMŠIJAMA

Nakon porodice i rodbine nama su najbliži komšije. Dužni smo pažljivo čuvati prava komšija i brinuti o njima i ne smijemo ih ni na koji način uz nemiravati, ni riječima ni postupcima. Jer, Pejamber, neka je mir i spas njemu, kaže: »**Toliko mi je Džebrail govorio o komšijama i njihovim pravima da sam mislio kako će se početi međusobno nasljeđivati...».**

2- ODNOS PREMA PUTNIKU (MUSAFIRU)

«Ko vjeruje Allaha i Sudnji dan neka ugosti i počasti putnika», kaže se u jednoj predaji. Također, kaže se kako putnik ne donosi neimaštinu i siromaštvo u mjesto gdje dolazi, štaviše, on je uzrok uvećavanja berićeta i imetka: »Putnik u kuću dolazi sa deset nafaka. Jednu on pojede a devet ostane u toj kući.» Vrlo je značajno i Allahu ugodno djelo, ukoliko se ima mogućnosti i ukoliko to bude u skladu sa islamskim propisima, ugostiti i počastiti putnika.

DRUGE DRUŠTVENE OBAVEZE

- a) Priznavati prava drugih, nikome ne činiti štetu i nažao, čuvati čast i imovinu drugih ljudi,
- b) Činiti dobro, nikome ne zavidjeti,
- c) Ne rugati se nikome i ne govoriti sa omalovažavanjem ni o kome,
- d) Ne iznositi javno sramote drugih ljudi,

NEKE DOVE

Izlazeći ujutro iz kuće uči se:

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

Bismillâhi, tevekkeltu alallâah lâa havle ve lâa kuvvete illâaa billâahi'l-alijjil azijm.

Ujutro, posebno u čaršiji i na pijaci uči se:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْكَمُ
وَيُكْبَرُ وَهُوَ حَقٌّ لَا يَمُوتُ بِسَيِّدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Lâa ilâahe illallâahu vahdehu lâa šerijke leh lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu juhjii ve jumiju ve huve hajjun lâa jemuutu bijedihu'l-hajr ve huve alâ kulli šej'in kadîr.

Značenje:

Nema Allaha osim Allaha. On je jedan. Nema druga. Njemu pripada vlast i hvala. On život i smrt daje. Živ je. Neće umrijeti. On je vlasnik svakog dobra. Njemu pripada sva snaga i moć.

Ova dova se uči svako jutro po jedanaest puta. Uči se kad izlazimo u čaršiju, na putu, na ulici, svugdje. Pejgamber, neka je mir i spas njemu, kaže: «Onom ko uči ovu dovu Allah će dati milion dobra, izbrisće mu milion grijeha i popeće ga na milion stupnjeva, deredža..» Ko uči ovu dovu on obnavlja i učvršćuje iman. Istovremeno, ova dova je sredstvo za zadobijanje Pejgamberovog, spas i mir njemu, zagovorništva (šeفاата) na Sudnjem danu.

سُبْحَانَ اللَّهِ مِنْ لِمَزَانِ وَمَنْتَهَى الْعِلْمِ وَمَبْلَغُ الْوِضْعِ وَزِنَةُ الْعَرْشِ

Subhâanallâahi mile'l-miizâan ve muntehe'l-ilmi ve meblegar-rizâ ve zinete'l-arš.

Ova dova se uči svakog jutra i večeri po tri puta. Ona je sredstvo za dug i sretan život, za preseljenje sa imanom, za spas od kazne kabura, za prelazak sirat ćuprije i ulazak u Džennet.

**DOVA KOJA SE UČI
PRILIKOM ULASKU U HALU**

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ

Euuzu billâahi mine'l-_hubsi ve'l-_habâais.

**DOVA KOJA SE UČI
PRILIKOM IZLASKA IZ HALE**

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنِ الْأَذَى وَعَافَنِي مِنْ ذَلِكَ

Elhamdu lillâahi'l-lezi ezhebe anne'l-ezâ ve aafâanî min zâlik.

Značenje:

Hvala Allahu koji me je poštadio ezijeta i spasio me od njega.

Oni koji uče ovu dovu biće pošteđeni tegoba i moći će čuvati svoj abdest.

U halu i kupatilo se ulazi lijevom, a izlazi desnom nogom. U kuću, pak, i džamiju se ulazi desnom, a iz njih se izlazi lijevom nogom.

DOVA KOJA SE UČI NAKON RUŽNOGA SNA

Onaj ko bude nešto ružno usnio treba proučiti ašare iz sure El-Hašr (huvallâahulleži), Fatihu, i jedanaest puta suru Ihlas i sve to pokloniti pred dušu Pejgamberovu, neka je mir i spas njemu. Potom će proučiti dovu: Gospodaru! Ako je ovo što sam usnio dobro učini ga vječnim dobrom. A, ako je zlo zamijeni ga dobrim. Ako je dobro podari ga nama, a ako je zlo uputi ga dušmanima našim.»

DA BI SE POSTALO BOGATIM

S Božijim dopuštenjem i odredbom, a da bi se psotalo bogatim, uči se tri putu ujutro i uveče sljedeća dova:

يَا حَمِيدَ الْفَعَالِ ذَلِكَنَ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ بِلُطْفِهِ

Ja Hamijde'l-fiaali zelmenni alâa džemii halkihii bi lutfihii.

Značenje:

O Moj Bože! Ti si dostojan hvale svakoga stvorenja i Ti posjeduješ svako dobro za Svoja stvorenja.

DOVA KOJA SE UČI PRED POČINAK

اللَّهُمَّ بِسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَ

Allâahumme bismike emuutu ve ahjâa.

Značenje:

Bože moj! Umrijet ću i bit ću proživljen s Tvojim imenom.

DOVA KOJA SE UČI PRI USTAJANJU IZ POSTELJE

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَخْيَاكَ بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ الْبَعْثُ وَالشُّوْرُ

Elhamdu lillâahillezi ahjâanâa ba'de maa emâatena
ve ilejhil ba'su ven-nušur.

Značenje:

Hvala Allahu koji nas je probudio nakon sna (proživio
nakon smrti). On će nas i nakon smrti proživjeti i okupiti.

KORISNE DOVE KOJE SE UČE U SVIM PRILIKAMA

اللَّهُمَّ ارِنَا الْحَقَّ حَقًا وَارْزُقْنَا الْإِجْتِنَابَ إِلَيْهِ وَارِنَا الْبَاطِلَ بَاطِلًا
وَارْزُقْنَا الْإِجْتِنَابَ عَنْهُ .

Allâahumme erine'l-hakka hakkan ve verzukne'l-ittibâa
ilejh ve erine'l-bâtile bâtilen verzukne'l-idžtinâabe anhu.

Značenje:

O, moj Bože! Pokaži nam istinu istinom i učini nas
sljedbenicima istine; pokaži nam zabludu zabludom i otkloni
zabludu od nas.

**اللَّهُمَّ يَا مُقْلِبَ الْقُلُوبِ ثِبِّ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ وَطَاعَتِكَ
إِنْسَانَدَمْ .**

Allâahumme yâa mukallibe'l-kuluub, sebbit kalbii alâa
dijnike ve tâatike'l-islâm.

Značenje:

O, moj Bože! Ti koji srcima upravljaš, učini da moje
srce bude ustrajno u twojoj vjeri i predano islamu.

**DOVA KOJA SE UČI KADA VIDIMO
DA JE NEKOGA ZADESILA NESREĆA**

**الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَنِي مَا أَبْتَلَكَ بِهِ وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ
خَلْقٍ تَفْضِلُكَ .**

Elhamdu lillâahillezi aafâanii mimmebtelâake bihii ve
feddaleni alâa kesijrin mimmen haleka tefdiilâ.

Značenje:

Hvala Allahu koji me je sačuvao od belaja koji je tebe
zadesio i uzdigao me iznad mnogog što je stvorio.

Ova dova se učio kako bi se zahvalilo što nas nije
snašla nesreća koja je pogodila nekog drugog, a čiji smo
svjedoci.

Čovjek ne smije s podsmijehom gledati na druge niti
ih omalovažavati. Jer, ono što je snašlo drugoga može se
desiti i njemu.

DOVA KOJA SE UČI IZMEĐU SUNNETA I FARZA SABAH-NAMAZA

يَا حَسْنَى يَا قَيُومُ يَا ذَالْجَلَالِ وَالْأَكْرَامِ أَسْأَلُكَ أَنْ تُخْبِّئَ قَلْبِي
بِنُورٍ مَعْرِفَتِكَ أَبْدِكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

Jâa hajju jâa kajjumu yâa ze'l-dželâali ve'l-ikraam. Es-eluке en tuhijiе kalbijи binuuri ma'rifetike ebeden jâa Allahu, jâa Allahu, jâa Allahu jâa bedîa's-semâavâati ve'l-ard.

Značenje:

O Živi, O Vječni! Veličanstveni i Plemeniti. Ti koji Si savršeno stvorio Nebesa i zemlju i čijem stvaranju nema sličnog. O Allahu, o Allahu, o Allahu! Učini da moje srce bude vječno obasjano svjetлом spoznaje.

Ova je dova zalog, za onoga ko je uči redovno tri puta između sunneta i farza sabah-namaza, da će umrijeti sa imanom.

RANO USTATI

Svaka opskrba dijeli se ujutro u vrijeme sabah-namaza, pa oni koji to prespavaju ne stignu uzeti osim malo opskrbe. U kući treba probuditi sve ukućane, male i velike, stare i mlade. Ako hoće spavati neka to učine nakon što sunce izadje.

Ako je moguće dove treba učiti tri puta. Jer, jedan od uslova da bi dova bila primljena je učenje dove tri puta.

SALAVATI

SALAT-I MUNDŽIJE

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى الْمَسِيحِ الْأَكْرَمِ صَلَادَةً تُبَخِّنَ
بِهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَهْوَالِ وَالْأَفَاتِ وَتَقْضِي لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ
وَتُطَهِّرْنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السَّيِّئَاتِ وَتَرْفَعْنَا بِهَا عِنْدَكَ أَعْلَى الدَّرَجَاتِ
وَتُبَكِّرْنَا بِهَا أَقْصَى الْغَایَاتِ مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِي الْحَيَاةِ وَبَعْدَهَا
الْمَسَاتِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .

Allâahumme salli alââa sejjidinââ Muhammedin ve alââa
âali sejjidina Muhammedin salate'n-tundžiina bihââ min
džemii'l-ahvâli ve'l-âafâat. Ve takdijlenââ bihââ džemi'a'l-
haadžâat ve tutahirunââ bihââ min džemî'issejjiâat ve
terfeunââ bihââ 'indeke a'led-deredžâat ve tubelligunââ
bihââ aksal gaajâat. Min džemi'i hajrâti fi'l-hajâati ve bade'l-
memâat. Inneke alââa kulli šej'in kadir.

Značenje:

Allahu, učini na našem prvaku Muhammedu i na
porodici našeg prvaka Muhammeda salavat kojim ćeš nas
spasiti od svih strahova i nesreća, ispunit nam njime sve
porebe, očisti nas njime od svih prijestupa, podići nas
njime - kod Tebe - do najviših stupnjeva i dovesti nas
njime najudaljenijim ciljevima od svih hajrova u životu i
poslije smrti. O, Najmilosniji, o Allahu!

SALAT-I FETHIJE

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسِّلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الْفَاتِحِ لِمَا أُغْلِقَ
وَالْخَاتَمِ لِمَا سَبَقَ نَاصِرُ الْحَقِّ بِالْحَقِّ وَاهْدِي إِلَى صِرَاطِكَ الْمُسْتَقِيمَ
وَعَلَى إِلَهِ حَقِّ قَدْرِهِ وَمِقْدَارِهِ الْعَظِيمِ .

Allâahumme salli ve sellim ve bâarik alâa sejjidina Muhammedini'l-fatihi limâa uglike ve'l-hâtimi limâa sebeka nâasiri'l-hakki bi'l-hakki ve'l-hâadii ilâa sirâatike'l-mustekim ve alâa âalihii hakka kadrihi ve mikdâarihi'l-azim.

Značenje:

Allahu, učini salat, selam i bereket na našeg prvaka Muhammeda – osloboditelja zarobljenih, pećata predhodnika, pomagaća istine sa istinom i upućivača na Tvoj pravi put – i na njegovu porodicu – njegovom snagom i njegovom veličinom.

SALAT-I NARIJE

اللَّهُمَّ صَلِّ صَلَادَةً كَاعِلَةً وَسِلِّمْ سَلَادَمًا تَامًا عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
إِلَذِي تَخَلَّى بِالْعَقْدِ وَتَسْفَرَ بِالْكُرْبَ وَتُقْضِي بِالْحَوْكَمَةِ
وَشَاءَ بِالرَّغَابَتِ وَحُسْنِ الْخَوَاتِمِ وَحُسْنِ الْخَوَائِمِ وَتُسْتَسْقِي
أَفْنَامًا بِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَعَلَى إِلَهِ وَصَنْبُرِهِ فِي كُلِّ الْحَمَّةِ وَنَفَسِ
يَعْدِدُ كُلَّ مَعْلُومٍ لَكَ

Allâahumme salli salâaten kâamileten ve sellim selâmen tâammen alâa sejjidinâa Muhammedini'l-lezii tenhallu bihi'l-ukadu ve tenferidžu bihi'l-kurebu ve tukdaa bihi'l-havâaidžu ve tunâalu bihi-r-regaibu ve husnu'l-havatimi ve husnu'l-havatimi ve justeska'l-gamâamu bi vedžhihi'l-keriim ve alâa âalihi ve sahbihii fii kulli lemhatin ve nefesin bi adedi kulli ma'lumin lek.

Značenje:

Allahu, učini savršeni salat i potpuni selam na našem prvaku Muhammeda - kojim se razvezuju uzlovi, otklanaju teškoće, ispunjavaju potrebe, ostvaruju želje i hajirli završeci, čijim licem plemenitim oblaci daju kišu, - i na njegovoj porodici i ashabima - svakog trenutka i daha, brojem onoga što je Tebi poznato.

Svaki dan treba mnogo donositi salavat na Pejgambera, neka je mir i spas njemu. Posebno treba učiti ova tri salavata: salatu'l-mundžije, salat-i narije i salat-i fethije. Ako se u svojoj ukupnosti (određenom broju) prouče Uzvišeni će primiti dove. Salat-i mundžije se uči 1.000, a salat-i narije 4444 puta.

HATMA DOVA

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ وَعَلٰى أٰلِهٖ وَصَحْنِهِ أَجْمَعِينَ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا إِنَّ
مَوْلَانَا فَانْصُرْنَا عَلٰى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا
إِنَّ مَوْلَانَا فَانْصُرْنَا عَلٰى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ « وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا
وَارْحَمْنَا إِنَّ مَوْلَانَا وَأَنْتَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ، أَللّٰهُمَّ اجْعَلْ
هَذَا الْخَتْمَ الْشَّرِيفَ وَالْفَاتِحَةَ الشَّرِيفَةَ وَالْأَخْلَاصَ الشَّرِيفَ
أَوْلَادَهِدِيَّةً وَأَصْلَةً إِلٰي رُوحِ بَنِي الرَّحْمَةِ رَسُولِ الثَّقَلَيْنِ
إِمَامِ الْحَرَمَيْنِ مُحَمَّدٌ الْمُصْطَلِفُ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰيْهِ وَسَلَّمَ وَإِلٰي أَزْوَاجِ
أَهْلِ بَيْتِهِ وَآلِهٖ وَآضْحَابِهِ رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ
وَإِلٰي أَزْوَاجِ جَمِيعِ الْأَئِمَّيْاتِ وَالْمُرْسَلَيْنَ صَلَوَاتُ اللّٰهِ وَسَلَامُهُ
عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَإِلٰي أَزْوَاجِ جَمِيعِ سِلْسِلَةِ سَادَاتِنَا الْكَرَامِ قَدَسَ
اللّٰهُ أَسْرَارَهُمْ أَجْمَعِينَ، أَللّٰهُمَّ جَعِلْ هَذَا جُزْءًا مِنْ جُزُءِ
صَدَقَاتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰيْهِ وَسَلَّمَ جُزْءًا مِنْ جُزْءِ هَدِيَاتِ
سِلْسِلَةِ سَادَاتِنَا الْكَرَامِ إِلٰي أَزْوَاجِنَا إِلٰي أَزْوَاجِ أَبَائِنَا وَأَمْهَاتِنَا
وَأَقْرَبَائِنَا وَتَعَالَقَاتِنَا وَلِجَمِيعِ مَنْ لَهُمْ حَقٌّ عَلَيْنَا خَاصَّةً إِلٰي هَدِيَاتِ

أَمَّةٌ مُحَمَّدٌ وَأَوْلَادِ أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ خَاصَّةً إِلَى خَلَقِ أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ وَأَوْلَادِ
أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ خَاصَّةً إِلَى سَلَامَةٍ أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ وَأَوْلَادِ أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ
خَاصَّةً إِلَى قَهْرٍ أَعْذَارَ أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ وَأَوْلَادِ أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ «اللَّهُمَّ انْصُرْ
مَنْ نَصَرَ الدِّينَ وَاَخْذُلْ مَنْ حَذَلَ الْمُسْلِمِينَ» وَبِحَقِّ اَشْرَارِ سَيِّدِ
الْمُرْسَلِينَ وَبِحَقِّ اَشْرَارِ جَمَالِكَ يَا جَمِيلَ جَبَلَ جَذَلَهُ يَا فَاهِرُ
يَا قَهْرَارُ يَامِهْلِكُ يَا نُمْضِتُ يَا ضَارُّ يَا فَاهِرُ يَا قَهْرَارُ يَا مِهْلِكُ
يَا نُمْضِتُ يَا ضَارُّ يَا فَاهِرُ يَا قَهْرَارُ يَامِهْلِكُ يَا نُمْضِتُ يَا ضَارُّ
اللَّهُمَّ مُنْزَلُ الْكِتَابِ سَرِيعُ الْحِسَابِ اهْزِمُ الْأَخْرَابَ اللَّهُمَّ
اهْزِمْ مُهْمَمَ وَانْصُرْ نَا عَلَيْهِمْ وَزَلِلْهُمْ اللَّهُمَّ يَا بُجَّبَ الْمُضَطَّرِّ
وَيَا صَرِيفَ الْمَكْرُوبِينَ اكْشِفْ عَنَّا هَمَنَا وَغَمَنَا وَكُرْبَتَنَا فَإِنَّكَ
تَرَى مَا تَرَلَ بِنَا وَبِالْمُؤْمِنِينَ جَمِيعًا «اللَّهُمَّ اسْرِ عَوْرَاتِنَا
وَأَمِنْ رَوْعَاتِنَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا حِفْظَ
الْمُرْسَلِينَ وَإِهْمَمَ الْأَنْتِيَاءَ وَفَهْمَ الْأَوْلَيَاءَ يُكَرِّمْكَ يَا أَكْرَمَ
الْأَكْرَمِينَ وَبِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ» سُبْحَانَ رَبِّكَ
رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ «وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ» وَأَنْحَدَ اللَّهُ
رَبِّ الْعَالَمِينَ «

TRIDESET DVA FARZA

Farzovi namaza : dvanaest

Imanski šarti : šest

Islamski šarti : pet

Abdestski farzovi : četiri

Gusulski farzovi : tri

Tejemmumski farzovi : dva

Ukupno : trideset dva

NAMASKI FARZOVI

Izvan namaza:

- 1- Čišćenje tijela od nečistoće,
- 2- Čišćenje od fizičke nečistoće, tijela odijela i mesta gdje će se klanjati,
- 3- Pristojno se obući,
- 4- Okrenuti se prema kibli,
- 5- Namaz klanjati u njegovo vrijeme,
- 6- Nijet učiniti,

Unutar namaza:

- 1- Početni tekbir,
- 2- Kijam – stajanje,
- 3- Kiraet – učenje Kur’ana,
- 4- Ruku – pregibanje,
- 5- Sedžda – spuštanje ničice,
- 6- Kadei-ahire – sjedenje na kraju namaza.

IMANSKI ŠARTI

- 1- Vjerovanje u Božije postojanje i jednoću,

- 2- Vjerovanje u Božije meleke,
- 3- Vjerovanje u Božije pejgambere,
- 4- Vjerovanje u Božije knjige,
- 5- Vjerovanje u Sudnji dan,
- 6- Vjerovanje da je Allah sve stvorio, dobro i zlo.

ISLAMSKI ŠARTI

- 1- Kelime-i šehadet izgovoriti,
- 2- Namaz klanjati,
- 3- Zekat davati,
- 4- Postiti mjesec ramazan,
- 5- Hadž obaviti.

FARZOVI ABDESTA

- 1- Oprati lice,
- 2- Oprati ruke do iza laktova,
- 3- Potrati četvrtinu glave (mesh),
- 4- Oprati noge do članaka.

FARZOVI GUSULA

- 1- Isprati usta,
- 2- Isprati nos,
- 3- Oprati cijelo tijelo.

FARZOVI TEJEMMUMA

- 1- Nijet učiniti,
- 2- Potrati zemlju i mesh učiniti lice i ruke.

PEDESET ČETIRI FARZA

1- Znati da postoji Allah i spominjati Ga, tj. zikr činiti*,
2- Oblaćiti odjeću stečenu i zarađenu na dozvoljen
način,

3- Uzimati abdest,

4- Klanjati pet dnavnih namaza,
5- Okupati se u slučaju obaveze,
6- Pouzdati se u Allaha u pitanjima opskrbe,

7- Jesti i piti samo dozvoljeno,

8- Biti zadovoljan s Božijim davanjem,
9- Uzdati se u Allaha,
10- Biti zadovoljan sa Allahovom odredbom,

11- Zahvaljivati na darovanom,

12- Strpiti se u nevolji,
13- Kajati se za učinjene grijehе,
14- Skrušeno obavljati obrede,

15- Znati da je šeitan neprijatelj,

16- Priznavati Kur'an kao dokaz,
17- Spremno očekivati smrt,
18- Naredjivati dobro a odvraćati od zla,
19- Ne ogovarati, ne slušati ružne i loše priče,
20- Roditeljima biti poslušan i činiti im dobro,
21- Obilaziti rodbinu,
22- Ne iznevjeravati povjerenje,
23- Ne šaliti se na račun vlastitog neprihvatanja vjere,
24- Kloniti se grijeha pokoravajući se Allahu,
25- Biti pokoran Allahu i Pejgamberu,

- 26- Voljeti u ime Allaha,
- 27- Posmatrajući stvari i događaje uzimati pouku,**
- 28- Razmišljati (o Allahovoj svemoći, veličini, cilju stvaranja čovjeka...),
- 29- Učiti i obrazovati se,
- 30- Čuvati se ružnih misli,
- 31- Ne omalovažavati druge,**
- 32- Ne gledati zabranjeno,
- 33- Uvijek biti dobar,
- 34- Ne oholiti se, ali i ne omalovažavati sebe i druge,
- 35- Ne praviti sihre,
- 36- Tačno mjeriti i vagati,**
- 37- Strahovati od Allahove kazne,
- 38- Podijeliti sadaku onima kojima je potrebna,
- 39- Ne prestajati se nadati Allahovoj milosti,
- 40- Ne dopustiti porivima, nagonima prevlast,
- 41- Ne piti alkohol, ne konzumirati droge,**
- 42- Čuvati se ružnih misli o Allahu i vjernicima,
- 43- Davati zekat i trošiti imetak na Božijem putu,
- 44- Za vrijeme hajza i nifasa ustezati se od odnosa sa bračnim drugom,
- 45- Čuvati srce čistim od svih grijeha,
- 46- Nipošto ne koristi imovinu jetima bespravno,
- 49- Čuvati se egoizma,
- 48- Čuvati se bluda i razvrata,**
- 49- Čuvati pet dnevnih namaza,
- 50- Ne jesti tuđu imovinu oduzetu silom,
- 51- Allahu ne pripisivati druga,
- 52- Kloniti se nametanja drugima,**
- 53- Ne zaklinjati se krivo,
- 54- Ne reklamirati darovanu sadaku.

IZREKE NEKIH ZAPADNIH MISLILACA O NAŠOJ VJERI, KUR'ANU I PEJGAMBERU

ENCIKLOPEDIJA EVERYMAN'S, POGLAVLJE ISLAM:

«Islam propisuje pravila i kodekse za sve životne situacije. On sadrži zbirku univerzalnih propisa. Islam propisuje kako će se oprati lice, kako se obavlja kupoprodaja, kako se ima odnos, pa čak i kako se sređuju brkovi i brada. Svi propisi islama su sa aspekta važnosti isti.

J. W. GOETHE O KUR'ANU ČASNOM KAŽE:

«To da li je Kur'an stvoren ili nije
Kao sumnja mene ne zanima
Kao musliman kojem je farz
Vjerujem da je Knjiga nad knjigama.»

BISMARK KAŽE:

«Iako sam sve objavljene knjige nekoliko puta i iz više uglova čitao i analizirao, nisam našao nečeg mudrog i ubjedljivog. To nisu zbirke propisa, i daleko su od toga da mogu ubjedljivo djelovati na neku zajednicu, skupinu, grupu ljudi. Ali, Muhammedov Kur'an je izuzetak. Ja sam u svakoj riječi Kur'ana našao veliku mudrost...»

O Muhammede! Tužan sam što s tobom, u tvom vremenu, nisam mogao živjeti zajedno. Ova Knjiga koju ti tumačiš i kojoj podučavaš nije tvoja. Ona je božanska. Nijekati joj božansko porijeklo smiješno je koliko i insistiranje kako su postojeće nauke zabluda. Uslijed toga, čovječanstvo je jednom vidjelo, jednom se susrelo sa veličinom kojom si odlikovan i nikada više neće sresti takvog. Ja ti se klanjam iz ljubavi i poštovanja».

NEKA VJERSKA PITANJA ZA DIJETE MUSLIMANA

PITANJE: Jesi li ti musliman?

ODGOVOR: Jesam hvala Allahu.

PITANJE: Šta znači to da si musliman?

ODGOVOR: Znati da je Allah jedan i vjerovati u Kur'an i Pejgambera Muhammeda, neka je mir i spas njemu.

PITANJE: Od kada si musliman?

ODGOVOR: Od vremena kada smo kazali «Bela».

PITANJE: Koje je to vrijeme?

ODGOVOR: To je vrijeme Misaka. Dakle, vrijeme kada je Allah stvorio naše duše i upitao ih sakupljene pred Njim: Elestu bi rabbikum? (Zar Ja nisam vaš gospodar?) A duše su odgovorile: »Bela (Da.)» Od tada sam musliman.

PITANJE: Ko ti je Gospodar?

ODGOVOR: Allah.

PITANJE: Ko te je stvorio?

ODGOVOR: Allah.

PITANJE: Čiji si ti rob?

ODGOVOR: Ja sam Allahov rob.

PITANJE: Šta odgovaraš onima koji pitaju koliko ima Allaha?

ODGOVOR: Odgovaram da je Allah jedan.

PITANJE: Šta je dokaz da je Allah jedan?

ODGOVOR: Prvi ajet sure Ihlas.

PITANJE: Šta to u prijevodu znači?

ODGOVOR: Reci: «Allah je jedan.»

PITANJE: Šta je racionalni dokaz da Allah postoji?

ODGOVOR: Postojanje svijeta oko nas kao i sistem na osnovu kojeg funkcionira taj svijet.

PITANJE: Je li dozvoljeno misliti o Allahovo biti?

ODGOVOR: Nije. Jer, razum ne može pojmiti Njegovu bit. Allah se može misliti preko Njegovih svojstava.

PITANJE: Šta je imanu'l-jeis?

ODGOVOR: Uzvjerovati u smrtnom času kao Faraon.

PITANJE: Je li to vrijedan iman?

ODGOVOR: Nije.

PITANJE: Šta je tevbe-i jeis?

ODGOVOR: Pokajanje onoga koji vjeruje i čini dobra djela u smrtnom času.

PITANJE: Vrijedi li to pokajanje?

ODGOVOR: Vrijedi.

PITANJE: Koja je tvoja vjera?

ODGOVOR: Moja vjera je islam.

PITANJE: Koja ti je Knjiga?

ODGOVOR: Kur'an.

PITANJE: Koja ti je Kibla?

ODGOVOR: Ka'ba veličanstvena.

PITANJE: Od koga potičeš?

ODGOVOR: Od Adema, mir i spas njemu.

PITANJE: Čijeg si milleta?

ODGOVOR: Ibrahima, neka je mir i spas njemu.

PITANJE: Čijeg si umetta?

ODGOVOR: Muhammeda, neka je mir i spas njemu.

PITANJE: Gdje se rodio naš Pejgamber i gdje je ukopan?

ODGOVOR: Rodio se u Mekki. Nakon navršenih pedeset godina prešao je u Medinu. Ukopan je u Medini u Revde-i mutahheri.

PITANJE: Koliko je Pejgamber imao imena?

ODGOVOR: Imao je mnogo lijepih imena, ali treba znati sljedeća: Muhammed, Mustafa, Ahmed, Mahmud.

PITANJE: Koje je ime najčešće korišteno?

ODGOVOR: Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem.

PITANJE: Kako je ime Pejgamberovom ocu?

ODGOVOR: Abdullah.

PITANJE: Ime njegove majke?

ODGOVOR: Amina.

PITANJE: Kako se zvala Pejgamberova majka po mlijeku?

ODGOVOR: Halima.

PITANJE: Ko mu je bila babica, nana?

ODGOVOR: Šifa Hatun.

PITANJE: Kako se zvao Pejgamberov djed?

ODGOVOR: Abdulmuttalib.

PITANJE: Koliko je Pejgamber, neka je mir i spas njemu, imao godina kada je primio objavu?

ODGOVOR: Imao je 40 godina.

PITANJE: Koliko je godina trajalo poslanstvo?

ODGOVOR: Poslanstvo je trajalo 23 godine.

PITANJE: U kojoj godini života je Pejgamber okončao ovaj prolazni život?

ODGOVOR: Pejgamber je preselio u 63. godini života.

PITANJE: Koliko je Pejgamber imao kćeri?

ODGOVOR: Imao je četiri kćeri: Zejneba, Rukijja, Immi Kulsum i Fatima, da Allah bude zadovoljan s njima.

PITANJE: Koliko je Pejgamber imao sinova?

ODGOVOR: Imao je tri sina: Kasim, Abdullah (drugo ime mu je Tajjib) i Ibrahim, da Allah bude zadovoljan s njima.

PITANJE: Možeš li nabrojati čestite Pejgamberove supruge?

ODGOVOR: 1-Hazreti Hatidža,

2- Hazreti Sevda, 3- Hazreti Aiša, 4- Hazreti Hafsa, 5- Hazreti Zejneb bint Huzejme, 6- Hazreti Ummu Seleme, 7- Hazreti Zejneb bint Džahš, 8- Hazreti Džuvejrije, 9- Hazreti Ummu Habibe, 10- Hazreti Safijke, 11- Hazreti Mejmune, 12- Hazreti Marije, da Allah bude zadovoljan s njima. Prva Pejgamberova žena bila je Hatidža. Ona je bila starija od njega 15 godina a zajedno su živjeli 25 godina.

PITANJE: Možeš li nabrojati neke razloge Pejgamberovih ženidbi nakon 53. godine njegovoga života?

ODGOVOR: Vezivanje nekih plemena i pridobijanje za islam, objašnjavanje propisa ženama preko svojih supruga, izbavljenje iz robstva, te spašavanje ugleda i časti nekih od njih. Osnovni cilj i mudrost sadržani su u širenju islama preko žena.

PITANJE: Koja je Pejgamberova žena posljednja umrla?

ODGOVOR: Hazreti Ummu Seleme.

PITANJE: Ko je najveći čovjek koji se pojavio na svijetu prije ili poslije?

ODGOVOR: Naš Pejgamber, Muhammed Mustafa, sallallahu alejhi ve sellem.

PITANJE: Koliko je Pejgamber imao unuka?

ODGOVOR: Imao je dvojicu: Hasan i Husejn.

PITANJE: Čija su djeca bili njih dvojica?

ODGOVOR: Hazreti Alije i Hazreti Fatime.

PITANJE: Za koga se kaže da je Pejgamber?

ODGOVOR: Za one ljudе koje Allah odabere da objašnjavaju i prenose ljudima Allahove riječi i propise.

PITANJE: Koliko je pejgambera Allah poslao stvorenjima?

ODGOVOR: Prema jednome rivajetu bilo je 124.000, a prema drugom 224.000 pejgambera.

PITANJE: Koliko ih je spomenuto u Kur'anu?

ODGOVOR: 28.

PITANJE: Možeš li nabrojati njihova imena?

ODGOVOR: Adem, Idris, Nuh, Hud, Salih, Ibrahim, Lut, Ismail, Ishak, Jakub, Jusuf, Ejjub, Šuajb, Musa, Harun, Davud, Sulejman, Junus, Iljas, Eljesa, Zulkifl, Zekerija, Jahja, Isa, Uzejr, Lukman, Zulkarnejn i Muhammed, mir i spas njima. Neki za Uzejra, Lukmana i Zulkarnejna kažu da su samo nebijji, a da nisu poslanici.

PITANJE: Kada se rodio naš Pejgamber, neka je mir i spas njemu, a kada je preselio na Ahiret?

ODGOVOR: Rodio se u ponедјелjak, 12. rebiu'l-evvela 571. godine, a preselio je 12. rebiu'l-evvela 632. godine.

PITANJE: Koje je godine Pejgamber, alejhissela, učinio hidžru iz Mekke u Medinu?

ODGOVOR: 622. godinbe. Hidžra je uzeta za početak muslimanskoga kalendara.

PITANJE: Šta je Melek?

ODGOVOR: To su nevidljiva stvorenja koja je Allah stvorio od svjetlosti. Oni ne grijše i pokorni su Allahu.

PITANJE: Ko su četiri velika Meleka?

ODGOVOR: Džebrail, Mikail, Israfil, Azrail.

PITANJE: Koje su to četiri velike knjige i kojim Poslanicima su objavljene?

ODGOVOR: Tevrat je objavljen Musau, spas i mir njemu, Zebur Davudu, spas i mir njemu, Indžil Isau, spas i mir njemu, i Kur'an Muhammedu, spas i mir njemu.

PITANJE: Šta su suhufi? Koliko ih ima? Kome su dati?

ODGOVOR: To su stranice koje je Uzvišeni Allah slao nekim poslanicima preko Džebrailaa, neka je mir i spas njemu. Bilo ih je stotinu. Ademu, neka je mir i spas njemu, je dato 10, Šitu, neka je mir i spas njemu, 50, Idrisu, neka je mir i spas njemu, 30 i Ibrahimu, neka je mir i spas njemu, 10.

PITANJE: Koliko ima mezheba?

ODGOVOR: Dva.

PITANJE: Koji su to mezhebi?

ODGOVOR: Akaidski i fikhski.

PITANJE: Koliko ima imama u akaidskim mezhebima?

ODGOVOR: Dvojica.

PITANJE: Ko su oni?

ODGOVOR: Ebu Muhammed El-Maturidi i Ebu'l-Hasan El-Eš'ari.

PITANJE: Koliko ima pravnih, fikskih mezheba?

ODGOVOR: Četiri.

PITANJE: Koji su to?

ODGOVOR: Hanefijski, šafijski, malikijski i hanbelijski.

PITANJE: Koji je tvoj mezheb u akaidu?

ODGOVOR: Ehli-sunnet ve'l-džemaat.

PITANJE: A u fikhu?

ODGOVOR: Hanefijski.

PITANJE: Ko je naš imam u akaidu?

ODGOVOR: Ebu Mensur Muhammed Maturidi, Allah mu podario milost.

PITANJE: Ko je imam u akaidu za pripadnike šafijskog, hanbelijskog i malikijskog mezheba u fikhu?

ODGOVOR: Ebu'l-Hasan El-Eš'ari, Allah mu podario milost.

PITANJE: Odakle je naš imam Ebu Mensur Muhammed El-Maturidi?

ODGOVOR: Iz sela Maturid u Semerkandu. Turčin je.

PITANJE: Kada je Maturidi preselio na ahiret?

ODGOVOR: 333.godine po Hidžri.

PITANJE: Odakle je Ebu'l-Hasan El-Eš'ari? Kada je on preselio na Ahiret?

ODGOVOR: On je iz Basre. Preselio je 324. godine po Hidžri

PITANJE: Koje su situacije u kojima je klanjanje namaza naknadno dozvoljeno?

ODGOVOR: Tri su takve situacije.

PITANJE: Možeš li ih nabrojati?

ODGOVOR: Nabrajam: a) san, b) u vrijeme bitke kada se od neprijateljskih ataka ne može naći slobodnog vremena, c) zaborav.

PITANJE: Možeš li nabrojati 32 farza?

ODGOVOR: Nabrajam: 12 farzova namaza, 6 imanskih šarta: pet islamskih šarta, 4 abdestska farza, tri gusulska farza, dva tejemmumska farza.

PITANJE: Koji su imansi šarti?

ODGOVOR: Vjerovati u Allaha, jednog, jedinog; u njegove meleke, knjige, pejgambere, Sudnji dan, te da je sve, dobro ili зло, stvorio Allah.

PITANJE: Koliko ima islamskih šarta?

ODGOVOR: Pet:

1- izgovoriti kelime-i šehadet, 2- klanjati namaz, 3- davati zekat, 4- postiti ramazan, 5- obaviti hadž.

PITANJE: Koliko ima abdestkih farzova?

ODGOVOR: Četiri: 1- oprati lice odakle je kosa nikla do pod bradu i od uha do uha, 2- oprati ruke do iza laktova, 3- potrati (mesh) četvrtinu glave, 4- oprati noge do članaka.

PITANJE: Koliko ima farzova gusula?

ODGOVOR: Tri: 1- isprati usta, 2- isprati nos, 3- oprati cijelo tijelo tako da nigdje ne ostane suho.

PITANJE: Možeš li opisati gusul?

ODGOVOR: Prvo se prouči bismilla i učini nijet. Operu se stidni dijelovi tijela. Uzme se abdest kao kada se hoće klanjati namaz. Isperu se dobro usta tri puta. Potom se tri puta ispere nos. Poslije toga se tri puta saspe voda niz desno, a potom tri puta niz lijevo rame trljajući cijelo tijelo. Tijelo treba oprati tako da nijedan dio ne ostane suh. Prsten, ili drugi nakit se pomjeri da bi se oprao i dio gdje inače стоји. Sapere se kada ili tekne, odnosno mjesto gdje se obavlja gusul tako da voda oteče. Žene će isprati i dio gdje im стојi nakit na ušima.

PITANJE: Koliko tejemmum ima farza?

ODGOVOR: Dva: 1- Nijet učiniti,
2- potrati zemlju dlanovima i potrati lice, a potom to ponoviti i potrati ruke do iza laktova.

PITANJE: Kako se uzima tejemmum?

ODGOVOR: Zanijeti se da se uzima tejemmum. Rukama se dodirne čista zemlja ili predmet od zemlje a potom se potare lice. Ponovo se rukama dodirne čista zemlja ili predmet od zemlje i potaremos ruke, lijevom desnu a desnom lijevu, do iza laktova.

PITANJE: Koliko namaz ima farzova?

ODGOVOR: Šest unutar namaza i šest izvan namaza.

PITANJE: Koji su izvan namaza?

ODGOVOR: Očistiti se ako smo nečisti, očistiti mjesto i odjeću, propisno se obući, okrenuti se prema kibli, namaz klanjati u njegovom vremenu, nijet učiniti.

PITANJE: Koji su farzovi unutar namaza?

ODGOVOR: Početni tekbir, kijam-stajanje, kiraet-ucenje, ruku-pregibanje, sudžud- spuštanje ničice, kade-i ehire-sjedenje u namazu.

PITANJE: Koliko ima dnevnih namaza?

ODGOVOR: Pet je dnevnih namaza: sabah, podne, ikindija, akšam i jacija.

PITANJE: Koliko koji od namaza ima rekata?

ODGOVOR: Sabah-namaz ima četiri rekata: dva sunneta dva farza, prvo se klanja sunnet pa onda farz; podne-namaz ima deset rekata: četiri sunneta, četiri farza, dva son sunneta, prvo se klanja sunnet, pa farz pa onda son sunnet; ikindija-namaz ima osam rekata: četiri sunneta i četiri farza, prvo se klanja sunnet pa onda farz.; akšam-namaz ima pet rekata: tri farza i dva sunneta, prvo se klanja farz pa sunnet; jacija-namaz ima trinaest rekata: četiri sunneta, četiri farza, dva son sunneta i tri rekata vitr-namaza, prvo se klanja sunnet pa farz, pa son sunnet pa vitr-namaz. Dakle, svaki dan se klanja četrdeset rekata.

PITANJE: Šta treba učiniti ako se u namazu zaboravi proučiti sure?

ODGOVOR: Treba učiniti sehvi-sedždu.

PITANJE: Kada se čini sehvi-sedžda?

ODGOVOR: Ako se u namazu izostavi vadžib ili se ne obavi na vrijeme kako je propisano, te ako se farz učini kasnije nego je propisano.

PITANJE: Kakve su posljedice ako se ne učini sehvi-sedžda?

ODGOVOR: Namaz je okrnjen, nepotpun.

PITANJE: Kako se čini sehvi-sedžda?

ODGOVOR: Kada sjedemo na posljednje sjedenje u namazu prouči se et-tehijatu i preda selam na jednu ili obje strane a potom se učine dvije sedžde. Nakon toga se sjede i uči et-tehijat, salavati, dova i preda se selam.

PITANJE: Možeš li nabrojati neke razloge za obavljanje sehvi-sedžde?

ODGOVOR: Navodim:

- 1- Ako poslije Fatihe ne proučim suru a treba je proučiti,
- 2- Ako zaboravim tekbir na trećem rekatu vitr-namaza ili kunut-dovu ili oboje,
- 3- Ako na četvororekatnim namazima na prvom sjedenju proučim salavate poslije et-tehijatu a nije propisano da se uče.

PITANJE: Kako nazivamo noći u kojima se posebno posvećujemo ibadetu i pokornosti?

ODGOVOR: Mubarek noći.

PITANJE: Koliko ima mubarek noći?

ODGOVOR: Postoji pet mubarek noći: 1- noć mevluda, 2- lejletu'l-regaib, 3- lejletu'l-mi'radž, 4- lejletu'l-berat i 5- lejletu'l-kadr.

PITANJE: Šta je noć mevluda?

ODGOVOR: To je noć u kojoj je rođen naš Pejgamber, neka je mir i spas njemu.

PITANJE: Šta je lejletu'l-regaib?

ODGOVOR: To je noć u kojoj je hazreti Amina zanijela Pejgambera, neka je mir i spas njemu.

PITANJE: Šta je lejletu'l-mi'radž?

ODGOVOR: To je noć i kojoj je, po Božijoj odredbi i na Njegov poziv, Pejgamber, neka je mir i spas njemu, putovao Nebesima i prostranstvima, kojima nikad niko putovao nije, razgledajući Allahovo carstvo.

PITANJE: Šta je lejletu'l-berat?

ODGOVOR: To je noć u kojoj je Kur'an spušten iz Levh-i mahfuza na zemaljsko nebo, noć u kojoj se zapisuju opskrbe i događaji za narednu godinu i noć u kojoj se vjernicima praštaju grijesi.

PITANJE: Šta je lejletu'l-kadr?

ODGOVOR: To je noć u kojoj je počelo objavljivanje Kur'ana Muhammedu, neka je mir i spas njemu, sa zemaljskog neba.

SADRŽAJ

NAŠA VJERA ISLAM	5
IMAN.....	6
Imanski Šarti	7
Vjerovanje u Allaha	7
Zatijije Svojstva.....	7
Subutijje Svojstva	8
Vjerovanje u Meleke	9
Vjerovanje u Knjige	10
Vjerovanje u Pejgambere	11
Naš Pejgamber	13
Časni Ashabi.....	18
Vjerovanje u Sudnji Dan	20
Vjerovanje u Kada i Kader	21
Slobodna Volja.....	21
Kader, Kada, Pitanje Opskrbe	23
Izvori Vjerozakona (Edille-i Šer'ijje)	28
Mezhebi	29
STUBOVI ISLAMA (ISLAMSKI ŠARTI)	31
Kelime-i Šehadet	31
Ef'ali Mukellefin.....	32
Namaz.....	35
Taharet	35
Abdest	38
Kako Se Uzima Abdest.....	38
Gusul	41
Tejemmmum.....	44
Specifična Stanja Žena.....	47
Čišćenje od Nečistoća	50
Skrivanje Stidnih Dijelova	51
Okrenuti Se Prema Kibli	51
Vrijeme.....	51
Nijet.....	52
Ezan i Kamet	53

Iftitahi Tekbir, Kijam, Kiraet.....	55
Neke Sure i Ajeti Koji se Uče u Namazu	56
Neke Dove Koje Se Uče u Namazu	66
Salavati.....	68
Ruku, Sedžda, Kade-i Ahire	71
Namaski Vadžibi.....	72
Namaski Sunneti	73
Namaski Mekruhi.....	75
Šta Kvari Namaz.....	78
Kako Se Obavlja Namaz	79
Pet Dnevnih Namaza.....	84
Sehvi-Sedžda	88
Džuma-Namaz.....	89
Bajram-Namaz.....	91
Naklanjavanje Namaza.....	92
Neki Dobrovoljni (Nafile) Namazi.....	94
Fotografije Abdesta	97
Opis Dženaze	129
Put	137
Ibadeti Koji Se Ćine u Mubarek Noćima.....	141
Post	145
Sadekatu-l-Fitr, Teravih-Namaz.....	149
Zekat	150
Ušur	150
Hadž	152
Kurban	153
Šta Je Grijeh i Koji Su Grijesi.....	155
Pokajanje (Tevba) i Traženje Oprosta (Istigfar)	156
Džihad	160
Neke Dove	162
Salavati	168
Hatma Dova	171
Trideset Dva Farza.....	173
Pedeset Četiri Farza	175
Neka Vjerska Pitanja Za Dijete Muslimana	179